

PM 2008:186 RI (Dnr 326-1399/2008)

Förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Anmälan av remissammanställning i ärende om Förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning (dnr 326-1399/2008) läggs till handlingarna.
2. Ärendet föreslås avskrivet i samband med förslag till budget för 2009 (se bilaga 13:3 till budgetförslaget).

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Föreliggande ärende innehåller stadsledningskontorets förslag på en övergripande utformning av handläggning av den enskildes val inom ramen för det valfrihetssystem som enligt beslut i kommunfullmäktige skall införas 2009-07-01. Stadsledningskontorets förslag innebär att handläggningen ska se likadan ut, oavsett var i staden den enskilde bor och att staden, genom en central funktion, får en ökad och stadsövergripande kunskap och information om de enskildas behov och önskemål, samt alla i valfrihetssystemet ingående boenden.

Ärendet innehåller också ett förslag till ersättningssystem. De av stadsledningskontoret föreslagna fasta ersättningarna följer nivåerna i befintligt resursfördelningssystem och utgår från schablonerna i detsamma.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Bromma, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm, Södermalm, Enskede-Årsta-Vantör, Skarpnäck, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö, samt till socialtjänstnämnden och kommunstyrelsens handikappråd.

Mina synpunkter

Frågan om förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning behandlas i budgeten för 2009.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Anmälan av remissammanställning i ärende om Förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning (dnr 326-1399/2008) läggs till handlingarna.
2. Ärendet föreslås avskrivet i samband med förslag till budget för 2009 (se bilaga 13:3 till budgetförslaget).

Stockholm den 18 september 2008

STEN NORDIN

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. LSS-peng

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* och *Roger Mogert* (båda s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. Anmälan av remissammanställning i ärende om Förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning (dnr 326-1399/2008) läggs till handlingarna.
2. Avslå föredragande borgarrådets förslag till beslut.
3. Därutöver anför följande.

Det kan inte accepteras att så omfattande förändringar – och en så omfattande utredning – behandlas utan att varken kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige tar ställning till föreslagna förändringar. Föredragande borgarrådet föreslår nu att utredningen avskrivs med hänvisning till budget, utan att egentligen bemöta utredningens förslag, remissinstansernas synpunkter eller kommentera det man faktiskt beslutar i budgeten. Det är ett svaghetstecken för stadens ledarskap.

Rätten till inflytande över sitt eget liv och stöd från samhället för att kunna leva ett liv som andra är grundläggande. Alla stockholmare oavsett kön, ålder eller funktionsnedsättning ska kunna välja hur den omsorg hon eller han behöver ska se ut. Det är viktigt att den rätten inte blandas ihop med konkurrensutsättning, vilket görs i det borgerliga valfrihetssystemet.

Ett avgörande problem med att införa ett valfrihetssystem enligt de borgerliga direktiven är att det saknas så många lägenheter att förmedla. Förslaget kan i nuvarande utformning tvärtom minska stadsdelsnämndernas incitament att bygga nya gruppboendestäder. Friheten att välja blir inget värd då det inte finns något annat att välja på än att stå i en kö. Dessutom garanteras inte rätten att välja kommunalt boende eller rätten att få säga nej till konkurrensutsättning av sitt eget gruppboende. Redan idag upphandlas stora delar av omsorgen om personer med funktionsnedsättningar, vilket inte har ökat antalet boenden på något explosionsartat sätt. Ett borgerligt valfrihetssystem riskerar att bli ett slag i luften utifrån den enskildes perspektiv.

Vi instämmer däremot i att det behövs förbättringar inom stöd och service till personer med funktionsnedsättningar. Till exempel skiljer sig handläggningen i stadsdelsnämnderna, vilket inte garanterar likvärdighet för den enskilde. Vi är därför positiva till den tydliga utformning av handlägningsprocessen som föreslås. En likvärdig och rättvis behandling för den enskilde ska vara en förutsättning med eller utan valfrihetssystem. Därför ställer vi oss starkt kritiska till argumentet att likvärdighet bara kan garanteras genom ett borgerligt valfrihetssystem.

Även förslaget om en central förmedlingsgrupp som ersättning för de fyra regionala grupperna kan vara positivt, om det bidrar till att det byggs fler gruppbofästigheter. Det är dock viktigt att klargöra vad som händer om förmedlingsgruppen inte kan hitta en lämplig bostad inom tre månader. Vem är ansvarig? Vem står för eventuell sanktionsavgift? Många oklarheter lyfts fram i remissvaren. Flera stadsdelsnämnder framhåller vikten av god person- och lokalkännedom i förmedlingsarbetet. Central förmedling kan missgynna nämnder som tagit ansvar och byggt många gruppbofästigheter. Självfallet måste stadsdelsnämnder som moderniserar icke-fullvärdiga gruppbofästigheter kunna erbjuda dessa till sina brukare som bor i gruppbofästigheter av icke acceptabel standard. Erfarenheter är att de flesta brukare vill ha bostad i det område de redan bor, vilket talar för en fortsatt decentraliserad handläggning. Förslag finns att behålla de fyra regionala grupper även om en central grupp inrättas. För att fullt ut kunna värdera förslaget bör möjlighet finnas att ta del av utvärderingen av de fyra förmedlingsgrupperna och ytterligare utredning göras utifrån remissinstansernas förslag.

I remissen konstateras att det ofta krävs individuella lösningar inom LSS. Vi befarar dock att en LSS-peng minskar stadsdelsnämndernas möjligheter att skräddarsy lösningar utifrån individens behov. Dessutom ger pengsystem inte brukarna som helhet ökad makt, tvärtom flyttar inflytandet för brukare som medborgare över till marknaden. Pengsystem gynnar välstuderade och välinformerade medborgare och befäster därmed en strukturell ojämställdhet. Den kommunala likställigheten minskar oavsett vilka informationssystem som införs.

Vi anser också att stadsdelsnämnderna ska ha kvar möjligheten att fördela resurser mellan olika verksamhetsområden för att tillgodose de lokala behoven. Inrättandet av LSS-peng innebär att den borgerliga majoriteten inte längre låter stadsdelsnämnderna ta ansvar för kvaliteten i sina verksamheter. Dessa synpunkter framkommer också i flera remissvar.

Risker finns för att långvarigt avtalsbundet boende hos utförare som av kostnadsskäl ställer sig utanför valfrihetssystemet inte kan finansieras utan nedskärningar inom de allt färre områden som ännu inte är pengstyrda. Dessutom kommer flertalet verksamheter att drivas på entreprenad när LSS-pengen införs, vilket innebär att ersättningen redan är fastslagen i avtal.

Det finns fördelar med fast ersättning oavsett vem som driver verksamheten, vilket kan ordnas utan LSS-peng. Ett enhetligt pris måste alltid kombineras med tydliga kvalitetskrav för att inte vinstdrivande företag ska försämma kvaliteten för att få ut sin vinst.

I remissen finns oklarheter om likställigheten mellan kommunala och privata utförare. Det framgår exempelvis inte hur nivån på momskompensationen har räknats fram eller varför det föreslås olika system för ersättningen till gemensamhetslokaler. I remissvaren framkommer exempelvis att privata utförare betalar en lägre procentuell andel i sociala avgifter. Vi ser också att det finns risker för att privata utförare med indexuppräknings i avtalen får högre LSS-peng än kommunala utförare om kommunfullmäktige inte höjer schablonerna. Vi ser gärna att brukardrivna organisationer kan få stimulansbidrag för utbyggnad av gruppbofästigheter men anser inte att vinstdrivande företag ska få ett sådant offentligt bidrag.

Slutligen vill vi betona att den föreslagna ersättningsmodellen är ytterligare en pusselbit i valfrihetsmodellen inom omsorgen enligt LSS som redovisas separat. Detta gör att varken oppositionen eller remissinstanserna har en reell möjlighet att skapa sig en helhetsbild.

Reservation anfördes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. Anmälan av remissammanställning i ärende om Förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning (dnr 326-1399/2008) läggs till handlingarna.
2. Därutöver anföras följande:

Att den enskildes valmöjligheter ökar genom förändringarna i LSS-systemet är bra. Informationen om de alternativ som ingår i valfrihetssystemet behöver samlas och göras tillgänglig. Det är viktigt att detta görs utifrån hänsyn till de specifika behoven hos dem som är berättigade insatser enligt LSS.

Däremot är det en stor risk att inrättandet av en central förmedlingsgrupp kommer att leda till att viktiga lokala kunskaper går förlorade. Stadsledningskontoret anser att en relativt liten bemanning ska klara uppdraget att också avlasta stadsdelsnämnderna i sökandet efter lämpliga alternativ, ett antagande som starkt kan ifrågasättas. För att löpande kunna föra en dialog med alla de utförare som ingår i valfrihetssystemet kan de nuvarande fyra förmedlingsgrupperna, med sitt lokala syn- och arbetssätt, behövas. Det är naturligtvis viktigt att bedömningar görs likvärdigt i staden, men en centralisering av förmedlingsfunktionen ska för den skull inte vara nödvändig. Förmedlingsgruppen ska även utgöra ett stöd för de enskilda och de lokala biståndshandläggarna. För detta krävs en skälig bemanning.

När det gäller ersättningssystemet och LSS-pengen är förslaget mycket svårt att överblicka, liksom att bedöma vilka de ekonomiska effekterna blir. I stadsledningskontorets utredning ges inga svar på hur de merkostnader som redan uppstått ska hanteras. En klar nackdel med införandet av en LSS-peng med lika ersättning för alla omsorgsinsatser är att stadsdelsnämndernas handlingsutrymme riskerar att minska. Det kan också leda till att utförare, med höga priser och liten konkurrens, väljer att ställa sig utanför valfrihetssystemet.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Carin Jämtin*, *Roger Mogert*, *Tomas Rudin* och *Teres Lindberg* (alla s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s) och (v) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* (mp) med hänvisning till reservationen av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Föreliggande ärende innehåller stadsledningskontorets förslag på en övergripande utformning av handläggning av den enskildes val inom ramen för det valfrihetssystem som enligt beslut i kommunfullmäktige skall införas 2009-07-01. Stadsledningskontorets förslag innebär att handläggningen ska se likadan ut, oavsett var i staden den enskilde bor och att staden, genom en central funktion, får en ökad och stadsövergripande kunskap och information om de enskildas behov och önskemål, samt alla i valfrihetssystemet ingående boenden.

Ärendet innehåller också ett förslag till ersättningssystem. De av stadsledningskontoret föreslagna fasta ersättningarna följer nivåerna i befintligt resursfördelningssystem och utgår från schablonerna i detsamma.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Föreliggande ärende innehåller stadsledningskontorets förslag på en övergripande utformning av handläggning av den enskildes val inom ramen för det valfrihetssystem som enligt beslut i kommunfullmäktige skall införas 2009-07-01. Stadsledningskontorets förslag innebär att handläggningen ska se likadan ut, oavsett var i staden den enskilde bor och att staden, genom en central funktion, får en ökad och stadsövergripande kunskap och information om de enskildas behov och önskemål, samt alla i valfrihetssystemet ingående boenden.

Ärendet innehåller också ett förslag till ersättningssystem. De av stadsledningskontoret föreslagna fasta ersättningarna följer nivåerna i befintligt resursfördelningssystem och utgår från schablonerna i detsamma.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets förnyelseavdelning. Samverkan har skett med stadsledningskontorets finansavdelning, juridiska avdelningen samt med socialtjänstförvaltningen. Representanter från stadens stadsdelsförvaltningar, både beställare och utförare, har ingått i arbetsgrupper.

Berörda handikapporganisationer har inbjudits att delta i dialogmöte, där det dittillsvarande arbetet redovisats och organisationerna fått möjlighet att inkomma med synpunkter. Ärendet har förhandlats i CESAM 2008-06-03. Samråd har skett med landstinget.

Bakgrund

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om att valfrihetssystem inom en rad insatser enligt Lagen om särskilt stöd (LSS) skall införas från och med 2009-07-01.

I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande (dnr 326-244/2008), som ligger till grund för beslutet konstateras att det finns aspekter, specifika för omsorgsområdet, som i viss mån komplicerar processen kring den enskildes val, i synnerhet när det gäller den del av omsorgen som avser boende.

Området inrymmer en rad olika diagnoser och funktionsnedsättningar som i sig är så varierade att det ofta behövs skraddarsydds individuella lösningar. Dessutom har den sociala mixen och åldersstrukturen stor betydelse för omsorgen och dess kvalitet. För bostad med särskild service kan en enskild persons val ha stora effekter för övriga boende.

Kommunstyrelsen gavs därför i samband med beslutet om införande av valfrihetssystem i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildes val. Kommunstyrelsen gavs också i uppdrag att ta fram ett ersättningssystem och förslag till ersättningar/nivåer eller annan utformning samt att föreslå hur transportkostnader ska hantearas.

Föreliggande ärende innehåller stadsledningskontorets förslag på den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildes val. I utredningsarbetet ligger att beskriva en process för den enskildes val som ska gälla för valfrihetssystemet samt att tydliggöra de roller som de inblandade parterna har i processen.

Ärendet innehåller också ett förslag till LSS-peng.

Ärendet

Den enskildes val

Nuläge

Nulägesbeskrivningen nedan baseras till stor del på de hittillsvarande resultaten av den nu pågående utredningen om förmedlingsgruppernas arbete, som tillsattes i samband med beslutet om resursfördelningssystemet (326-2604/2007). Ansvar för utredningen ligger hos stadsledningskontoret och utredningens förslag skall ingå som en del av budget för 2009. Utredningen baseras på ett omfattande intervjuarbete med samtliga inblandade parter, som representanter för brukare, biståndshandläggare, utförare och beställare. Vidare har stadsledningskontoret inom och utanför ramen för arbetsgrupper, fört dialog med utförare i egen och extern regi, representanter för brukarorganisationer samt beställare.

Idag finns inga stadsövergripande riktlinjer eller rutiner för hur processen genomförs från det att den enskilde vänder sig till sin stadsdelsförvaltning med önskemål om insats till det att insatsen påbörjas.

Stadsdelsnämndernas arbete kan emellertid i stora drag beskrivas enligt följande:

För LSS-insatsen daglig verksamhet vänder sig den enskilde till en biståndshandläggare inom sin stadsdel, som genomför utredning och fattar biståndsbeslut. I regel erbjuds i första hand plats på en daglig verksamhet i hemstadsdelsnämnden. I den mån den sökande har önskemål om en specifik inriktning tas dock, i den utsträckning det är möjligt, hänsyn till detta, och den enskilde kan då beviljas plats utifrån sina önskemål. Det finns dock ingen central databas eller annat forum, där verksamheterna och deras eventuella inriktning presenteras. Biståndshandläggarens, eller den enskildes, kunskap om möjliga alternativ är således avgörande för vilken daglig verksamhet den enskilde erbjuds.

Avseende insatsen korttidsboende för barn och vuxna ser handläggningsprocessen i stort ut som för daglig verksamhet. Andelen utförare i enskild regi är hög och utgör närmare 70 procent av det totala utbudet. Socialtjänstförvaltningen tillhandahåller avtalsregister, i vilka upphandlade leverantörer finns uppräknade. Registren innehåller dock inte någon ingående information om boendena och deras profil. Inte heller de korttidsboenden som drivs egen regi finns presenterade enligt ovan. Biståndshandläggarens kunskap om de olika boendena, deras inriktning och profil är därmed även i detta fall av stor vikt och avgörande för var den enskilde erbjuds korttidsboende.

Vad avser bostad med särskild service för barn föregår denna insats i regel av en mycket lång process, bland annat i form av dialog mellan biståndshandläggaren och föräldrar. Det är här svårt att prata i termer om standardiserade rutiner och förfaringssätt.

Processen från biståndsbeslut till insats involverar, för de tre insatstyperna ovan, huvudsakligen den enskilde och biståndshandläggaren. Den tredje aktören, utföraren, är i regel inte delaktig i den process som föregår förmedling.

För boende med särskild service för vuxna tillkommer en fjärde aktör: den lokala förmedlingsgruppen. De fyra, geografiskt indelade, förmedlingsgrupperna har mandat att erbjuda bostad med särskild service enligt LSS till personer med funktionsnedsättning som ingår i personkretsarna 1 och 2.

Vanligt är att den enskilde vänder sig till sin stadsdelsnämnd och uttrycker ett framtida behov eller önskemål om lägenhet i bostad med särskild service. (Detta kallas ibland intresseanmälningar) De uttryckta framtida behoven föranleder inte någon formell utredning eller biståndsbedömning, men de noteras och tas med i det fortsatta arbetet med framtagande av boende.

Det andra alternativet för den enskilde är, om behovet är mer nära förestående, att inkomma med formell ansökan. Staden är då skyldig att genomföra utredning och biståndsbe-

dömning.

Varje stadsdelsförvaltning har regelbundna ärendedragningar där stadsdelsförvaltningens biståndshandläggare samlas och tar upp de ansökningar och noteringar om framtida behov som inkommit. Ansökningarna och noteringarna om framtida behov bereds därefter i förmedlingsgrupperna, som sammanträder en gång i månaden och som består av en biståndshandläggare från varje stadsdelsförvaltning. Respektive biståndshandläggare ska ha god kännedom om de personer inom den egna stadsdelsförvaltningen som har beslut eller har uttryckt ett framtida behov om bostad med särskild service och ska ha mandat att fatta beslut om erbjudande av sådan bostad. Biståndshandläggaren ska även känna till den egna stadsdelsförvaltningens utbud av bostäder med särskild service.

Ansökningar och behovskartläggningar kategoriseras utefter olika kriterier. Metoderna för detta skiljer sig i viss mån mellan de olika förmedlingsgrupperna. Ett förfaringsätt är att ordna ansökningar och noteringar om framtida behov utifrån typ av funktionsnedsättning och när i tiden den sökande har behov av bostad.

När en ledig lägenhet uppstår gör förmedlingsgruppen en bedömning av vilka personer som kan bli aktuella. Bedömningen sker utifrån tillgänglig information om de enskilda sökande. I detta sammanhang är det av stor vikt att biståndshandläggarna har hållit noteringar om framtida behov uppdaterade.

Största möjliga hänsyn ska, i enlighet med lagstiftningens intentioner, alltid tas till den enskildes önskemål om bostadens utformning och läge. Den enskildes behov är emellertid alltid avgörande för turordningen och förmedlingsgrupperna prioriterar erbjudande av bostad med särskild service utifrån de av kommunfullmäktige fastställda ”principerna för förmedling av bostad med särskild service enligt LSS till personer med funktionshinder”. Någon köordnad efter kötid finns inte.

Utvärderingen av förmedlingsgruppens arbete visar på att förmedlingsgrupperna har olika rutiner när det kommer till att de enskilda ska erbjudas lägenhet.

Två av grupperna erbjuder lägenheten till en person i taget. Om den första i rangordningen tackar nej går erbjudandet vidare till nästa och så vidare. En förmedlingsgrupp erbjuder boendet till minst tre personer samtidigt, utan att informera om någon turordning. Dock informeras de enskilda om de inte är ensamma om att ha erbjudits lägenheten och att själva erbjudandet inte innebär någon garanti. En av grupperna erbjuder boendet till flera personer samtidigt och informerar den enskilde om vilken plats denne har i turordningen.

Hur lång tid den enskilde har på sig att acceptera ett erbjudande varierar mellan de olika förmedlingsgrupperna och kan även skilja sig åt från gång till gång. Enligt utvärderingen av förmedlingsgruppens arbete är det emellertid vanligt med en betänketid på en till två veckor. Under betänketiden får den enskilde och dennes företrädare möjlighet att besöka lägenheten, träffa personalen och enhetschefen, ibland också andra personer som bor i den aktuella grupp- eller servicebostaden.

Om erbjudandet av bostad baseras på ett önskemål om en bostad på sikt och inte en formell ansökan genomförs utredning och inventering. Efter formell ansökan genomförs individuell utredning, varefter den enskilde erbjuds lägenhet.

Viktigt att notera är att förmedlingsgrupperna endast förmedlar platser i boenden där staden är huvudman. Förmedlingar till boenden som drivs i privat regi handläggs av den enskilda stadsdelen och utan förmedlingsgruppens medverkan.

Processen för hur förmedling av bostad sker ser, som redovisningen ovan visar, olika ut, beroende på regiform, stadsdel och förmedlingsgrupp. En gemensam nämnare är dock att utförarens roll i processen är mycket begränsad. Det förekommer att dialog sker mellan utförare och förmedlingsgrupp, men det sker inte regelmässigt eller i någon större omfattning.

Analys nuläge

Sammanfattningsvis visar beskrivningen av nuläget enligt ovan på några förhållanden som inför införande av ökad valfrihet inte är optimala, och där en förändring behövs, i syfte att skapa förutsättningar att uppnå målen med valfrihetssystemet.

För det första skiljer sig, som konstaterats ovan, processen åt, beroende på vilken stads-

delsnämnd den enskilde tillhör. I ett valfrihetssystem ska, så långt det är möjligt, alla människor, oberoende av vilken stadsdelsnämnd de tillhör, ges samma förutsättningar. Lagstiftningen ställer också krav på att alla kommuninnevånare ges lika behandling.

Ytterligare en aspekt är att de enskildas önskemål och behov inte till fullo fångas in med de rutiner som idag tillämpas. En konsekvens av detta har, enligt utredningen, kommit att bli att flera personer blivit erbjudna lägenheter som de inte är intresserade av. Något som i sin tur kommit att medföra att lägenheter stått tomma under långa perioder i det att nya förmedlingsprocesser upprepar gångerna fått genomföras. Denna bild, som är något paradoxal i den bristsituation som råder i staden, bekräftas av utförare som stadsledningskontoret varit i kontakt med.

De utförare, i privat och i egen regi som stadsledningskontoret har varit i kontakt med efterlyser en utökad dialog med beställare och förmedlingsgrupper. I utredningen om förmedlingsgrupperna uttrycks också en vilja från utförarcheferna att till förmedlingsgrupperna, innan förmedling sker, få lämna information om sina grupp- eller servicebostäder. Detta med motiveringen att biståndshandläggare och förmedlingsgrupp ser varje individ för sig, medan utföraren har en mer övergripande bild av boendet och dess sammansättning.

Ytterligare ett argument för en utökad dialog mellan utförare och beställare är att utförarna står de enskilda brukarna nära och kan se hur deras behov förändras och utvecklas över tid. Det har, enligt rapporten om förmedlingsgruppen, funnits fall där utförare sett möjligheter för och en vilja hos enskilda personer att göra boendekarriär, men där detta inte varit möjligt med rådande rutiner.

Systemet med fyra lokala förmedlingsgrupper bygger på och upprätthåller ett lokalt syn- och arbetssätt. I ett valfrihetssystem skall det stadsövergripande perspektivet gälla.

Det saknas också idag lättillgänglig stadsövergripande information om vilka boenden som finns att tillgå, vilken inriktning de har och hur platssituationen ser ut. Detta gäller även för övriga LSS-insatser, som daglig verksamhet, korttids- och barnboende. En stor del av processen som föregår förmedling av LSS-insatser är därför beroende av kunskap och erfarenhet hos förmedlingsgrupper och enskilda handläggare.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Ett standardiserat förfaringsätt för handläggning av ansökningar och dokumentation av den enskildes behov måste utarbetas. Vidare måste det tas fram rutiner för kartläggning av framtida behov av bostad och andra insatser. Ansökningarna och noteringar om framtida behov ska fånga in såväl den enskildes omsorgsbehov som specifika önskemål om geografiskt läge, ålderstruktur, när i tiden den enskilde vill flytta in etc. Vidare skall en stadsövergripande rutin etableras, som säkerställer att den enskilde ges information om vad det innebär att lämna en ansökan eller få ett framtida behov kartlagt, hur den fortsatta processen ser ut, steg för steg samt vilka tidsramar som gäller.

I detta sammanhang är det viktigt att understryka att ett önskemål om ett framtida boende inte innebär att ställa sig i kö till ett boende, något som det ibland används begreppet intresseanmälan i förekommande fall har tolkats som. Det enda förfarandet att formellt uttrycka ett önskemål om lägenhet i bostad med särskild service är genom en ansökan. Ansökan skall enligt lagen behandlas skyndsamt. Enligt stadens riktlinjer innebär det att bostad ska kunna erbjudas inom tre månader. Staden är emellertid skyldig att bedriva uppsökande verksamhet och att få kunskap om den enskildes behov på sikt. Därför är det viktigt att inte endast omedelbara behov och önskemål fångas upp, utan även framtida. Därför behövs en strukturerad behovskartläggning.

Information om samtliga i valfrihetssystemet ingående alternativ måste samlas och tillgängliggöras. Individens förutsättningar att välja skall inte begränsas av enskilda biståndshandläggares kunskap och erfarenhet om vilka boenden och dagliga verksamheter som finns i staden. Det planerings- och rapportsystem som stadsledningskontoret har i uppdrag att ta fram utgör ett mycket viktigt redskap i valfrihetsarbetet. I detta sammanhang är det viktigt att notera att lägenheter i grupp- och serviceboenden är att betrakta som de enskildas egna bostäder och att ansvariga för systemet noga måste överväga hur informationen ska hanteras.

Vidare bör en sammanhållen funktion skapas, en funktion med överblick över både utbud och efterfrågan. Utredningen om förmedlingsgrupperna föreslår att de fyra lokala förmedlingsgrupperna avvecklas och ersätts av en permanent stadsövergripande grupp. Detta är ett förslag som helt ligger i linje med tankarna bakom valfrihetssystemet.

Stadsledningskontoret föreslår att en central förmedlingsgrupp skall utgöra den förmedlande länken mellan utbud och efterfrågan och vara expert på alla de, oaktat regiform, i valfrihetssystemet ingående boendena och dagliga verksamheterna. Till sin hjälp skall den centrala förmedlingsgruppen ha det planerings- och rapportsystem som stadsledningskontoret har i uppdrag att ta fram. I detta system skall all relevant information om boendena finnas redovisade. Den centrala förmedlingsgruppen ska också löpande föra en dialog med alla i valfrihetssystemet ingående utförarna och därigenom kunna fånga upp aspekter och synpunkter som rör boendets sociala sammansättning, kapacitet och möjlighet att erbjuda plats beroende på faktorer som omsorgsbehov, etc.

Stadsledningskontoret föreslår att den centrala förmedlingsgruppen förläggs till socialtjänstnämnden.

Vad avser den centrala förmedlingsgruppens dimensionering kommer det systemstöd som tas fram att medföra en förenkling av processen. Det skapar förutsättningar för att den centrala förmedlingsgruppen kan klara sitt uppdrag med relativt liten bemanning. Stadsdelsnämnderna får en avlastning i det att sökandet efter lämpliga alternativ i stora delar hanteras av andra. Gruppens dimensionering samt finansiering får fattas i samband med upprättande av budget för 2009. Förslaget skall bland annat baseras på en analys av hur många ärenden som kommer att beredas årligen.

Den centrala förmedlingsgruppen skall, i sitt arbete, utgöra ett stöd åt de enskilda och de lokala biståndshandläggarna i den process som nedan beskrivs:

Förslag till övergripande utformning av handläggningen av den enskildes val

Stadsledningskontorets förslag enligt nedan ligger helt i linje med de av kommunfullmäktige antagna riktlinjerna avseende insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar. (Dnr 326-2140/2006, 326-2421/2006)

Stadsledningskontorets förslag till process för den enskildes val inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning ser ut enligt följande:

Bostad med särskild service

Den enskilde vänder sig till sin stadsdelsnämnd, med önskemål om boende med särskild service. Antingen sker detta som att den enskilde uttrycker framtida behov eller som en formell ansökan. Härvidlag föreslås ingen förändring i förhållande till idag. Dock skall den enskilde ges information om den fortsatta processen och vilka tidsramar som gäller. Den enskilde får därefter ett formulär, gemensamt för hela staden, i vilket den enskilde både får möjlighet att uttrycka sina behov och sina önskemål. Formulären fylls i av den enskilde och eventuellt dennes företrädare i samråd med biståndshandläggaren. Om den enskilde har valt att ansöka formellt sker också en utredning och biståndsbedömning i detta skede.

Informationen om den enskilde vidarebefordras till den centrala förmedlingsgruppen, som påbörjar arbetet med att matcha den enskildes behov och önskemål med alla i systemet ingående boenden samt sådana enheter som är under planering. I denna bedömning tas också hänsyn till de olika boendenas sammansättning. Bedömningen sker emellertid, som i dagsläget, med utgångspunkt utifrån de av kommunfullmäktige fastslagna principerna för förmedling. Det är i första hand omsorgsbehovet som styr.

Den centrala förmedlingsgruppen återkommer till den enskildes biståndshandläggare med en redovisning av resultat av den matchning av behov och utbud som genomförts. Att den centrala förmedlingsgruppen återkommer till biståndshandläggaren och inte den enskilde direkt ligger i linje med riktlinjerna avseende insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar. (Dnr 326-2140/2006, 326-2421/2006), i vilka vikten av kontinuitet i handläggning och utförande understryks. Den enskilde ska ha en kontaktperson genom hela processen.

Om den enskilde har uttryckt behov om bostad på längre sikt, innehåller redovisningen

inte något konkret erbjudande, utan en beskrivning av nuläget och vilka förutsättningar som gäller. Det ger den enskilde en möjlighet revidera sina önskemål och lägga upp en plan utifrån de faktiska omständigheterna. Det är viktigt att den enskilde får en relativt snabb, det vill säga inom en månad, återkoppling även om behovet eller önskemålet inte är omedelbart.

Om det rör sig om en formell ansökan skall redovisningen innehålla de boenden som förmedlingsgruppen, efter sin matchning, bedömer som relevanta. Redovisning skall i normalfallet ske inom tre månader, i enlighet med stadens riktlinjer. Redovisningen skall innehålla all tänkbar information om de aktuella lägenheterna i form av beskrivningar, fotografier etc. Den enskilde har nu att göra sitt val. I detta skall den lokala boståndshandläggaren, som alltså har huvudansvar, kunna vara behjälplig i den utsträckning den enskilde önskar. Den centrala förmedlingsgruppen ska i sin tur vara behjälplig i att boka tider för besök hos de olika enheterna och på annat sätt förmedla kontakt. Den enskilde ska ha två veckor på sig att göra sitt val.

Den enskilde gör sitt val och förmedlingsgruppen handhar det administrativa arbete som valet medför. Utföraren skall inte kunna neka enskild person plats. En tanke med den rutin som skissas enligt ovan är att utföraren i ett tidigare skede getts möjlighet att ge sina övergripande synpunkter, bland annat utifrån boendets resurser och sociala sammansättning.

Nedbrutet i de olika ovan beskrivna momenten ser processen ut enligt följande. Av tabellen framgår också förändringar i förhållande till nuvarande process.

Föreslagen process	Nuvarande process	Kommentarer
Den enskilde vänder sig till sin stadsdel med önskemål om boende	Den enskilde vänder sig till sin stadsdel med önskemål om boende	Inga skillnader i förhållande till nuvarande process
Den enskilde informeras av sin boståndshandläggare om den fortsatta processen, steg för steg och vilka tidsramar som gäller		I viss mån sker detta idag, men nu skall det ske strukturerat, med utsatta tidsangivelser för respektive moment.
Den enskilde meddelar antingen ett framtida behov eller inkommer med en formell ansökan	Den enskilde meddelar antingen ett framtida behov eller inkommer med en formell ansökan	Inga skillnader i förhållande till nuvarande process
Den enskilde fyller i formulär, i vilket behov och önskemål uttrycks.		Detta sker även idag, men i olika omfattning och på olika sätt. Nu en standardiserad process.
Informationen förmedlas till central förmedlingsgrupp		Nytt
Den centrala förmedlingsgruppen matchar informationen om den enskildes behov och önskemål med information om alla i systemet ingående boenden.	Ärendedragning inom stadsdelen	Med det nya förslaget sker urvalet utifrån alla i valfrihetssystemet ingående boenden.
	Därefter tas ärendet upp i lokal förmedlingsgrupp.	Dessutom börjar den centrala förmedlingsgruppen arbeta direkt. De nuvarande förmedlingsgrupperna sammanträder en gång/månad.
Den centrala förmedlingsgruppen återkommer, med, beroende på omständigheterna, an-	När en ledig lägenhet uppkommer erbjuds den enskilde plats.	Den enskilde vet när besked kommer, det blir en tydlig återkoppling

tingen,					på intresseanmälan/ ansökan.
Vid an- sökkan: Er- bjudande och Infor- mation om möjliga alternativ (Som huvudregel inom tre månader)	Vid kartlägg- ning: En läges- beskrivning och prognos. (Inom en månad)				
Om erbjudande Betänke- tid om två veckor	Möjlighet att besöka bo- städerna.	Betän- ketid varie- rar	Möjlig- het att be- söka bostä- derna.	Ökad precision i er- bjudandena samt samma betänketid över staden.	
Den enskilde gör sitt val					

Parallell process:

Utföraren inkommer med in-
formation om boendet och för
därutöver en löpande dialog med
den centrala förmedlingsgruppen

Idag sker visst in-
formationsutbyte, men
inte i strukturerad form.

Övriga insatstyper

De övriga insatstyper som kommer att ingå i valfrihetssystemet omgärdas inte av samma komplexitet som bostad med särskild service för vuxna vad avser själva val- och förmedlingsproceduren. Den centrala förmedlingsgruppens roll i dessa val behöver därför inte vara lika framträdande. Det vill säga – det är inte nödvändigt att förmedlingsgruppen genomför den matchning och tar fram ett antal alternativ som den gör i fallet med bostad med särskild service. Dock spelar den centrala förmedlingsgruppen en central roll i förvaltande av det system, där samtliga dagliga verksamheter och boenden finns redovisade. Uppgifter kring korttidsboenden och dagliga verksamheter är, så länge de inte innehåller uppgifter om enskilda personer, inte känsliga i samma utsträckning som vad är fallet för bostad med särskild service och bör därför med fördel kunna tillgängliggöras publikt, till exempel via internet. Det är dock viktigt att notera att även korttidsboenden i stor utsträckning har en specifik nischning. Denna inriktning måste framgå i informationen till den enskilde.

Sammanfattande bedömning

Stadsledningskontorets förslag till process för den enskildes val för bostad med särskild service för vuxna enligt LSS medger inte valfrihet i den utsträckning som till exempel valfriheten inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden gör.

Valet av bostad med särskild service kan enligt ovan redovisade förslag beskrivas som ett val i två steg: I ett första skede får den enskilde möjlighet att uttrycka sina önskemål och i det andra skedet får den enskilde välja mellan de alternativ, som bland annat utifrån givna önskemål, valts ut av den centrala förmedlingsgruppen.

Jämfört med hur det ser ut idag innebär stadsledningskontorets förslag emellertid en avsevärt utökad valfrihet för den enskilde.

Effekter av stadsledningskontorets förslag:

- Alla i staden får samma förutsättningar, oberoende av vilken stadsdelsnämnd den enskilde tillhör.
- Den samlade överblicken av det totala behovet och utbudet som den centrala förmedlingsgruppen besitter skapar förutsättningar för en utökad valfrihet.
- Den föreslagna hanteringen är mer effektiv än den nuvarande och kommer att leda till att färre lägenheter står tomma under en längre tid.

- Utföraren kan anpassa sin verksamhet och förändra sin inriktning utifrån behov.

- Kunskapen om behov och önskemål utgör också ett värdefullt underlag för skapande av nya bostäder, något som genererar en ännu större valfrihet på sikt. I en central förmedlingsgrupp får genomförandegruppen en motpart.

- Föreslagen process innebär en större trygghet för den enskilde. Högre grad av återkoppling och fasta tidsramar minskar osäkerheten om var i processen den enskildes ärende befinner sig.

- En stor del av de lokala biståndshandläggarnas resurser går idag till förmedlingsarbete och att leta möjliga alternativ till den enskilde, resurser som med det föreliggande förslaget kan disponeras på annat sätt.

Ersättningssystem

Stadens resursfördelningssystem för omsorg om funktionshindrade

Medel för omsorg om funktionshindrade fördelas idag till stadsdelsnämnderna på följande fyra sätt;

- Fast anslag
- Prestationsrelaterat anslag
- Ersättning för personlig assistans (de första 20 timmarna)
- Särskilt riktade anslag.

De två sistnämnda berörs ej i detta ärende och det fasta anslaget berörs endast vad gäller resor till och från daglig verksamhet. Det fasta anslaget sågs över 2004 och gäller från 2005.

För det prestationsrelaterade anslaget gäller ett nytt resursfördelningssystem från 2008. Resursfördelningen är kopplad till en nivåbedömning av brukarens behov, (ärende 326-2604/2207). Nivåsystemet baseras på den enskildes behov och grundar sig bland annat på det internationella klassifikationssystemet ICF (International Classification and Functioning, Disability and Health) som utgavs av WHO år 2001.

Socialtjänstförvaltningens bedömningskansli gör nivåbedömningen som faller ut i en schablon, vilken betalas till stadsdelsnämnden. Två gånger per år avläser bedömningskansliet nivåfördelningen vilket kan leda till budgetjusteringar i samband med årets två tertialrapporter. Detta gäller för såväl bostad med särskild service som korttidshem och daglig verksamhet, de insatser som behandlas i detta ärende.

De nivåersättningar som fördelas till stadsdelsnämnderna har ingen direkt koppling till vad som stadsdelsnämnderna sedan fördelar till utförarna. Det bör poängteras att schablonerna idag inte är en peng riktad till den enskilde utan en metod för att fördela medel till stadsdelsnämnderna. I nuvarande system kan stadsdelsnämnden alltså välja hur resurserna ska användas, vilket i praktiken innebär att de kan tillfalla andra verksamhetsområden eller andra delar inom funktionsnedsättning.

Idag omfattar schablonen till stadsdelsnämnderna samtliga kostnader för insatsernas utförande. Stadsdelsnämnden gör ett avdrag för administration och politisk ledning, och fördelar sedan resurserna till utförarna.

Alla insatser enligt LSS är avgiftsfria. Brukarna har vissa egenavgifter för exempelvis hyra och kost.

Det prestationsrelaterade anslaget och nivåsystemet

Permanentboende

Anslaget till vuxenboende fördelas på tre olika sätt:

- eget boende med boendestöd eller personlig assistans enligt SoL/LSS – en nivå

- servicebostad - en grundnivå och åtta nivåer efter omsorgsbehov

- gruppboende - en grundnivå och sju nivåer efter omsorgsbehov

Anslaget till barnboende fördelas på tre olika sätt:

- barnboende upp till 12 år – en nivå

- barnboende över 12 år – en grundnivå och sju nivåer efter omsorgsbehov

- familjehem - en nivå (behandlas inte i detta ärende)

Gemensamt för dessa verksamheter är att ersättning för vaken nattbemanning ersätts utöver nivåerna. För personer med exceptionellt stora omsorgsbehov kan särskild redovisning utgå vilket innebär att stadsdelsnämnden ersätts för de faktiska kostnaderna, se stycket särskild redovisning sid 19.

Daglig verksamhet

Anslaget till daglig verksamhet fördelas på fyra olika sätt:

- heltid - sju nivåer efter omsorgsbehov
- deltid - sju nivåer efter omsorgsbehov
- heltid med personlig assistans - sju nivåer efter omsorgsbehov
- deltid med personlig assistans - sju nivåer efter omsorgsbehov

Liksom för permanentboende kan särskild redovisning utgå i daglig verksamhet för personer med stora omsorgsbehov.

Korttidshem

Anslaget till korttidshem fördelas efter tre omsorgsnivåer. Varje omsorgsnivå är uppdelad i fyra nivåer utifrån hur många dagar den enskilde är beviljad per månad. Totalt finns det alltså tolv nivåer. Nämnas kan att 70 % av korttidshemmen drivs i privat regi.

Förslag till LSS-peng

Förslaget till LSS-peng, bilaga 1, innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem för LSS-insatser till stadsdelsnämnderna.

Den enskilde brukaren har möjlighet att utifrån biståndsbeslut och i ärendet föreslagen process välja utförare i egen regi eller utförare som omfattas av avtal med staden.

Stadsledningskontorets utgångspunkt är att en så stor del som möjligt av resurserna ska fördelas direkt ut till respektive verksamhet. Stadsledningskontoret föreslår fasta ersättningar utifrån nivåer till samtliga berörda utförare. Nivåerna grundar sig på den nivåbedömningsmodell som bedömningskansliet använder vid mätning av den enskilde brukarens behov. Den ersättning som utgår ska täcka alla utförarens kostnader exklusive hyreskostnader, politisk ledning och myndighetsutövning. För verksamheter som drivs i privat regi och inte är att beteckna som entreprenader utgår även en lokalpeng.

Förvaltnings- och verksamhetsövergripande kostnader

Stadsdelsnämnderna föreslås betala den av kommunfullmäktige beslutade ersättningen för omsorgsinsatsen till den verksamhet där brukaren får sin beviljade insats. De enskilda enheterna kan inte påverka kostnader för politisk ledning och central myndighetsutövning, dessa kostnader föreslås därför inte ingå i peng. Stadsdelsnämndernas kostnad för detta uppgick i genomsnitt till 0,6 % år 2007. Samma resonemang gäller för vissa verksamhetsövergripande kostnader avseende verksamhetsområdet omsorg om personer med funktionsnedsättning, t.ex. avdelningschef och myndighetsutövning. Stadsdelsnämndernas kostnad för detta uppgick i genomsnitt till 4,4 % av budgeten. Detta innebär att i föreslagen ersättningsmodell görs ett avdrag på 5 % av schablonen avseende myndighetsutövning och politisk ledning. Dessutom föreslås ett avdrag för kostnad för gemensamhetslokaler. Avdragets storlek varierar beroende på typ av boende, se lokalkostnader nedan. Återstående resurser; den så kallade LSS-pengen, som omfattar kostnader för omsorgsinsatsen samt viss administration såsom exempelvis faktura- och lönehantering, tilldelas den verksamhet där brukaren får sin beviljade insats.

Bedömningskansliets mätningar av brukarens behov föreslås som tidigare ligga till grund för den ersättning som utgår och som ska täcka utförandet av beslutad insats.

Lokalkostnad

Lokalkostnaderna kan variera kraftigt mellan olika verksamheter. I det urval av stadsdelsförvaltningar som stadsledningskontoret tillfrågat varierar hyrorna inom gruppboende från 35-309 kr per dygn och brukare, inom daglig verksamhet 53-194 kr per dag/brukare och för korttidsboende ca 100-600 kr per dygn/boende. Kostnaderna varierar p.g.a. standard, storlek, om lokalerna är nybyggda eller äldre m.m. Ombyggnads- och underhållskostnader kan variera mellan åren och är därför svåra att hantera av en enskild enhet inom en stadsdelsförvaltning. Stadsledningskontoret föreslår därför att kostnader för gemensamhetslokaler

inte ingår i LSS-pengen utan hanteras av stadsdelsförvaltningarna centralt när det gäller egen regi och vid entreprenadupphandlingar. Avdrag för en lokalschablon föreslås därför för att centralt kunna bekosta gemensamhetslokaler.

Förslaget innebär en likartad lösning avseende lokalkostnader som införts avseende vård- och omsorgsboenden för äldre, d.v.s. att stadsdelsnämnden centralt ansvarar för lokalkostnader. Detta innebär också att stadsdelsnämnden ansvarar för att lokalerna används på ett för verksamheten så effektivt sätt som möjligt. Större investeringar i lokaler som önskas göras ska dessutom beslutas i kommunstyrelsens ekonomiutskott. Stadsdelsnämnderna har alltid ansvar att se till att totala kostnader ryms inom tilldelad budget. Ifall lokalkostnaderna ökar innebär detta att resurserna till omsorg minskar.

Vid försäljningar av platser till andra stadsdelar kan säljande stadsdel ta ut den faktiska lokalkostnaden av köpande stadsdel.

De enskilt drivna verksamheter som finns med på stadens avtal föreslås få en schablonersättning som kompensation för lokalkostnaden. Ersättningen motsvarar det avdrag som stadsdelsförvaltningen gör. Genom att de enskilt drivna verksamheterna får en schablonersättning för verksamhets- och lokalytor, utöver dygnersättningen för vård- och omsorg, kommer flera utförare att få en ersättning som inte motsvarar den faktiska kostnaden. En del kommer att vinna på detta och en del kommer att vara tvungna att täcka lokalkostnaden med del av den ersättning de får för vård- och omsorg. Att införa ett system där utförare får ersättning för den faktiska lokalkostnaden är enligt stadsledningskontoret förenat med flera nackdelar. Ett sådant system skulle bli administrativt krävande eftersom ett system för att kontrollera dessa kostnader skulle behövas. Dessutom skapas inte incitament för utföraren att nyttja lokalytor på ett effektivt sätt, systemet skulle sannolikt bli kostnadsdrivande och innebära att en större andel av budgeten skulle få läggas på lokalkostnadsdelen istället för vård- och omsorgsdelen.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att följa utvecklingen av lokalkostnaderna och vilka effekter det valda systemet får för utförare i egen regi och enskilt drivna verksamheter. Stadsledningskontoret föreslår därför att kontoret ska utvärdera om hanteringen av lokalkostnader är det optimala när systemet varit i bruk i två år.

Stadsledningskontoret har valt en fast schablonersättning för lokaldelen istället för en procentuellt framräknad ersättning. Fördelen med detta är att utförare ersätts med samma belopp oavsett vilken nivå den enskilde brukaren har. Den faktiska hyran för ett gruppboende är densamma oavsett vem som bor där. Med en procentuellt framräknad schablon skulle utförare få högre ersättning ju högre nivå på brukare.

Schablonavdrag/tillägg för lokalkostnader

Servicebostad

Inom verksamheten servicebostad görs inget schablonavdrag för lokalkostnad eftersom denna verksamhet inte har några egna gemensamhetslokaler. Verksamheten innebär att de boende har lägenheter som är knutna till ett gruppboende. De enskilt drivna verksamheterna får inte heller någon lokalschablon.

Gruppboende och barnboende

Den del som avser gemensamhetslokaler, exklusive driftskostnaderna, föreslås tas bort helt i ersättningen till utförare i egen regi enligt samma hantering som idag sker för entreprenörer, vilket medför att den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden. Den genomsnittliga kostnaden för gemensamma lokaler uppgår idag till 120 kr/dygn och plats.

Till enskilt drivna verksamheter föreslås, att förutom LSS-pengen, betalas schablon för gemensamhetslokaler om 120 kr/dygn och plats.

Daglig verksamhet

Hyresdelen, exklusive driftskostnaderna, föreslås tas bort helt i ersättningen till utförare i egen regi enligt samma hantering som idag sker för entreprenörer, vilket medför att den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden. Den genomsnittliga kostnaden för lokalhyra uppgår idag till 140 kr/dag och heltidsplats. För deltid beräknas genomsnittlig kostnad till 112 kr/dag och plats.

Till enskilt drivna verksamheter föreslås, att förutom LSS-pengen, betalas schablon för lokalhyra om 140 kr/dag och heltidsplats och 112 kr/dag och deltidspatser.

Korttidshem

Hyresdelen, exklusive driftskostnaderna, föreslås tas bort helt i ersättningen till utförare i egen regi enligt samma hantering som idag sker för entreprenörer, vilket medför att den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden. För de verksamheter där uppgifter finns uppgår den genomsnittliga kostnaden för lokalhyran idag till 250 kr/dygn och plats. En stor del av de korttidshem som staden använder idag drivs av privata utförare vilket innebär att staden inte har tillgång till tillförlitliga uppgifter vad gäller utförarens hyreskostnader. Att den genomsnittliga lokalhyran är betydligt högre avseende korttidshem än gruppboendestad beror på att den enskilde brukaren inte betalar någon hyra för rum/lägenhet, vilket innebär att hela hyreskostnaden, inte bara gemensamhetsytorna, för boendet betalas av stadsdelsnämnden eller den privata utföraren.

Till enskilt drivna verksamheter föreslås, att förutom LSS-pengen, betalas schablon för lokalhyra om 250 kr/dygn och plats.

Momskompensation

En momskompensation på 5,4 % föreslås till privata utförare som inte har möjlighet till de momsavdrag avseende hyra, varor och tjänster som kommunala utförare har rätt att göra.

Konsekvensbeskrivning för verksamheterna

Genom införandet av en LSS-peng, som ska täcka kostnader för omsorgsinsatsen och som är lika för alla utförare, ges lika förutsättningar att bedriva vård- och omsorg oavsett regiform. Inget utrymme ges heller för diskussioner kring vad ersättningen ska täcka.

Förslaget innebär att alla utförare inom valfrihetssystemet får samma ersättning för omsorgsinsatsen. Konsekvensen härav kan bli att det för vissa utförare blir en höjning och för andra en sänkning av ersättningen i jämförelse med dagens avtal. Detta kan medföra en anpassningsperiod för vissa enheter. Det kan också medföra att vissa boenden väljer att ställa sig utanför valfrihetssystemet. Särskilt kan det tänkas gälla utförare som idag har höga priser och liten konkurrens.

Att som utförare ställa sig utanför valfrihetssystemet kan i ett längre perspektiv innebära att kundunderlaget minskar i och med att andra och nya utförare tillkommer. Detta i sin tur kan leda till att en utförare utanför systemet, för att vara konkurrenskraftig, efterhand anpassar sina kostnader och sin verksamhet till valfrihetssystemet. För brukare med insatser från en privat utförare utanför det nya systemet, sker inga förändringar såvitt inte brukaren själv väljer att byta till en utförare inom valfrihetssystemet.

Nuvarande system möjliggör för stadsdelsnämnderna att balansera kostnader inom och mellan verksamhetsområden. I ett nytt ersättningssystem ska resurserna för omsorgsinsatserna, LSS-pengen, destinerats till den verksamhet där brukaren får sin beviljade insats utförd.

Inom stadens egna boenden är skillnaden för hyreskostnaden avseende gemensamhetsytor stor. Ambitionen är att i det nya ersättningssystemet trots detta skapa en schablon, som utgör ett genomsnitt av kostnader för gemensamhetsytor i olika stadsdelar och verksamheter. Detta innebär att stadsdelsnämnderna kommer att ha möjlighet att utjämna skillnader mellan olika verksamheters högre och lägre hyror. Vid försäljning till annan stadsdelsnämnd får den säljande stadsdelsnämnden ersättning enligt beslutad LSS-peng plus den faktiska kostnaden för hyra.

I ett valfrihetssystem kan stadsdelsnämnden inte garantera en viss beläggning eftersom det är brukarens eget val som styr. Detta kan innebära att verksamheter får stå med tomma platser.

Varje stadsdelsnämnd måste i ett valfrihetssystem skapa så likvärdiga förutsättningar som möjligt för utförare i egen regi och enskilt drivna verksamheter.

Dagens ersättningsnivåer till utförare varierar från stadsdel till stadsdel. När det gäller egen regi så gör de flesta stadsdelar ett avdrag på schablonen för administration. Avdraget varierar mellan ca 3 % - 10 % och ska bl.a. bekosta stadsdelens kostnader för politisk led-

ning och myndighetsutövning. Detta innebär att för en del stadsdelar täcker inte avdraget de faktiska kostnader som stadsdelen har för verksamhetsområdet, dessa täcks då av medel från andra verksamhetsområden. Förslaget till LSS-peng innebär att varje stadsdelsnämnd måste anpassa sitt nuvarande system till pengnivån. Det innebär dels en förändrad ersättningsnivå till utförarenheter, dels en förändring av den andel av schablon som stadsdelsnämnden kan använda till övergripande myndighetsutövning m.m. Systemet med valfrihet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning och förslaget pengsystem införs 1 juli 2009, vilket innebär att stadsdelsnämnderna under första halvåret 2009 kan arbeta med nödvändiga anpassningar.

Tomgångsersättning

Stadsledningskontoret föreslår att utförare, oavsett regiform, erhåller viss ersättning, under ett antal dagar vid den enskildes flytt eller dödsfall, till 75 % av beviljad nivå, dock maximalt under en månad. Detta föreslås gälla servicebostad, gruppboende och daglig verksamhet bl.a. för att skapa incitament för att så snabbt som möjligt erbjuda bostad/verksamhet till annan person, vilket är högprioriterat i nuvarande situation med platsbrist. Om en plats ianspråk tas inom denna tidsperiod upphör tomgångsersättningen och utföraren får nivåersättning utifrån den boendes nivåbedömning. När det gäller korttidsplatser föreslås ingen tomgångsersättning utgå. Utföraren får ersättning för de dagar platsen är belagd.

Resor till och från daglig verksamhet

År 2006 beräknades stadens kostnader för resor till och från daglig verksamhet uppgå till cirka 10 %, en förhållandevis stor del, av den totala kostnaden för insatsen daglig verksamhet. En förändring infördes 2008-01-01, som innebär att resor till och från daglig verksamhet nu anslagsfinansieras istället för att som tidigare vara prestationsrelaterat. Förändringen genomfördes på så sätt att man, efter att ha ”plockat bort” det som inte direkt var kopplat till nivåerna, lade dessa resurser i det fasta anslaget som fördelas efter befolkningsstrukturen i stadsdelsområdet. Tanken är att ett oberoende beslut ska fattas om den dagliga verksamhet som passar bäst för brukaren utan att koppling görs till kostnaden för resorna. Förslaget till peng för daglig verksamhet innebär att resekostnaden inte ingår i peng utan bekostas av köpande stadsdelsförvaltning. En konsekvens av valfrihet inom daglig verksamhet kan bli att transportkostnaderna ökar, stadsledningskontoret anser därför att det är viktigt att noga följa kostnadsutvecklingen avseende resorna.

Särskild redovisning, bostad med särskild service

Det finns inom staden ett antal personer med mycket omfattande omsorgsbehov. Dessa personer behöver mycket stöd och service. Dygnsansättningen i dessa fall är ofta avsevärt högre än den högsta nivån i resursfördelningssystemet, och antalet utförare (såväl kommunala som enskilt drivna) som kan erbjuda efterfrågad omsorg är starkt begränsad. I det fall en utförare har en kostnad som överstiger 600 tkr mer än beviljad nivå för boende, kan stadsdelsnämnden lämna ansökan om att få lämna särskild redovisning för att få kostnadstäckning. Den särskilda redovisningen utgår inte i någon specifik nivå. Bedömningskansliet vid socialtjänstförvaltningen gör efter ansökan från stadsdelsförvaltning, en särskild bedömning av brukarens behov. Fem kriterier; funktionsnedsättning/beteende, krav på dubbelbemannning, anpassad miljö, den enskildes historik och genomförandeplan prövas och vägs samman av bedömningskansliets utredare.

Omkring 25 brukare i staden omfattas i dag av särskild redovisning och erfarenheterna hittills visar att systemet fungerar på ett tillfredsställande sätt. Bedömningskansliet har med nuvarande metod god kontroll över kostnadsutvecklingen. Från och med 2008 har antalet personer med särskild redovisning minskat kraftigt, vilket beror på att de högsta nivåerna i det nya systemet överstiger de gamla och stadsdelarna får därmed täckning för en stor del av de brukare som tidigare omfattades av särskild redovisning.

Idag är valfriheten begränsad för brukare i behov av dessa boenden. Förhoppningen är att valfriheten för den enskilde brukaren ska öka genom tillkomsten av fler aktörer.

Stimulansbidrag

Kommunfullmäktige har i bokslut avsatt medel för kostnader i samband med ny-, om-

och utbyggnad av bostad med särskild service för funktionshindrade. Medel kan sökas av stadsdelsnämnderna för förprojektering, utrustning samt tomgångshyror i samband med nystart eller ombyggnad. Ett villkor för att få stimulansbidrag är att det sker en faktisk ökning av antalet platser, även i de fall det rör sig om ombyggnad. Syftet med stimulansbidrag är att det ska användas för att sänka framtida hyreskostnader. För att samma förutsättningar ska råda för alla utförare inom samma verksamhetsområde bör reglerna ses över för att möjliggöra även för de enskilt drivna verksamheterna att ansöka om stimulansbidrag.

Årliga beslut om LSS-peng

Förslaget innebär att LSS-pengen utgör 95 % av schablonen med ytterligare ett fast avdrag för hyreskostnad. Detta innebär att om kommunfullmäktige fattar beslut om en schablonhöjning så höjs pengarna motsvarande. Pengen gäller därmed alla enheter som drivs i egen regi samt alla enskilt drivna verksamheter som finns med på ramavtal upphandlade i enlighet med den föreslagna Lagen om valfrihetssystem (LOV). I de fall entreprenadupphandlingar görs så måste enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU) priset/pengen vara förutsägbart under hela avtalsperioden, d.v.s. en klausul om indexuppräknings ska finnas med i avtalet. De entreprenadupphandlingar som genomförs bör av verksamhetsmässiga skäl ha långa avtalsperioder men med möjlighet att med kortare intervaller säga upp avtalen ifall kommunfullmäktiges beslut om pengnivå innebär större förändringar av förutsättningarna.

I dagsläget finns enbart entreprenad på Kungsholmen, men flera upphandlingar planeras under 2008.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Bromma, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm, Södermalm, Enskede-Årsta-Vantör, Skarpnäck, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö, samt till socialtjänstnämnden och kommunstyrelsens handikappråd.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2008 att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Abebe Hailu m.fl. (s), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Jakob Dencker m.fl. (mp) samt ledamoten Gunnilla Bhur m.fl. (v), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

I samband med kommunfullmäktiges beslut om att införa valfrihetssystem inom en rad insatser enligt Lagen om särskilt stöd (LSS), gavs kommunstyrelsen i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av den enskildes val. Kommunstyrelsen fick även i uppdrag att ta fram ett ersättningssystem och förslag till ersättningar/nivåer m.m. samt att föreslå hur transportkostnader ska hanteras. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, som utgör remissen, innehåller förslag i enlighet med de uppdrag kommunfullmäktige givit kommunstyrelsen. Förvaltningen ställer sig positiv till såväl den av stadsledningskontoret föreslagna övergripande utformningen av handläggningen i samband med den enskildes val som till den process som föreslås gälla i anslutning till den enskildes val för bostad med särskild service för vuxna enligt LSS. Förvaltningen är också positiv till vad som föreslås

gälla för de övriga insatstyperna som kommer att ingå i valfrihetssystemet. Förvaltningen ställer sig vidare i allt väsentligt bakom förslaget till ersättningssystem med den LSS-peng omfattande de olika delar som redovisas, men känner dock en viss osäkerhet och oro över vilka effekter systemet kan få vad gäller ökade kostnader för lokaler och för resor till och från daglig verksamhet. I likhet med stadsledningskontoret får förvaltningen framhålla vikten av att särskilt följa kostnadsutvecklingen avseende dessa områden.

Remissbehandling

Kommunstyrelsen har för yttrande senast den 30 augusti 2008 remitterat stadsledningskontorets tjänsteutlåtande "Förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning", daterat den 27 maj 2008, till samtliga stadsdelsnämnder, socialtjänstnämnden samt kommunstyrelsens handikappråd.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom verksamhetsområdet omsorg om personer med funktionsnedsättning. Synpunkter har inhämtats från beställarenheterna inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning samt från utförarenheterna inom verksamhetsområdet.

Ärendet har tagits upp vid det lokala handikapprådets sammanträde den 12 juni 2008. Handikapprådet beslöt därvid att lämna ett yttrande, vilket kommer att dukas vid nämndens sammanträde den 28 augusti 2008. Ärendet behandlas i samverkansgrupp den 19 augusti 2008.

Remissen

I samband med kommunfullmäktiges beslut om att införa valfrihetssystem inom en rad insatser enligt Lagen om särskilt stöd (LSS) gavs kommunstyrelsen i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av den enskildes val. Kommunstyrelsen fick även i uppdrag att ta fram ett ersättningssystem och förslag till ersättningar/nivåer eller annan utformning samt att föreslå hur transportkostnader ska hanteras. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, som utgör remissen, innehåller förslag på en övergripande utformning av handläggning av den enskildes val inom ramen för det valfrihetssystem som enligt kommunfullmäktiges beslut ska införas från och med den 1 juli 2009.

Stadsledningskontorets förslag innebär att handläggningen ska se likadan ut, oavsett var i staden den enskilde bor och att staden, genom en central funktion, får en ökad och stadsövergripande kunskap och information dels om de enskildas behov och önskemål, dels om alla i valfrihetssystemet ingående boenden.

Stadsledningskontorets ärende innehåller också ett förslag till ersättningssystem. De föreslagna fasta ersättningarna följer nivåerna i befintligt resursfördelningssystem och utgår från schablonerna i detsamma.

Förvaltningens synpunkter

Den enskildes val

Förvaltningen ställer sig positiv till stadsledningskontorets förslag till den övergripande utformningen av handläggningen av den enskildes val och är även positiv till den process som föreslås gälla i anslutning till den enskildes val för bostad med särskild service för vuxna enligt LSS. Enligt förvaltningens mening tydliggör den föreslagna processen såväl tidsramar som rollerna för de parter som är inblandade.

Förvaltningen ser även positivt på att en central förmedlingsgrupp tillskapas, som med hjälp av rätt utformade planerings- och rapportverktyg kan agera som en förmedlande länk mellan utbud och efterfrågan, den enskilde brukaren och i övrigt inblandade parter. Enligt förvaltningens mening är det i detta sammanhang viktigt att klargöra hur många gånger en brukare eventuellt kan tacka nej till anvisat erbjudande men ändå behålla sin plats i kön.

Som stadsledningskontoret framhåller i sitt tjänsteutlåtande så medger inte den enskildes val för bostad med särskild service för vuxna enligt LSS valfrihet i den utsträckning som exempelvis valfriheten inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden gör, men med utgångspunkt hur förhållandet är idag utgör förslaget en avsevärd utökad valfrihet för den

enskilde.

Vad gäller övriga insatstyper som kommer att ingå i valfrihetssystemet omgärdas inte dessa av samma komplexitet som bostad med särskild service för vuxna vad avser själva val- och förmedlingsproceduren, varför den centrala förmedlingsgruppens roll inte behöver vara lika framträdande i dessa val. Stadsledningskontoret framhåller dock att den centrala förmedlingsgruppen spelar en central roll i förvaltande av det system där samtliga dagverksamheter och boenden finns redovisade. Vidare pekar stadsledningskontoret på att uppgifter avseende korttidsboenden och dagliga verksamheter, så länge de inte innehåller uppgifter om enskilda personer, inte är känsliga i samma utsträckning som vad är fallet för bostad med särskild service och därför med fördel kan tillgängliggöras publikt, till exempel via Internet. Förvaltningen delar denna uppfattning och ställer sig också bakom stadsledningskontorets förslag vad gäller de övriga insatstyperna som kommer att ingå i valfrihetssystemet.

Ersättningssystem

Förvaltningen kan konstatera att stadsledningskontorets förslag till ersättningssystem i vissa delar liknar det ersättningssystem som förvaltningen tillämpat för verksamhetsområdet sedan januari 2008. Förvaltningen ställer sig i allt väsentligt bakom förslaget till ersättningssystem med den LSS-peng omfattande de olika delar som redovisas, men känner dock en viss osäkerhet och oro över vilka effekter systemet kan få vad gäller ökade kostnader för lokaler samt för resor till och från daglig verksamhet. I likhet med stadsledningskontoret får förvaltningen framhålla vikten av att särskilt följa kostnadsutvecklingen avseende dessa områden.

Förvaltningen förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden som svar på remissen överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 augusti 2008 att som svar på remissen överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av ledamöterna Rune Olofsson (s), Awad Hersi (mp), Jonas Ljungstedt (v), Eva Andersson (s), Azad Hassan (s) och tjänstgörande ersättaren Melad Issa (s), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 juli 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har utformat ett förslag på en övergripande utformning av handläggningen av den enskildes val inom ramen för det valfrihetssystem inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning som enligt beslut i kommunfullmäktige skall införas 2009-07-01. Förslaget innebär att handläggningen ska vara likadan, oavsett var i staden den enskilde bor samt att en ökad stadsövergripande kunskap och information om utbud och efterfrågan erhålls genom inrättandet av en central funktion.

Stadsledningskontorets förslag innehåller också ett ersättningssystem. De föreslagna fasta ersättningarna, så kallad LSS-peng, följer nivåerna i befintligt resursfördelningssystem och utgår från schablonerna i desamma.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för förskola, fritid och funktionshinder.

Lokala handikapprådet har behandlat ärendet 2008 07 08.

Samverkansgruppen har behandlat ärendet 2008 06 13.

Bakgrund

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om att ett valfrihetssystem inom en rad insatser enligt Lagen om särskilt stöd (LSS) ska införas från och med 2009-07-01. I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande (dnr 326-244/2008), som ligger till grund för beslutet konstateras att det finns aspekter som komplicerar processen kring den enskildes val. Området inrymmer en rad olika diagnoser och funktionsnedsättningar som är så varierade att det ofta behövs skräddarsydda individuella lösningar. Kommunstyrelsen gavs därför i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av den enskildes val. Kommunstyrelsen gavs också i uppdrag att ta fram ett ersättningssystem och förslag till ersättningsnivåer eller annan utformning samt att föreslå hur transportkostnader ska hanteras.

Övergripande handläggning av den enskildes val

Stadsledningskontoret föreslår att ett standardiserat förfaringssätt för handläggning av ansökningar och dokumentation av den enskildes behov ska utarbetas. Dessutom föreslås framtagande av rutiner för framtida behov av bostad och andra insatser. Vidare föreslås etablering av en stadsövergripande rutin som säkerställer att den enskilde ges information om vad det innebär att lämna en ansökan eller få ett framtida behov kartlagt, hur den fortsatta processen ser ut, steg för steg samt vilka tidsramar som gäller. Information om samtliga i valfrihetssystemet ingående alternativ föreslås samlas och tillgängliggöras. En sammanhållen permanent stadsövergripande funktion med överblick över både utbud och efterfrågan föreslås vidare ersätta de lokala förmedlingsgrupperna. Denna centrala förmedlingsgrupp föreslås vara den förmedlande länken mellan utbud och efterfrågan och vara expert på alla de, oaktat regiform, i valfrihetssystemet ingående boendena och dagliga verksamheterna. Den centrala förmedlingsgruppen ska också löpande föra en dialog med alla i valfrihetssystemet ingående utförarna och därigenom kunna fånga upp aspekter och synpunkter som rör boendets sociala aspekter, kapacitet och möjlighet att erbjuda plats beroende på faktorer som omsorgsbehov och liknande. Stadsledningskontoret föreslår att den centrala förmedlingsgruppen förläggs till socialtjänstnämnden. Det systemstöd som föreslås förväntas medföra en förenkling av förmedlingsprocessen vilket skapar förutsättning för att uppdraget klaras med en relativt liten bemanning. Stadsdelsnämnderna förväntas få en avlastning i och med att sökandet efter lämpliga alternativ i stora delar hanteras av andra.

Stadsledningskontoret föreslår att den centrala förmedlingsgruppen i sitt arbete ska utgöra ett stöd åt de enskilda och de lokala biståndshandläggarna i den process som beskrivs nedan. Den enskilde vänder sig till sin stadsdelsnämnd, med önskemål om boende med särskild service. Den enskilde får därefter ett formulär, gemensamt för hela staden, i vilket den enskilde både får uttrycka sina behov och sina önskemål. Informationen om den enskilde skickas till den centrala förmedlingsgruppen, som påbörjar arbetet med att matcha den enskildes behov och önskemål med alla i systemet ingående boenden. I denna bedömning tas också hänsyn till de olika boendenas sammansättning. Den centrala förmedlingsgruppen återkommer till den enskildes biståndshandläggare med en redovisning av den matchning av behov och utbud som genomförts. Det är viktigt att återkoppling sker snabbt, även om behovet eller önskemålet inte är omedelbart. Om det rör sig om en formell ansökan ska redovisningen innehålla de boenden som förmedlingsgruppen bedömer som relevanta, och innehålla all tänkbar information om lägenheterna. Den enskilde ska nu göra sitt val. I detta ska den ansvariga biståndshandläggaren vara behjälplig i den utsträckning den enskilde önskar. Den centrala förmedlingsgruppen ska i sin tur vara behjälplig i att boka tider för besök hos de olika enheterna och på annat sätt förmedla kontakt. Den enskilde ska ha två veckor på sig att göra sitt val. Den enskilde gör sitt val och förmedlingsgruppen handhar den administration som valet medför. Utförare ska inte kunna neka enskild plats. Anledningen till det är att utföraren i ett tidigt skede getts möjlighet att ge sina övergripande synpunkter, bland annat utifrån boendets resurser och sociala sammansättning.

Stadsledningskontorets förslag till process för den enskildes val för bostad med särskild service för vuxna enligt LSS medger valfrihet i två steg. I ett första skede får den enskilde möjlighet att uttrycka sina önskemål och i det andra skedet får den enskilde välja mellan de alternativ, som bland annat utifrån givna önskemål, valts ut av den centrala förmedlings-

gruppen.

De övriga insatserna som kommer att ingå i valfrihetssystemet omgärdas inte av samma komplexitet som bostad med särskild service för vuxna vad avser själva val- och förmedlingsproceduren. Det är därför inte nödvändigt att förmedlingsgruppen genomför den matchning som den gör i fallet med särskilt boende. Dock spelar den centrala förmedlingsgruppen en central roll i förvaltande av det system, där samtliga dagliga verksamheter och boenden finns redovisade.

Stadsledningskontoret redovisar att förslaget om handläggningen av den enskildes val förväntas få följande effekter:

- Alla i staden får samma förutsättningar.
- Den samlade överblicken av det totala behovet och utbudet som den centrala förmedlingsgruppen besitter skapar utökad valfrihet.
- Den föreslagna effektiviserade hanteringen leder till att färre lägenheter står tomma.
- Utföraren kan anpassa sin verksamhet utifrån behov.
- Kunskapen om behov och utbud bildar ett värdefullt underlag för att skapa nya enheter.
- Högre grad av återkoppling och fasta tidsramar som tydliggör var i processen den enskildes ärende befinner sig skapar trygghet.
- De lokala biståndshandläggarnas resurser frigörs och kan användas på annat sätt.

Förslag till LSS-peng

Medel för omsorg om personer med funktionsnedsättning fördelas idag genom ett fast anslag, ett prestationsrelaterat anslag, en ersättning för personlig assistans (de första 20 timmarna) samt ett särskilt riktat anslag. Detta ärende berör det prestationsinriktade anslaget samt det fasta anslaget vad gäller resor till och från daglig verksamhet. De två övriga anslagen berörs ej.

Förslaget till LSS-peng innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem för LSS-insatser till stadsdelsnämnderna. Stadsledningskontorets utgångspunkt är att en så stor del som möjligt av resurserna ska fördelas direkt ut till respektive verksamhet. Stadsdelskontoret föreslår fasta ersättningar utifrån nivåer till samtliga berörda utförare. Nivåerna grundar sig på den nivåbedömningsmodell som bedömningskansliet använder vid mätning av den enskilde brukarens behov. Den ersättning som utgår ska täcka alla utförarens kostnader exklusive hyreskostnader, politisk ledning och myndighetsutövning. För verksamheter som drivs i privat regi och inte är att beteckna som entreprenader utgår även en lokalspeng. I föreslagen ersättningsmodell görs ett avdrag på 5 % av schablonen avseende myndighetsutövning och politisk ledning. Dessutom föreslås ett avdrag för kostnad för gemensamhetslokaler. Återstående resurser; den så kallade LSS-pengen, som omfattar kostnader för omsorgsinsatsen samt viss administration såsom exempelvis faktura- och lönehantering, tilldelas den verksamhet där brukaren får sin beviljade insats. Lokalkostnaderna kan variera kraftigt mellan olika verksamheter. Stadsledningskontoret föreslår därför att kostnader för gemensamhetslokaler inte ingår i LSS-pengen utan hanteras av stadsdelsförvaltningarna centralt när det gäller egen regi och vid entreprenadupphandlingar. Avdrag för en lokalschablon föreslås för att centralt kunna bekosta gemensamhetslokaler. Vid försäljning av platser till andra stadsdelar kan säljande stadsdel ta ut den faktiska lokalkostnaden av köpande stadsdel. De enskilt drivna verksamheter som finns med på stadens avtal föreslås få en schablonersättning som kompensation för lokalkostnaden. Ersättningen ska motsvara det avdrag som stadsdelsförvaltningen gör. Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att följa utvecklingen av lokalkostnaderna och dess effekter, och föreslår att en utvärdering ska göras efter två år. Stadsledningskontoret har valt en fast schablonersättning för lokalkostnaden istället för en procentuellt framräknad ersättning. Fördelen med detta är att utförare ersätts med samma belopp oavsett vilken nivå den enskilde brukaren har.

Förslaget innebär att alla utförare inom valfrihetssystemet får samma ersättning för om-

sorgsinsatsen. Konsekvenserna kan bli att det för vissa utförare blir en höjning och för andra en sänkning av ersättningen i jämförelse med dagens avtal. Detta kan medföra en anpassningsperiod för vissa enheter. Det kan också medföra att vissa boenden väljer att ställa sig utanför valfrihetssystemet. För brukare med insatser från en privat utförare utanför det nya systemet, sker inga förändringar om inte brukaren själv väljer att byta till en utförare inom valfrihetssystemet. Stadsledningskontoret föreslår att utförare, oavsett regiform, får viss ersättning, under ett antal dagar vid den enskildes flytt eller dödsfall, till 75 % av beviljad nivå, dock maximalt under en månad. Detta gäller inte korttidsplatser.

I de fall en utförare har en kostnad som överstiger 600 tkr mer än beviljad nivå för boende, kan stadsdelsnämnden lämna ansökan om att få lämna särskild redovisning för att få kostnadstäckning. Förhoppningen är att valfriheten för dessa brukare ska öka genom tillkomsten av fler aktörer.

Stimulansbidrag kan sökas av stadsdelsnämnderna för förprojektering, utrustning samt tomgångs hyror i samband med nystart eller ombyggnad. Syftet med stimulansbidraget är att det ska användas för att sänka framtida hyreskostnader. Stadsledningskontoret föreslår att även enskilt drivna verksamheter ska kunna ansöka om stimulansbidrag för att samma regler ska råda för alla utförare inom samma verksamhetsområde.

Hantering av transportkostnader

År 2006 beräknades stadens kostnader för resor till och från daglig verksamhet uppgå till cirka 42 mkr vilket är 10 % av stadens totala budget för daglig verksamhet. Från 2008-01-01 är dessa resor anslagsfinansierade. I förslaget till peng för daglig verksamhet ingår inte kostnader för resor utan köpande stadsdelsförvaltningen föreslås betala dessa transporter. En konsekvens av valfrihet inom daglig verksamhet kan bli att transportkostnaderna ökar, stadsledningskontoret anser därför att det är viktigt att nogsamt följa kostnadsutvecklingen avseende resorna.

Förvaltningens synpunkter

Övergripande handläggning

Förvaltningen är positiv till inrättandet av en central funktion för effektiv stadsövergripande administration och ett väl utbyggt system för kunskap och information om behov och efterfrågan, på både kort och lång sikt, för både boenden och daglig verksamhet. För att valfriheten ska bli verklig för den enskilde brukaren krävs det ett väl utvecklat system för en överskådlig och lättillgänglig information om de olika valalternativen med beskrivning av innehåll och kvalitet. Det underlättar biståndshandläggarnas arbete med att söka boenden med särskild service. Idag använder biståndshandläggarna mycket tid för att söka boenden för efterfrågat behov och med lediga platser. Införandet av ett överskådligt system för behov och efterfrågan möjliggör bättre underlag för biståndsbeslut och möjlighet att ge brukaren stöd i den efter beslutet följande processen. En övergripande handläggning med god överblick möjliggör också en snabb hantering och minskar risken för att boenden står tomma i längre perioder. Förvaltningen är positiv till att förslaget medger valfriheten i två steg, brukaren får först uttrycka sina önskemål och därefter välja mellan de alternativ som valts ut av den centrala förmedlingsgruppen. Den dialog som förmedlingsgruppen för med alla utförare som ingår i valfrihetssystemet är grunden för brukarens verkliga valfrihet. Utförarens verksamhet, målgrupp och andra väsentliga faktorer måste finnas så väl beskrivna att inga svårigheter uppstår efter att brukaren erbjudits bostadsalternativ. En risk finns dock att ett antal enskilda verksamheter väljer att stå utanför valfrihetssystemet, och utbudet inom systemet blir så litet att förvaltningen måste fortsätta att leta dyra platser utanför systemet.

LSS-peng

Förvaltningen är positiv till införandet av LSS-peng i form av fasta ersättningar utifrån nivåer. Att pengarna inte är reducerade utifrån nuvarande ersättningsnivåer och är lika stora för alla som utför likvärdiga tjänster är positivt, och motverkar att enskilda brukare missgynnas för att de anses olönsamma. Förvaltningen är positiv till att kostnader för myndighetsutövning och politisk ledning bör ligga utanför pengarna och det föreslagna 5 % avdraget får anses som rimligt. Förvaltningen instämmer i att hyres schablonerna för gemensamhetslokaler som

föreslås vara fasta och inte beroende på brukarens funktionsnivå eller utförarens faktiska hyreskostnader, motverkar kostnadsdrivning. För att motverka kostnadsdrivning anser förvaltningen att en schabloniserad hyreskostnad även bör gälla vid köp mellan olika stadsdelar. Införandet av LSS-peng inom staden och för övriga utförare som väljer att ingå i valfrihetssystemet för med sig att förvaltningens möjlighet att balansera kostnader minskar. Förvaltningen befarar därför en negativ budgetutveckling om platser även i fortsättningen måste köpas till höga kostnader av utförare som valt att stå utanför valfrihetssystemet.

Transportkostnader

En utveckling och utökning av bistånd i form av daglig verksamhet enligt LSS efterfrågas samtidigt som valfrihetssystemet möjliggör för brukaren att välja verksamheter över hela staden. Förvaltningen befarar att dessa aspekter kommer att påverka kostnaderna för resor till och från daglig verksamhet. Transportkostnaderna som år 2006 var cirka 10 procent av verksamhetens totala kostnader, riskerar att få en negativ påverkan på förvaltningens budget i och med att pengarna som fördelas till utföraren inte innehåller resekostnader. Biståndshandläggarna får liten möjlighet att påverka transportkostnaderna till verksamheter med andra utförare. Förvaltningen föreslår därför att som ett alternativ låta den valda utföraren få ersättning för-, ordna- och bekosta transporten till och från daglig verksamhet. Detta skulle stimulera utföraren till att hålla kostnaderna nere genom exempelvis samåkning, egna transporter eller att träna brukaren att åka kommunalt.

Förvaltningen är positiv till införandet av LSS-peng samt en övergripande handläggning av den enskildes val i det valfrihetssystem som kommer att införas den 1 juli 2009 och hoppas att beskrivna synpunkter kan bidra till framtagandet av ett kostnadseffektivt ersättningsystem och god kvalitet i handläggningen av den enskildes val.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2008 att godkänna förvaltningens svar på remissen och överlämna det till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Karin Hanqvist (s), Lillemor Samuelsson (v) och Eie Herlitz (mp), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om valfrihetssystem inom en rad insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS från och med 2009-07-01. Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt förslag att ett ersättningsystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning godkänns, att en övergripande utformning av handläggningen av den enskildes val av LSS-insats godkänns samt att en central förmedlingsgrupp för LSS-insatser, med placering inom socialtjänstförvaltningen, inrättas från och med 2009-07-01. Förvaltningen är i stort positiv till förslaget, dock bör vissa frågor som redovisas i ärendet utredas vidare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom verksamhetsområde handikappomsorg i samråd med verksamhetsområde individ och familj samt fritid. Handikapprådet har tagit del av ärendet den 21 augusti. Ärendet är behandlat i förvaltningsgruppen.

Bakgrund

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om valfrihetssystem inom en rad insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS från och med 2009-07-01.

Det finns en rad aspekter som komplicerar valfriheten inom verksamhetsområdet såsom

processer i samband med den enskildes val av bostad med särskild service vilket ledde till att kommunstyrelsen gavs i uppdrag att föreslå en övergripande utformning av handläggningen av ärenden som ingår i valfriheten. Kommunstyrelsen skulle i uppdraget även ta fram ersättningssystem och förslag till ersättning/nivåer samt föreslå hur resekostnader till och från daglig verksamhet ska hanteras.

I utredningsarbetet ingår också att beskriva och tydliggöra de roller som de inblandade parterna har i processen.

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande:

- Förslag till ersättningssystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning i enlighet med föreliggande ärende godkänns
- Förslag till övergripande utformning av handläggningen av den enskildes val av LSS-insats i enlighet med föreliggande ärende godkänns
- En central förmedlingsgrupp för LSS-insatser, med placering inom socialtjänstförvaltningen, inrättas från och med 2009-07-01.
- De lokala förmedlingsgrupperna avvecklas i samband med att den centrala förmedlingsgruppen inrättas.

Under förutsättning av att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan beslutar kommunstyrelsen för egen del följande:

- Stadsledningskontoret ges i uppdrag att genomföra en översyn av reglerna för stimulansbidrag för ny- och ombyggnad av bostad med särskild service enligt LSS.

Ärendet och förvaltningens synpunkter

Daglig verksamhet och korttidsboende

För insatserna daglig verksamhet och korttidsboende som är ett alternativ i insatsen korttidsvistelse vänder sig den enskilde till handläggaren för att begära insats, utredning och beslut. I regel erbjuds i första hand plats på en daglig verksamhet i hemstadsdelsnämnden och detsamma gäller för korttidsboende.

Stadsledningskontoret anser att uppgifter om daglig verksamhet och korttidsboende bör kunna tillgängliggöras publikt, till exempel via Internet

Förvaltningen instämmer med stadsledningskontoret om att det bör finnas aktuell information på stadens hemsida gällande utbudet av de dagliga verksamheter och korttidsboenden som ingår i valfrihetssystemet där verksamhetsinriktning tydligt ska framgå.

Bostad med särskild service för barn, ungdom samt vuxna

För insatsen bostad med särskild service för barn och ungdom är det svårt att prata i termer som standardiserade rutiner och förfaringssätt eftersom denna insats ofta föregås av en mycket lång process med dialog mellan biståndshandläggare och föräldrar.

För insatsen bostad med särskild service för vuxna kommer stadens förmedlingsgrupper in i processen. Det finns idag fyra lokala förmedlingsgrupper som sammanträder en gång i månaden. De biståndshandläggare som sitter med i förmedlingsgrupperna ska ha god kännedom om nuvarande och framtida behov av bostäder med särskild service. Förmedlingsgrupperna har mandat att erbjuda bostad med särskild service enligt LSS för personer som ingår i personkrets 1 och 2, vilket innebär personer med utvecklingsstörning, autism, autismliknande tillstånd eller förvärvat hjärnskada i vuxen ålder som lett till begåvningsnedsättning. Förmedlingsgrupperna förmedlar endast lediga lägenheter i kommunens regi. De bostäder som finns i privat regi förmedlas genom biståndshandläggare på stadsdelsförvaltningen. Utförare i privat regi efterlyser en dialog med handläggare och förmedlingsgrupp. Utvärdering av förmedlingsgruppens arbete visar på att förmedlingsgrupperna har olika rutiner för erbjudande av lägenhet, rutiner kring turordning, bedömning och svarstid. En annan aspekt är att den enskildes önskemål och behov inte till fullo fångats in med de rutiner som idag tillämpas. En konsekvens av detta är, enligt utredningen att personer blivit erbjudna lägenheter som de inte varit intresserade av vilket inneburit att lägenheter stått tomma under lång tid. Nya förmedlingsprocesser har fått genomföras samtidigt som en bristsituation råder i staden.

Stadsledningskontoret föreslår att ett standardiserat förfaringssätt av begäran om insats

och dokumentation måste utarbetas. Vidare måste rutiner kring kartläggning av framtida behov tas fram. Information om alla alternativ i staden måste samlas och göras lättillgängligt så att inte informationen den enskilde får beror på kunskap och erfarenheter som en enskild biståndshandläggare har om vilka bostäder med särskild service och dagliga verksamheter som finns i staden. Stadsledningskontoret föreslår en central förmedlingsgrupp som har en förmedlande funktion gällande utbud och efterfrågan samt kunskap om de olika alternativ som finns inom valfriheten. Till hjälp ska de ha det rapport- och planeringssystem som stadsledningskontoret har i uppdrag att ta fram. Den centrala förmedlingsgruppen ska kunna klara uppdraget med relativt liten bemanning och ska enligt stadsdelskontorets förslag förläggas till socialtjänstnämnden.

Förvaltningen är positiv till en central förmedling då det finns flera aspekter som är viktiga för en så optimal valfrihet som möjligt. Det innebär goda förutsättningar att förbättra rutinerna och snabba upp processen vilket minskar risken för tomma lägenheter i boenden med särskild service. Förvaltningen förfogar inte över stadens samlade resurser som ska förmedlas via den centrala förmedlingsgruppen. Boende med särskild service är trots utbyggnad en bristvara och frågan var ansvar för eventuella vitesförläggande vid icke verkställighet ska ligga bör utredas vidare. En central kartläggning av framtida behov är positivt för möjligheten att anpassa verksamheter i kvalitet och volym. Det är angeläget att den centrala förmedlingsgruppen förfogar över bra stödsystem så att de klarar uppdraget med liten bemanning.

Förslag till övergripande utformning av handläggning av den enskildes val

Stadsledningskontoret föreslår en central förmedlingsgrupp som ska utgöra den förmedlande länken mellan utbud och efterfrågan och vara expert på alla de, oavsett regiform, boenden och dagliga verksamhet som ingår i valfrihetssystemet. Den centrala förmedlingsgruppen ska utgöra ett stöd till den enskilda och de lokala biståndshandläggarna i stadsdelarna i förmedlingsprocessen. Biståndshandläggningen av begäran av insats kommer enligt förslaget föreslås ske likadant som idag förutom att det inför verkställigheten av en beviljad insats fylls i ett formulär med önskemål och behov som skickas till en central förmedlingsgrupp. Förmedlingsgruppen har till sin hjälp ett planerings- och rapportsystem som stadsledningskontoret har i uppdrag att ta fram och återkommer sedan med redovisning av resultatet av matchning av behov och utbud. Denna återkoppling från centrala förmedlingen ska ske inom tre månader. Redovisningen ska innehålla konkreta förslag och den enskilde har då två veckor på sig att göra sitt val. I detta skede har den lokala biståndshandläggaren huvudansvar och ska vara behjälplig i den utsträckning den enskilde önskar. I ett tidigt skede har utföraren fått lämna sina synpunkter vilket gör att utföraren sedan inte ska kunna neka den enskilde en plats. Det ska även finnas möjlighet för den enskilde att få en redovisning av nuläget utan att en formell ansökan görs. Denna återkoppling utan ett konkret förslag ska ske inom en månad.

När det gäller daglig verksamhet och korttidsboende görs inte denna matchning utan den centrala förmedlingen förvaltar det system där dagliga verksamheter och korttidsboenden inom valfriheten finns beskrivna.

Förvaltningen är positiv till den föreslagna process som stadsledningskontoret redovisar. Dock är tiden för återkoppling gällande bostad med särskild service, inom tre månader, lite för generös. Den centrala förmedlingen måste snabbt återkoppla matchningen till respektive förvaltning, särskilt om erbjudande om bostad med särskild service inte finns. Det är viktigt att det inom verkställighetsperioden, tre månader, även inryms den tid som den enskilde har för sitt val, det vill säga två veckor. Det måste dessutom finnas tidsutrymme för den administrationen som processen medför. Det är av stor betydelse att omsorgsnivån/LSS-pengen är fastställd redan i detta skede så att biståndshandläggaren kan beställa rätt kvalitet på insatsen av utföraren. Idag har biståndshandläggarna ofta inte denna kunskap när de gör beställning av insats utan får gissa vilken omsorgsnivå personen kan få. Då kan en diskrepans uppstå mellan biståndsbedömarens beställning och den omsorgsnivå som bedömningskansliet senare fastställer. Hur processen att fastställa omsorgsnivån/ pengan i ett tidigt skede bör utredas

vidare

Beskrivning av stadens nuvarande resursfördelningssystem som föreslås som utgångspunkt för LSS-peng

Medel för omsorg om funktionshindrade fördelas idag till stadsdelsnämnderna på följande fyra sätt:

- Fast anslag
- Prestationsrelaterat anslag
- Ersättning för personlig assistans, de första 20 timmarna
- Särskilt riktade anslag

För de prestationsrelaterade anslaget finns sedan 2008 ett resursfördelningssystem som är kopplad till en nivåbedömning av brukares behov. Nivåbedömningarna görs av bedömningskansliet och faller ut i en schablon till stadsdelen. Schablonen är inte direkt kopplad till en enskild person utan resursfördelningen är en metod att fördela resurser till stadsdelarna

Det prestationsrelaterade anslaget och nivåsystemet

Permanentboende

Anslaget till vuxenboende fördelas på tre olika sätt:

- eget boende med boendestöd eller personlig assistans enligt SoL/LSS – en

nivå

- servicebostad - en grundnivå och åtta nivåer efter omsorgsbehov
- gruppboende - en grundnivå och sju nivåer efter omsorgsbehov

Anslaget till barnboende fördelas på tre olika sätt:

- barnboende upp till 12 år – en nivå
- barnboende över 12 år – en grundnivå och sju nivåer efter omsorgsbehov
- familjehem - en nivå (behandlas inte i detta ärende)

Gemensamt för dessa verksamheter är att ersättning för vaken nattbemanning ersätts utöver nivåerna. För personer med exceptionellt stora omsorgsbehov kan särskild redovisning utgå vilket innebär att stadsdelsnämnden ersätts för de faktiska kostnaderna, se stycket särskild redovisning sid 19 i kommunstyrelsens förslag.

Daglig verksamhet

Anslaget till daglig verksamhet fördelas på fyra olika sätt:

- heltid - sju nivåer efter omsorgsbehov
- deltid - sju nivåer efter omsorgsbehov
- heltid med personlig assistans - sju nivåer efter omsorgsbehov
- deltid med personlig assistans - sju nivåer efter omsorgsbehov

Liksom för permanentboende kan särskild redovisning utgå i daglig verksamhet för personer med stora omsorgsbehov.

Korttidshem

Anslaget till korttidshem fördelas efter tre omsorgsnivåer. Varje omsorgsnivå är uppdelad i fyra nivåer utifrån hur många dagar den enskilde är beviljad per månad. Totalt finns det alltså tolv nivåer. Nämnas kan att 70 % av korttidshemmen drivs i privat regi.

Förslag till LSS-peng

Förslaget till LSS-peng innebär ingen förändring av nuvarande resursfördelningssystem. Fasta ersättningar utifrån nivåer. Den ersättning som utgår ska täcka alla utförarens kostnader exklusive hyreskostnader, politisk ledning och myndighetsutövning. Dessutom föreslås ett avdrag för kostnad för gemensamhetslokaler. För privat utförare, ej entreprenad, utgår en lokalpeng. För schablonen görs ett avdrag på 5 % för verksamhetsövergripande kostnader såsom verksamhetsområdesledning, myndighetsutövning, politisk ledning och central myndighetsutövning.

Förvaltningen anser att nivåersättningen som utgör underlag till LSS-peng och är resurstilldelningen till stadsdelen ska räknas upp varje år för pris- och lönekomensation och komensation för de löne- och prisindexklausuler som finns i ramavtalen. I ärendet föreslås ett avdrag från ersättningsschablonen för förvaltnings- och verksamhetsövergripande kostnader motsvarande 5 %. På sidan 18 i ärendet beskrivs att avdraget som stadsdelarna gör för detta

variera mellan 3-10 %. Nivån på avdraget bör utredas vidare så att resurser finns för utbyggnad, avveckling, upphandling, kvalitetsarbete, uppföljning, strategisk ledning mm.

Det bör klargöras hur en nivåbedömning/LSS-peng vid ett nytt biståndsbeslut ska fastställas på ett säkert sätt i ett tidigt skede i processen. En manual för handläggare och utförare bör finnas där de olika nivåernas omfattning och kvalitet på stöd och service finns beskrivna. Biståndsbedömarens beslut ska utmynna i en beställning och en genomförandeplan. I detta skede bör omsorgsnivån/pengen vara känd. Ett förtydligande bör göras om hur detta ska hanteras ur rättsäkerhetssynpunkt.

Vidare bör det klargöras hur ett förändrat omsorgsbehov och därmed omprövning av omsorgsnivå/LSS-peng ska processas. Det bör också klargöras vilka som ska delta vid bedömningskansliets behovsbedömning.

För verksamheter i privat regi som idag står utanför stadens ramavtal och eventuellt ställer sig utanför valfrihetssystemet kan kostnaden för en insats vara högre än den resurstilldelning stadsdelen får. Detta är påtagligt inom enskilda boendeformer då staden har brist på sådana. Dessa placeringar är dessutom långvariga och bundna i avtal. Förvaltningen föreslår att finansieringen av sådana pågående avtalsbundna placeringar utreds då möjligheten till en omfördelning av resurser inom förvaltningen begränsas av att resurstilldelningen i pengssystemet är knutet till en individ och omöjliggör interna omfördelningar inom eller mellan verksamhetsområden.

Lokalkostnad

Hyrorna i stadsdelsförvaltningarnas verksamheter och entreprenad varierar kraftigt beroende på en rad faktorer såsom standard, storlek om lokalerna är nybyggda med mera. Stadsledningskontoret föreslår att kostnaden för gemensamhetslokaler i enskilda verksamheter inte ska ingå i LSS-pengen utan hanteras av stadsdelsförvaltningarna centralt när det gäller egen regi och entreprenad. Avdrag för en lokalschablon görs därför centralt för att kunna bekosta gemensamhetslokaler. Stadsdelsnämnderna ansvarar för att lokalerna används på ett för verksamheterna effektivt sätt som möjligt. Ökar lokalkostnaden minskar resurserna till omsorgen. Privata utförare får en lokalpeng motsvarande det avdrag för lokalschablon som stadsdelsförvaltningen gör. Att ersätta faktiska lokalkostnader skulle inte vara rimligt då det skulle bli för administrativt krävande och med största sannolikhet kostandsdrivande.

Förvaltningen instämmer i att ett avdrag för en lokalschablon kan ge möjlighet att utjämna skillnader av lokalkostnaderna inom stadsdelen. Kostnaden för gemensamhetslokaler och lokalerna för övrigt kan slå olika hårt beroende på om verksamhet bedrivs i nyare eller äldre lokaler. Förvaltning instämmer också med utredningens förslag att inte ersätta privata utförare med faktisk lokalkostnad då det kräver administration och riskerar att bli kostnadsdrivande.

Schablonavdrag/tillägg för lokalkostnader inom servicebostad

Servicebostad - verksamheten har inga gemensamhetslokaler och därför inget lokalschablonavdrag. Verksamheten innebär att de boende har lägenheter som är knutna till en grupp-bostad.

Förvaltning anser att definitionen av servicebostad är felaktigt definierad i ärendet då servicebostad enligt LSS innefattar ett antal lägenheter med service som ska ha tillgång till en gemensamhetslokal. Det utgör en del av omsorgsinsatsen och en lokalschablon bör utgå.

Schablonavdrag/tillägg för gruppboende och barnboende

Den totala hyran för gruppboende och barnboende ska hanteras centralt inom stadsdelsnämnden. Genomsnittlig kostnad för gemensamma lokaler är i genomsnitt 120 kr/dygn och plats exklusive driftskostnader. Den enskilt drivna verksamheten får en lokalschablon som är 120 kr/dygn och plats.

Schablonavdrag/tillägg för daglig verksamhet

För daglig verksamhet ska den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden. Hyra för lokal beräknas till 140 kr/dag och heltidsplats samt 112 kr/dag och deltidsp plats. Dessa belopp betalas som lokalschablon till enskilt drivna verksamheter.

Förvaltningen anser att det måste klargöras hur många verksamhetsdagar per år lokal-

schablonen för daglig verksamhet är beräknad på.

Schablonavdra/tillägg för korttidshem

För korttidshem ska den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden. De flesta korttidsboenden drivs i privat regi. Där uppgifter finns att tillgå uppgår den genomsnittliga hyreskostnaden till 250 kr/dygn och plats. Den högre summan än den i gruppboendestäder beror på att de enskilda inte betalar någon hyra för rum/lägenhet under vistelsen. Till enskilt drivna verksamheter föreslås en schablon på 250 kr/dygn och plats.

Förutom lokalschablon betalas LSS-pengen till verksamheterna. Verksamheterna står själva för driftskostnader såsom el, sophantering och vatten.

De enskilt drivna verksamheterna får även en momskompensation på 5,4 %.

Konsekvensbeskrivning för verksamheterna

Syftet med LSS-peng är att alla verksamheter, oavsett regiform ska ha lika förutsättningar. Det kommer dock att finnas verksamheter i privat regi med lite konkurrens och höga priser som kommer att ställa sig utanför valfrihetssystemet. För vissa utförare, som kommer att varar med i systemet, blir det en sänkning mot dagens ersättning och för vissa en höjning. Hyrorna i stadsdelsnämndens egna verksamheter kan utjämnas genom en omfördelning. Vid försäljning till andra stadsdelsnämnder får den säljande nämnden ersättning för faktisk hyreskostnad.

Stadsdelsnämnderna kan behöva arbeta med anpassning efter det nya pengsystemet som införs 1 juli 2009. Det blir en förändrad ersättning till utförare men även en förändring av den schablon som används till myndighetsutövning och verksamhetsövergripande kostnader.

Tomgångsersättning blir 75 % i högst en månad vid flytt eller dödsfall. Det gäller inte korttidsboende som bara får för de dagar platsen är belagd.

Förvaltningen menar att föreslagen tomgångsersättning på 75 % kan vara lämplig vid flytt som planeras i förväg men inte vid oväntat dödsfall då en så snabb omställning av verksamheten inte är rimlig. Ersättningen vid dödsfall bör därför utredas vidare.

Resor till och från daglig verksamhet är anslagsfinansierat utifrån befolkningsstruktur i stadsdelsområdet. Hur resekostnaderna utvecklas bör noggrant följas upp.

Förvaltningen instämmer i att utvecklingen av resekostnaderna bör följas då den utgör en stor kostnad för staden.

Särskild redovisning görs för ett antal personer med mycket omfattande omsorgsbehov. Den högsta nivån i det nya ersättningssystemet är högre idag, vilket har gjort att antalet personer med särskild redovisning har minskat.

Förvaltning instämmer i att det måste finnas möjlighet till särskild ersättning för personer med mycket speciella och omfattande omsorgsbehov.

LSS-pengen utgör 95 % av schablonen med fast avdrag för hyreskostnad. Pengen gäller alla verksamheter i egen regi samt alla enskilt drivna verksamheter som finns med i ramavtalsupphandlingen enligt lagen om valfrihet, LOV. Enligt lagen om offentlig upphandling, LOU, måste all entreprenad som har en klar förutsägbar peng under hela avtalsperioden vilket gör att en klausul om indexuppräknings ska finnas med i avtalet.

Förvaltningen anser att årlig uppräknings av ersättningsschablonen till stadsdelen ska ske för löne- och prisutveckling. Det bör klargöras hur den förestående ramavtalsupphandlingen ska hanteras i valfrihetssystemet så att så många privata aktörer som möjligt omfattas av systemet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 augusti 2008 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen, samt att anföra följande:

Med föreliggande remissförslag från kommunstyrelsen finns ett allvarligt systemfel inbakat; nämligen att den enskilda stadsdelsnämnden görs betalningsansvarig för andra stadsdelsnämnders eller kommuners beslut om dyra placeringar vid privata vårdföretag som inte följer gängse kostnadsramar. Med denna ordning räknar Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd att per år förlora minst 7 600 000 kr. Till råga på allt planerar nämnda privata vårdföretag att förlägga ytterligare en gruppbostad till Hässelby-Vällingby inom något år, vilket ytterligare ökar på det redan givna under-skottet.

Då målet för både stadsdelsnämnden och kommunstyrelsen är budgetbalans kan detta endast leda till att andra vårdbehövande medborgare i vår stadsdel får mindre vård än de har rätt till – vilket strider mot kommunallagens stadga om kommunal likställighet.

Vi kräver därför att förslaget skrivs om så att placerande stadsdel själv tar ansvar för sina placeringsbeslut, att personer som placerats från annan kommun ansvaras för av centrala medel samt att staden ska verka för att alla aktörer följer givna kostnadsramar.

Reservation anfördes av vice ordförande Berit Kruse m fl (s), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamot Leif Larsson (v), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamot Tomas Melin (mp), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 juni 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige har fattat beslut om att valfrihetssystem ska införas inom en rad insatser enligt Lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) från och med 2009 07 01. Kommunstyrelsen gavs därför i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen och beskriva processen för den enskildes val samt att ta fram ett ersättningssystem. Förvaltningen anser att remissen är välskriven och ställer sig positiv till innehållet men efterfrågar vissa förtydliganden för hur förvaltningarna ska förhålla sig till företag som väljer att ställa sig utanför valfrihetssystemet och till skillnader som uppstår vid entreprenadupphandling.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen omsorg om personer med funktionsnedsättning. Lokala handikapprådet har tagit del av remissen och inkommit med synpunkter på remissen.

Sammanfattning av remissförslaget

Stadsledningskontoret föreslår en övergripande utformningen av handläggningen av den enskildes val inom ramen för det valfrihetssystem som enligt kommunfullmäktige ska införas 2009 07 01. Förslaget innebär att handläggningen ska se likadan ut oavsett var i staden den enskilde bor och att staden, genom en central funktion, får en ökad och stadsövergripande kunskap och information om de enskildas behov och önskemål, samt alla i valfrihetssystemet ingående boenden.

Ärendet innehåller också ett förslag till ersättningssystem. De av stadsledningskontoret föreslagna fasta ersättningarna följer nivåerna i befintliga resursfördelningssystem och utgår från schablonerna i detsamma.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att remissen är välskriven men vill ändå lyfta fram följande områ-

den.

Övergripande handläggningen av den enskildes val

Stadsdelsförvaltningen är positiv till att ett standardiserat förfaringssätt för handläggning av ansökningar och dokumentation av den enskildes behov och att rutiner för framtida behov av bostad och andra insatser utarbetas. Det är bl.a. viktigt med tydliga rutiner om konsekvenserna då man tackar nej till flera erbjudanden om t.ex. gruppboende.

Central förmedlingsgrupp för LSS-insatser

En sammanhållen funktion med överblick över både utbud och efterfrågan bidrar med all sannolikhet till att de samlade resurserna utnyttjas effektivare än idag, samt att den centrala förmedlingsgruppen kommer att ha en samlad kunskap som kommer att vara värdefull vid utbyggnaden av nya bostäder.

Rutiner för handläggning av ansökning och dokumentation av enskildas behov behöver utarbetas bl.a. hur den centrala förmedlingsgruppen kommer att förmedla lägenheterna. Kommer en person i taget erbjudas lägenhet eller kommer flera personer erbjudas lägenhet samtidigt och kommer de då att veta vilken turordning de har eller kommer de bara få reda på att flera erbjudits lägenhet.

Enligt riktlinjerna för insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar understryker man vikten av kontinuitet i handläggningen och utförandet. Enligt förslaget ska den enskilde ha en kontaktperson genom hela processen. Därför är det viktigt att rollfördelningen mellan den centrala förmedlingsgruppen och biståndshandläggarna blir tydlig och att rollfördelning också blir tydlig för den enskilde.

Övriga insattstyper

Enligt förslaget omgärdas inte de övriga insattstyper som kommer att ingå i valfrihetssystemet av samma komplexitet som boende med särskild service för vuxna vad avser själva val- och förmedlingsproceduren. Förmedlingsgruppens roll i dessa val behöver därför inte vara lika framträdande. Det vill säga, det är inte nödvändigt att förmedlingsgruppen genomför den matchning och tar fram ett antal alternativ som de gör vid val av boende med särskild service. Förvaltningen ställer sig tveksam till detta, speciellt då det gäller insatsen daglig verksamhet. Om förmedlingsgruppen ska få den samlade överblicken av det totala behovet och utbudet för att därigenom skapa förutsättningar för en utökad valfrihet bör förmedlingsgruppen ha samma roll oavsett insattstyp.

Ersättningssystem LSS-peng

Förslaget till LSS-peng innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem för LSS-insatser till stadsdelsnämnderna. I förslaget står ”Bedömningskansliets mätningar av brukarens behov föreslås som tidigare ligga till grund för den ersättning som utgår och som ska täcka utförandet av beslutad insats”. Förvaltningen vill dock påpeka att LSS-pengen i de olika nivåerna är lägre än dygnspriset på flera privata verksamheter som säljer insatser till staden. Vissa grupper t.ex. målgruppen personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kan kräva stora personalresurser men enligt kriterierna för nivåsystemet placeras de i en låg nivå vilket ger en låg LSS-peng. När staden tecknar ramavtal med privata utförare är det därför av största vikt att avtalen följer ersättningssystemet.

Schablonavdrag/tillägg för lokalkostnader

Utredningens skrivning att servicebostäder inte har gemensamhetslokaler är inte korrekt. I socialstyrelsens ”Boende med särskild service för vuxna enligt LSS” står det ”Där det finns flera servicebostäder skall det också finnas gemensamma utrymmen för service och gemenskap”. Inom Hässelby-Vällingby finns det i dag två gemensamhetslokaler, en i Räcksta och en i Hässelby. Förvaltningen anser att servicebostädernas gemensamhetslokaler ska beaktas när det gäller schablonavdrag.

Konsekvensbeskrivning för verksamheterna

Intentionen med LSS-peng är att pengarna är lika för alla utförare oavsett regiform.

Förvaltningen vill lyfta fram några problemområden.

I Hässelby-Vällingby finns två privata företag (totalt tre gruppboende) som staden inte har ramavtal med. Varje enskild stadsdelsnämnd beslutar om brukarens insats men handlägg-

gar- och kostnadsansvaret övergår till den nämnd där den boende är placerad. Differensen mellan kostnaderna (pris/dygn) och intäkterna (enligt ersättningssystemet) för de som bor på boenden i dag motsvarar ett underskott med 7,6 miljoner kronor per år. Ett av företagen planerar att starta ytterligare en gruppboende i Hässelby under 2009/2010. Förvaltningen anser att placerande stadsdelsnämnd behåller handläggar- och kostnadsansvaret för brukaren och att förändringen är retroaktiv.

I remissen föreslås att reglerna för stimulansbidrag för ny-, om- och utbyggnad av särskild service bör ändras så även enskilt drivna verksamheter får möjlighet att söka stimulansbidrag. Förvaltningen anser att ett villkor måste vara att företagen är med i valfrihetssystemet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnds plan är att fram till år 2010 ha konkurrensutsatt 18 verksamheter inom omsorg om personer med funktionsnedsättning. Två upphandlingar är genomförda (fem verksamheter) och två pågår (sju verksamheter). Tre upphandlingar har varit/är ”prisupphandling” (förutom ledsagar- och avlösarverksamheterna) och avtalsperioden är 3+2+2 år. Vilket kan innebära tio enskilt drivna verksamheter med tio olika priser.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 augusti 2008 att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Reservation anfördes av Håkan Wahlén m.fl. (s) och Reijo Kittilä (v), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Ingegerd Akselsson Le Douaron (mp), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 juli 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnden har fått remissen Förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning på remiss för yttrande.

Förslaget omfattar en övergripande utformning av handläggning av den enskildes val inom ramen för det valfrihetssystem som enligt beslut i kommunfullmäktige skall införas 2009-07-01. Stadsledningskontorets förslag innebär att handläggningen ska se likadan ut, oavsett var i staden den enskilde bor och att staden, genom en central funktion, får en ökad och stadsövergripande kunskap och information om de enskildas behov och önskemål, samt alla i valfrihetssystemet ingående boenden.

Ärendet innehåller också ett förslag till ersättningssystem. De av stadsledningskontoret föreslagna fasta ersättningarna följer nivåerna i befintligt resursfördelningssystem och utgår från schablonerna i detsamma.

Stadsdelsförvaltningen är i huvudsak positiv till förslagen men efterlyser ett par förtydliganden samt har iakttagit ett fel i remissen avseende bostad med särskild service.

Förvaltningens uppfattning är att förslaget till ersättningssystem och LSS-peng och förefaller vara väl genomtänkt. Det är dock svårt att bedöma vad det kommer att innebära ekonomiskt jämfört med dagens läge.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom verksamhetsområdet Äldre och funktionshindrade i samarbete med Barn och ungdom. Stadsdelsnämndens handikappråd har behandlat ärendet på sitt sammanträde den 21 augusti 2008.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har fått remissen från kommunstyrelsen för yttrande senast 30 augusti

2008. Förslaget till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning sammanfattas delvis i texten men biläggs i sin helhet till tjänsteutlåtandet.

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om att valfrihetssystem inom en rad insatser enligt Lagen om särskilt stöd (LSS) skall införas från och med 2009-07-01. I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande (dnr 326-244/2008), som ligger till grund för beslutet, konstateras att det finns aspekter, specifika för omsorgsområdet, som i viss mån komplicerar processen kring den enskildes val, i synnerhet när det gäller den del av omsorgen som avser boende.

Kommunstyrelsen gavs därför i samband med beslutet om införande av valfrihetssystem i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildes val. Kommunstyrelsen gavs också i uppdrag att ta fram ett ersättningssystem och förslag till ersättningar/nivåer eller annan utformning samt att föreslå hur transportkostnader ska hanteras.

Förvaltningens förslag och synpunkter

HANDLÄGGNING AV DEN ENSKILDES VAL

Sammanfattningsvis visar stadsledningskontorets (SLK) analys av nuläget på några förhållanden som inför införande av ökad valfrihet inte är optimala och där en förändring behövs i syfte att skapa förutsättningar att uppnå målen med valfrihetssystemet;

Processen för handläggning av den enskildes val skiljer sig åt beroende på vilken stadsdelsnämnd den enskilde tillhör. I ett valfrihetssystem ska, så långt det är möjligt, alla människor oberoende av vilken stadsdelsnämnd de tillhör, ges samma förutsättningar. Lagstiftningen ställer också krav på att alla kommuninnevånare ges lika behandling.

Ytterligare en aspekt är enligt SLK att de enskildas önskemål och behov inte till fullo fångas in med de rutiner som idag tillämpas. En konsekvens av detta har, enligt utredningen, kommit att bli att flera personer blivit erbjudna lägenheter som de inte är intresserade av. Något som i sin tur medfört att lägenheter stått tomma under långa perioder i det att nya förmedlingsprocesser upprepande gånger fått genomföras. Denna bild, som är något paradoxal i den bristsituation som råder i staden, bekräftas av utförare som stadsledningskontoret varit i kontakt med.

SLK FÖRESLÅR

För att komma tillrätta med ovanstående problem föreslår stadsledningskontoret att ett standardiserat förfaringsätt för handläggning av ansökningar och dokumentation av den enskildes behov samt rutiner för kartläggning av framtida behov av bostad och andra insatser tas fram. Vidare skall en stadsövergripande rutin etableras som säkerställer att den enskilde ges information om vad det innebär att lämna en ansökan eller få ett framtida behov kartlagt, hur den fortsatta processen ser ut, steg för steg samt vilka tidsramar som gäller.

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Förvaltningen välkomnar att likartade rutiner för handläggning och information utarbetas i staden för att säkerställa att alla ansökningar hanteras likvärdigt oavsett var man bor. Den handläggningsprocess som finns beskriven i SLK:s förslag är genomtänkt och stämmer väl överens med förvaltningens uppfattning om hur handläggningen bör gå till för att ge den enskilde ökad rättssäkerhet och valfrihet.

De utförare, i privat och i egen regi som stadsledningskontoret har varit i kontakt med efterlyser en utökad dialog med beställare och förmedlingsgrupper. I utredningen om förmedlingsgrupperna uttrycks också en vilja från utförarcheferna att till förmedlingsgrupperna, innan förmedling sker, få lämna information om sina grupp- eller servicebostäder. Detta med motiveringen att biståndshandläggare och förmedlingsgrupp ser varje individ för sig, medan utföraren har en mer övergripande bild av boendet och dess sammansättning.

Ytterligare ett argument för en utökad dialog mellan utförare och beställare är att utförarna står de enskilda brukarna nära och kan se hur deras behov förändras och utvecklas över tid. Det har, enligt rapporten om förmedlingsgruppen, funnits fall där utförare sett möjligheter för och en vilja hos enskilda personer att göra boendekarriär men där detta inte varit möj-

ligt med rådande rutiner.

Systemet idag med fyra lokala förmedlingsgrupper bygger på och upprätthåller ett lokalt syn- och arbetssätt. I ett valfrihetssystem skall, enligt SLK, det stadsövergripande perspektivet gälla.

SLK FÖRESLÅR

SLK föreslår att en sammanhållen funktion skapas, en funktion med överblick över både utbud och efterfrågan. Utredningen om förmedlingsgrupperna föreslår att de fyra lokala förmedlingsgrupperna avvecklas och ersätts av en permanent stadsövergripande grupp.

Stadsledningskontoret föreslår vidare att en central förmedlingsgrupp skall utgöra den förmedlande länken mellan utbud och efterfrågan och vara expert på alla de, oaktat regiform, i valfrihetssystemet ingående boendena och dagliga verksamheterna. Till sin hjälp skall den centrala förmedlingsgruppen ha det planerings- och rapportsystem som stadsledningskontoret har i uppdrag att ta fram. I detta system skall all relevant information om boendena finnas redovisade. Den centrala förmedlingsgruppen ska också löpande föra en dialog med alla i valfrihetssystemet ingående utförarna och därigenom kunna fånga upp aspekter och synpunkter som rör boendets sociala sammansättning, kapacitet och möjlighet att erbjuda plats beroende på faktorer som omsorgsbehov, etc. Stadsledningskontoret föreslår att den centrala förmedlingsgruppen förläggs till socialtjänstnämnden.

Vad avser den centrala förmedlingsgruppens dimensionering kommer det systemstöd som tas fram att medföra en förenkling av processen. Det skapar förutsättningar för att den centrala förmedlingsgruppen kan klara sitt uppdrag med relativt liten bemanning. Stadsdelsnämnderna får en avlastning i det att sökandet efter lämpliga alternativ i stora delar hanteras av andra. Gruppens dimensionering samt finansiering får fattas i samband med upprättande av budget för 2009. Förslaget skall bland annat baseras på en analys av hur många ärenden som kommer att beredas årligen. Den centrala förmedlingsgruppen skall, i sitt arbete, utgöra ett stöd åt de enskilda och de lokala biståndshandläggarna.

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Förvaltningen välkomnar att de fyra lokala förmedlingsgrupperna ersätts av en central förmedlingsgrupp. Detta gynnar den enskildes möjlighet att få en enhetlig bedömning och en likställighet över staden. Det bör även ge bättre förutsättningar för stadens planering av nya boenden. Förvaltningen vill framhålla samverkan med de lokala biståndshandläggarna kring den enskildes behov i skedet när lämplig bostad ska hittas och erbjudas.

En aspekt som inte berörs i SLK:s förslag är om förmedlingsgruppen inte kan hitta en lämplig bostad att erbjuda den enskilde inom tre månader. Vad händer då? Vem är ansvarig och står för eventuell sanktionsavgift och merkostnader?

Förvaltningen konstaterar att det av SLK:s förslag inte framgår vem som ska handlägga och förmedla boende enligt § 17a LSS. Ska dessa ärenden även fortsättningsvis handläggas i sin helhet av stadsdelsförvaltningarna?

Ansökningar från andra kommuner bör enligt förvaltningen handläggas av den centrala förmedlingsgruppen. Idag är det mest slumpen som avgör till vilken stadsdelsförvaltning som ansökan kommer och detta främjar inte en enhetlig bedömning. Om dessa ansökningar handläggs centralt skapas en bättre överblick och dessa ansökningar kan fördelas mer jämnt.

Det saknas enligt SLK idag lättillgänglig stadsövergripande information om vilka boenden som finns att tillgå, vilken inriktning de har och hur platssituationen ser ut. Detta gäller även för övriga LSS-insatser, som daglig verksamhet, korttids- och barnboende. En stor del av processen som föregår förmedling av LSS-insatser är därför beroende av kunskap och erfarenhet hos förmedlingsgrupper och enskilda handläggare.

SLK FÖRESLÅR

SLK föreslår att information om samtliga i valfrihetssystemet ingående alternativ samlas och tillgängliggörs. Individens förutsättningar att välja skall inte begränsas av enskilda biståndshandläggares kunskap och erfarenhet om vilka boenden och dagliga verksamheter som finns i staden. Det planerings- och rapportsystem som stadsledningskontoret har i uppdrag

att ta fram utgör ett mycket viktigt redskap i valfrihetsarbetet.

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Förvaltningen instämmer i att informationen måste förbättras och samlas för att ge den enskilde förutsättningar att kunna välja.

ERSÄTTNINGSSYSTEM OCH FÖRSLAG TILL LSS-PENG

Förslaget till LSS-peng, se bilaga 1 till SLK:s tjänsteutlåtande (bilägges), innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem för LSS-insatser till stadsdelsnämnderna.

Stadsledningskontorets utgångspunkt är att en så stor del som möjligt av resurserna ska fördelas direkt ut till respektive verksamhet. Stadsledningskontoret föreslår fasta ersättningar utifrån nivåer till samtliga berörda utförare. Nivåerna grundar sig på den nivåbedömningsmodell som bedömningskansliet använder vid mätning av den enskilde brukarens behov. Den ersättning som utgår ska täcka alla utförarens kostnader exklusive hyreskostnader, politisk ledning och myndighetsutövning. För verksamheter som drivs i privat regi och inte är att beteckna som entreprenader utgår även en lokalpeng.

SLK föreslår att stadsdelsnämnderna betalar den av kommunfullmäktige beslutade ersättningen för omsorgsinsatsen till den verksamhet där brukaren får sin beviljade insats. De enskilda enheterna kan inte påverka kostnader för politisk ledning och central myndighetsutövning, dessa kostnader föreslås därför inte ingå i peng. Stadsdelsnämndernas kostnad för detta uppgick i genomsnitt till 0,6 % år 2007. Samma resonemang gäller för vissa verksamhetsövergripande kostnader avseende verksamhetsområdet omsorg om personer med funktionsnedsättning, t.ex. avdelningschef och myndighetsutövning. Stadsdelsnämndernas kostnad för detta uppgick i genomsnitt till 4,4 % av budgeten. Detta innebär att i föreslagen ersättningsmodell görs ett avdrag på 5 % av schablonen avseende myndighetsutövning och politisk ledning. Dessutom föreslås ett avdrag för kostnad för gemensamhetslokaler. Avdragets storlek varierar beroende på typ av boende, se lokalkostnader nedan. Återstående resurser; den så kallade LSS-pengen, som omfattar kostnader för omsorgsinsatsen samt viss administration såsom exempelvis faktura- och lönehantering, tilldelas den verksamhet där brukaren får sin beviljade insats.

Bedömningskansliets mätningar av brukarens behov föreslås av SLK som tidigare ligga till grund för den ersättning som utgår och som ska täcka utförandet av beslutad insats.

Lokalkostnaderna kan variera kraftigt mellan olika verksamheter. I det urval av stadsdelsförvaltningar som stadsledningskontoret tillfrågat varierar hyrorna inom gruppboendestäder från 35-309 kr per dygn och brukare, inom daglig verksamhet 53-194 kr per dag/brukare och för korttidsboende ca 100-600 kr per dygn/boende. Kostnaderna varierar p.g.a. standard, storlek, om lokalerna är nybyggda eller äldre m.m. Ombyggnads- och underhållskostnader kan variera mellan åren och är därför svåra att hantera av en enskild enhet inom en stadsdelsförvaltning. Stadsledningskontoret föreslår därför att kostnader för gemensamhetslokaler inte ingår i LSS-pengen utan hanteras av stadsdelsförvaltningarna centralt när det gäller egen regi och vid entreprenadupphandlingar. Avdrag för en lokalschablon föreslås därför för att centralt kunna bekosta gemensamhetslokaler.

Förslaget innebär en likartad lösning avseende lokalkostnader som införts avseende vård- och omsorgsboenden för äldre, d.v.s. att stadsdelsnämnden centralt ansvarar för lokalkostnader. Detta innebär också att stadsdelsnämnden ansvarar för att lokalerna används på ett för verksamheten så effektivt sätt som möjligt. Större investeringar i lokaler som önskas göras ska dessutom beslutas i kommunstyrelsens ekonomiskutskott. Stadsdelsnämnderna har alltid ansvar att se till att totala kostnader ryms inom tilldelad budget. Ifall lokalkostnaderna ökar innebär detta att resurserna till omsorg minskar.

Vid försäljningar av platser till andra stadsdelar kan säljande stadsdel ta ut den faktiska lokalkostnaden av köpande stadsdel.

De enskilt drivna verksamheter som finns med på stadens avtal föreslås få en schablonersättning som kompensation för lokalkostnaden. Ersättningen motsvarar det avdrag som stadsdelsförvaltningen gör. Genom att de enskilt drivna verksamheterna får en schabloner-

sättning för verksamhets- och lokalytor, utöver dygnersättningen för vård- och omsorg, kommer flera utförare att få en ersättning som inte motsvarar den faktiska kostnaden. En del kommer att vinna på detta och en del kommer att vara tvungna att täcka lokalkostnaden med del av den ersättning de får för vård- och omsorg. Att införa ett system där utförare får ersättning för den faktiska lokalkostnaden är enligt stadsledningskontoret förenat med flera nackdelar. Ett sådant system skulle bli administrativt krävande eftersom ett system för att kontrollera dessa kostnader skulle behövas. Dessutom skapas inte incitament för utföraren att nyttja lokalytor på ett effektivt sätt, systemet skulle sannolikt bli kostnadsdrivande och innebära att en större andel av budgeten skulle få läggas på lokalkostnadsdelen istället för vård- och omsorgsdelen.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att följa utvecklingen av lokalkostnaderna och vilka effekter det valda systemet får för utförare i egen regi och enskilt drivna verksamheter. Stadsledningskontoret föreslår därför att kontoret ska utvärdera om hanteringen av lokalkostnader är det optimala när systemet varit i bruk i två år.

Stadsledningskontoret har valt en fast schablonersättning för lokaldelen istället för en procentuellt framräknad ersättning. Fördelen med detta är att utförare ersätts med samma belopp oavsett vilken nivå den enskilde brukaren har. Den faktiska hyran för ett gruppboende är densamma oavsett vem som bor där. Med en procentuellt framräknad schablon skulle utförare få högre ersättning ju högre nivå på brukare.

Schablonavdrag/tillägg för lokalkostnader SERVICEBOSTAD

Inom verksamheten servicebostad görs inget schablonavdrag för lokalkostnad eftersom denna verksamhet inte har några egna gemensamhetslokaler. Verksamheten innebär att de boende har lägenheter som är knutna till ett gruppboende. De enskilt drivna verksamheterna får inte heller någon lokalschablon.

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande innehåller här en felaktighet. En servicebostad innehåller gemensamhetslokaler. En servicebostad består av ett antal lägenheter som har tillgång till gemensam service och fast anställd personal enligt Socialstyrelsens skrift Bostad med särskild service för vuxna enligt LSS. Där står vidare att där det finns flera servicebostäder skall det också finnas gemensamma utrymmen för service och gemenskap. När Stockholms stad planerar och bygger både gruppboendestäder och servicebostäder så ingår alltid gemensamhetsutrymmen. Verksamheten servicebostad innebär alltså inte att de boende har lägenheter som är knutna till ett gruppboende.

GRUPPBOSTAD OCH BARNBOENDE

Den del som avser gemensamhetslokaler, exklusive driftskostnaderna, föreslås tas bort helt i ersättningen till utförare i egen regi enligt samma hantering som idag sker för entreprenörer, vilket medför att den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden. Den genomsnittliga kostnaden för gemensamma lokaler uppgår idag till 120 kr/dygn och plats.

Till enskilt drivna verksamheter föreslås, att förutom LSS-pengen, betalas schablon för gemensamhetslokaler om 120 kr/dygn och plats.

DAGLIG VERKSAMHET

Hyresdelen, exklusive driftskostnaderna, föreslås tas bort helt i ersättningen till utförare i egen regi enligt samma hantering som idag sker för entreprenörer, vilket medför att den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden. Den genomsnittliga kostnaden för lokalhyra uppgår idag till 140 kr/dag och heltidsplats. För deltid beräknas genomsnittlig kostnad till 112 kr/dag och plats.

Till enskilt drivna verksamheter föreslås, att förutom LSS-pengen, betalas schablon för lokalhyra om 140 kr/dag och heltidsplats och 112 kr/dag och deltidsp plats.

KORTTIDSBESTÄLLNING

Hyresdelen, exklusive driftskostnaderna, föreslås tas bort helt i ersättningen till utförare i egen regi enligt samma hantering som idag sker för entreprenörer, vilket medför att den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden. För de verksamheter där uppgifter finns upp-

går den genomsnittliga kostnaden för lokalhyran idag till 250 kr/dygn och plats. En stor del av de korttidshem som staden använder idag drivs av privata utförare vilket innebär att staden inte har tillgång till tillförlitliga uppgifter vad gäller utförarens hyreskostnader. Att den genomsnittliga lokalhyran är betydligt högre avseende korttidshem än gruppboendestad beror på att den enskilde brukaren inte betalar någon hyra för rum/lägenhet, vilket innebär att hela hyreskostnaden, inte bara gemensamhetsytorna, för boendet betalas av stadsdelsnämnden eller den privata utföraren.

Till enskilt drivna verksamheter föreslås, att förutom LSS-pengen, betalas schablon för lokalhyra om 250 kr/dygn och plats.

MOMSKOMPENSATION

En momscompensation på 5,4 % föreslås till privata utförare som inte har möjlighet till de momsavdrag avseende hyra, varor och tjänster som kommunala utförare har rätt att göra.

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Förvaltningens uppfattning är att förslaget till ersättningssystem och LSS-peng och förefaller vara väl genomtänkt. Det är dock svårt att bedöma vad det kommer att innebära ekonomiskt jämfört med dagens läge. Huvudproblemet idag är att kostnaderna för externa köp är mycket högre än vad nämnden får via den prestationsrelaterade delen i resurssystemet. Resonemanget i remissen om att man inte ska betrakta dessa belopp som en "peng" är väl riktigt, men det är dessa medel nämnden får och inga andra. Ett sätt att komma tillrätta med problemet är att alla privata utförare inordnas i systemet - men hur stor är chansen att de gör det? I remissen tror man att "konkurrensskäl" talar för att man anpassar sig på sikt men hur hanteras merkostnaden fram till dess?

Förvaltningen vill i detta sammanhang påpeka att ersättning och peng för daglig verksamhet bör synkroniseras vad gäller hel- och deltid och de ramavtal som staden tecknat. Vid ramavtal utgår heltidsersättning över 3,5 tim. per dag (= 17,5 tim. per vecka) medan stadsdelsnämnden får heltidsersättning över 25 tim. per vecka. Här uppstår alltså ett glapp mellan 17,5 och 25 tim. per vecka.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 augusti 2008 att remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av ledamoten Yildiz Kafkas (mp) samt vice ordföranden Lars Arell m.fl. (s) och ledamoten Hans Enroth (v), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Hanna Broberg (m), ledamoten Amelie Tarschys Ingre (fp), ledamoten Johanna Jämstorp (kd) och ersättaren Cecilia Önfelt (c), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 juli 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsen har berett samtliga stadsdelsnämnder möjlighet att yttra sig med anledning av förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning. Remisstiden sträcker sig till den 30 augusti.

Förvaltningen ser positivt på förslaget om stadsövergripande rutiner och en funktion inom staden som har överblick över samtliga dagliga verksamheter, korttidsboenden och bostäder med särskild service. Förvaltningen ser dock brister i den föreslagna processen om hur fördelningen ska gå till gällande bostad med särskild service vilka handlar om ansvars-

fördelning, ökad administration för biståndshandläggaren, risk för försämrad personkännedom och för försämrad kommunikation med den enskilde. En viktig faktor är också att det råder brist på tillgång av bostäder med särskild service vilket medför svårigheter att förverkliga intentionerna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom vård- och omsorgsavdelningen.

Bakgrund

Ett system för ökad valfrihet införs inom omsorgen för personer för funktionsnedsättning enligt LSS från den 1 juli 2009. Kommunstyrelsen har berett samtliga stadsdelsnämnder möjlighet att yttra sig med anledning av förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i valfrihetssystemet. Remisstiden sträcker sig till den 30 augusti 2008.

Stadsledningskontorets förslag omfattar:

- ☐ ersättningssystem
- ☐ övergripande utformning av handläggning
- ☐ en central förmedlingsgrupp med placering inom socialtjänstförvaltningen
- ☐ att de lokala förmedlingsgrupperna avvecklas

Förslaget syftar till att handläggningen ska se likadan ut oavsett var i staden den enskilde bor.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ser positivt på förslaget om stadsövergripande rutiner och en funktion inom staden som har överblick över samtliga dagliga verksamheter, korttidsboenden och bostäder med särskild service. Förvaltningen ser dock brister i den föreslagna processen om hur fördelningen ska gå till gällande bostad med särskild service vilket avser:

- ☐ ansvarsfördelning
- ☐ ökad administration för biståndshandläggaren
- ☐ risk för försämrad personkännedom
- ☐ risk för försämrad kommunikation med den enskilde

En viktig faktor är också att det råder brist på tillgång av bostäder med särskild service vilket medför svårigheter att förverkliga intentionerna. Det är också viktigt att reda ut hur akutplaceringar hanteras samt ta fram kriterier för prioritering av platstilldelning.

LSS-insatsernas utformning är livsavgörande för människor som på grund av funktionsnedsättningar under hela sina liv är beroende av stöd och omvårdnad av hög kvalitet. Det är därför mycket viktigt att brukarna kan känna sig trygga och få kontinuitet i sina liv. Det är också en mycket grannliga uppgift att upphandla sådana vård- och omsorgstjänster som det här är frågan om. Anbudsunderlagen måste därför vara mycket väl genomarbetade och måste bl a innehålla tydliga kvalitetskrav. Dels för att möjliggöra en rättvis jämförelse mellan den kvalitet olika anbudsgivare är beredda att erbjuda och dels för att underlätta en framtida uppföljning av upphandlad verksamhet. Det är mycket angeläget att få med så många enskilda vårdgivare som möjligt i systemet med LSS-peng.

Förvaltningen anser att en central förmedlingsgrupp som utformas enligt förslaget innebär vissa nackdelar. Det är bra att en central funktion kan överblicka samtliga på marknaden tillgängliga bostäder med särskild service och att en samlad kunskap finns om olika kompetens och inriktning. Ansvarsfördelningen mellan den lokala biståndshandläggaren och den centrala förmedlingsgruppen är inte tillräckligt tydliggjord i förslaget. Det finns också en viss risk för att den skriftliga kommunikationen mellan stadsdelsförvaltning och förmedlingsgrupp, för att tydliggöra det faktiska behovet hos den enskilde, skulle behöva innehålla sådana uppgifter som denne kan uppleva som integritetskränkande. Tillvägagångssättet medför även en omständligare beslutsprocess och en byråkratisering av beslutsvägarna. När leden mellan den enskilde och de beslut som rör denne ökar finns alltid en risk att den enskilde drabbas.

Förslaget innehåller inte en förenklad och tidsbesparande hantering utan snarare ökar det arbetsbelastningen för biståndshandläggarna. Den skriftliga kommunikationen måste vara

väl genomarbetad och tydlig för att förmedlingsgruppen ska kunna hantera ärendet utifrån den enskildes faktiska behov.

Förvaltningen är väl medveten om att de nuvarande fyra verksamma förmedlingsgrupperna med stadsdelsrepresentation har haft sina brister men vill ändå framhålla betydelsen av god person- och lokalkännedom hos den som fattar beslutet.

Förvaltningen förordar därför följande utformning: De nuvarande förmedlingsgrupperna vilka är områdesvis indelade består och har till uppgift att förbereda dragningarna i den centrala förmedlingsgruppen. Denna leds av en centralt verksam person vilken fungerar som gruppens mötesordförande och är sammankallande. Gruppen består dessutom av en representant från varje stadsdel. Den centralt verksam personen har överblick över samtliga bostäder med särskild service inom staden och vet vilka som för tillfället finns att tillgå. Han/hon har även befogenhet att avgöra vilken klient som ska tilldelas ett visst boende i den mån gruppen inte kan enas. Genom en förmedlingsgrupp utformad på detta sätt möjliggörs samsyn och likformig hantering över hela staden och matchningen görs av de som har bäst kännedom om den enskildes behov.

Staden bör ta ett centralt ansvar för att ett tillräckligt antal boenden tillskapas.

Hur kan staden stimulera stadsdelarna och privata utförare att bygga gruppboendestäder med olika inriktningar? Skulle vissa specialiserade boendeformer kunna drivas till lägre peng om staden gör en gemensam satsning eller en specialiserad ramupphandling, exempelvis för neuropsykiatriska funktionshinder, yngre dementa och hjärnskadade.

Det är positivt att LSS-pengen utformas i enlighet med bedömningskansliets ersättningsnivåer och att det så tydligt anges vad pengarna skall omfatta. Därigenom kommer samma ekonomiska förutsättningar att gälla oavsett om driften av verksamheten sker genom upphandling eller i kommunal regi. Det är viktigt att klargöra vilka rutiner som gäller om utföraren vill ha en förändrad nivå för någon av brukarna. Vem ska exempelvis utföraren vända sig till – stadsdelsförvaltningen eller bedömningskansliet? Frågan är också hur LSS-pengen kommer att användas då en stor del av verksamheterna kommer att vara upphandlade eller redan avknoppade vid tidpunkten då pengarna införs vilket innebär att ersättningen till dessa verksamheter redan är fastslagen. Kommer den ramavtalsupphandling som socialtjänstförvaltningen nu genomför och som avser ett flertal LSS-insatser att ingå i pengsystemet? Skall stadsdelsförvaltningen tillåta att en enskild brukare väljer en privat utförare som inte är med i ersättningssystemet?

Personer med funktionsnedsättning har inte alltid förutsättningar att själva kunna välja och därför har man ofta någon företrädare t ex en god man. Det är viktigt att även sådana företrädare får grundläggande information om valfrihetssystemet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till pengersättning innebär ingen förändring av resursfördelningssystemet till stadsdelsnämnderna. Pengnivån utgör 95 % av schablonerna i resursfördelningssystemet med ett ytterligare fast avdrag på mellan 112 och 140 kr per dygn för hyreskostnader för gemensamma lokaler. Avdraget på schablonen med 5 % ska täcka kostnader för myndighetsutövning och politisk ledning.

I nämndens budget för 2008 har omprioriteringar gjorts och omsorgen om personer med funktionsnedsättning har tillförts 5,8 mnkr vilket motsvarar ca 6,4 % av nettobudgeten. Enligt tertialrapport 1 prognostiseras ett underskott om 7,2 mnkr för verksamhetsområdet.

De föreslagna nivåerna på pengersättningarna innebär en minskad ersättning för enheterna i egen regi med ca 3 %. Enheternas uppdrag förändras dock när ansvaret för lokalkostnader flyttas ifrån enheterna och kostnader för ekonomi- och löneadministration samt ekonomi- och personalstöd tillkommer.

Kostnaderna för biståndsbedömning och myndighetsutövning är för Norrmalm något högre än de 5 % som pengsystemet anger.

Kostnaderna för gemensamma lokaler i gruppboendestäder beräknas i pengsystemet till 120 kr per dygn, för Norrmalm är den faktiska kostnaden ca 152 kr per dygn. För daglig verksamhet har Norrmalm en något lägre genomsnittskostnad för lokalerna än de beräknade

kostnaderna i systemet. Totalt ger de s.k. lokalschablonerna ett underskott om drygt 200 tkr i jämförelse med de faktiska kostnaderna för gemensamma lokaler.

I dag köper förvaltningen ca 15 % av platserna i gruppbostad, ca 80 % av platserna på daglig verksamhet och 100 % av platserna på korttidshem, av privata leverantörer. Om samtliga privata utförare väljer att gå med i systemet kommer kostnaderna totalt att minska eftersom flertalet dyra placeringar har gjorts hos privata leverantörer. Om de privata leverantörer som i dag har en högre ersättning än pengarna väljer att inte gå med i valfrihetssystemet och de leverantörer som har en lägre ersättning går med i valfrihetssystemet, har stadsdelsnämnden ingen möjlighet att inom resursfördelningssystemet finansiera pengreformen. Utrymmet för överföringar från andra verksamhetsområden har minskat betydligt.

Sammanfattningsvis bör det föreslagna pengsystemet kunna fungera och få avsedda effekter under förutsättning att de privata leverantörerna väljer att gå i systemet.

Stadsdelarna har idag betydande kostnader för transporter till och från daglig verksamhet enligt LSS. Av bl.a. denna anledning försöker stadsdelarna så långt som möjligt erbjuda daglig verksamhet inom det egna geografiska området. När valfrihetssystemet införs är det sannolikt att transportkostnaderna ökar, eftersom antalet resor kan komma att öka och likaså resornas längd. Därmed finns en betydande risk för ökade kostnader i denna del.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2008 att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordförande Rolf Lindell m fl (s), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Marion Sundqvist (mp), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om att valfrihetssystem inom en rad insatser inom lag om service och särskilt stöd till vissa funktionshindrade (LSS) ska införas fr.o.m. 2009-07-01. Kommunstyrelsen gavs i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildas val, ta fram ett ersättningssystem och förslag till ersättningar/nivåer eller annan utformning samt föreslå hur transportkostnader ska hanteras.

Stadsledningskontoret har utformat ett förslag omfattande LSS-insatser för personer aktuella inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

Ärendet innehåller stadsledningskontorets förslag på den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildas val. Förslaget omfattar en beskrivning av den process som ska gälla för den enskildes val, i valfrihetssystemet, samt tydliggörande av de roller som inblandade parter har i processen. Ärendet innehåller också ett förslag till LSS-peng. Förslaget innebär att handläggningen ska se likadan ut, oavsett var i staden den enskilde bor, och att staden, genom en central funktion, får en stadstäckande information om behov, önskemål och i valfrihetssystemet ingående boenden.

Stadsdelsnämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen avseende det av stadsledningskontorets förnyelseavdelning utarbetade förslaget. Remisstiden sträcker sig till 2008-08-30.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Socialtjänsten. Handikapprådets ledamöter har getts möjlighet att yttra sig över förslaget, synpunkterna redovisas nedan under punkten ”Handikapprådets

synpunkter”.

Bakgrund

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om att valfrihetssystem inom en rad insatser inom lag om service och särskilt stöd till vissa funktionshindrade (LSS) ska införas fr.o.m. 2009-07-01.

I samband med beslutet om införande gavs kommunstyrelsen i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildas val. I uppdraget ingick också att ta fram ett ersättningssystem och förslag till ersättningar/nivåer eller annan utformning samt föreslå hur transportkostnader ska hanteras.

Ärendet innehåller stadsledningskontorets förslag på den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildas val. Förslaget omfattar en beskrivning av den process som ska gälla för den enskildes val, i valfrihetssystemet, samt tydliggörande av de roller som inblandade parter har i processen. I förslaget ingår insatser för personer aktuella inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning. Ärendet innehåller också ett förslag till LSS-peng, som följer nivåerna i det befintliga resursfördelningssystemet och utgår från schablonerna i fördelningssystemet.

Innebörden av förslaget är att handläggningen ska se likadan ut, oavsett var i staden den enskilde bor, och att staden, genom en central funktion, får en stadstäckande information om de enskildas behov och önskemål samt alla boenden som ingår i valfrihetssystemet.

Stadsdelsnämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen avseende det av stadsledningskontorets förnyelseavdelning utarbetade förslaget. Remisstiden sträcker sig till 2008-08-30.

Stadsledningskontorets förslag

Beskrivningen av nuläget, som följer, bygger till stor del på resultat av den pågående utredningen om förmedlingsgruppens arbete.

Idag finns inga stadsövergripande riktlinjer eller rutiner för processen från att den enskilde framför önskemål om insats till att insatsen verkställs.

Nuvarande processer

Gällande insatserna daglig verksamhet och korttidsboende ser handläggningsprocessen ser till en början i stort sett likadan ut, den enskilde vänder sig till en biståndshandläggare i sin stadsdel, som genomför utredning och fattar biståndsbeslut.

För daglig verksamhet erbjuds den enskilde i regel plats på en daglig verksamhet i den egna stadsdelen. Om det finns behov av en särskild inriktning kan den enskilde beviljas plats på verksamhet i annan stadsdel.

För korttidsboende är andelen utförare i enskild regi ca 70 %. Socialtjänstförvaltningen tillhandahåller avtalsregister med upphandlade leverantörer.

För båda insatserna saknas sammanställning av insatsernas inriktning och profil. Biståndshandläggarens, eller den enskildes, kunskap om alternativ, inriktning och profil är avgörande för vilken insats som erbjuds eller var den är belägen.

Insatsen bostad med särskild service för barn föregås i regel av en lång process, bl.a. inkluderande dialog mellan biståndshandläggare och föräldrar. Erfarenheten är att det i staden inte finns standardiserade rutiner och förfaringssätt för denna insats.

Gällande insatsen bostad med särskild service för vuxna finns fyra lokala förmedlingsgrupper som erbjuder bostad med särskild service enligt LSS, till personer med funktionsnedsättning som ingår i personkrets 1 och 2.

Den enskilde vänder sig i regel till sin stadsdelsförvaltning och uttrycker ett framtida behov av lägenhet i bostad med särskild service eller, om behovet av bostad är nära förestående, gör en formell ansökan om bostad. En formell ansökan utreds och beslut om bistånd till boende fattas eller avslås. Ansökan om bostad och notering av framtida behov av bostad anmäls till förmedlingsgruppen.

Metoderna för att kategorisera ansökningar och kartlägga behov utefter olika kriterier skiljer sig i viss mån mellan de olika förmedlingsgrupperna. Förmedlingsgrupperna har ock-

så olika rutiner gällande hur de enskilda erbjuds lägenhet. Förmedlingsgrupperna förmedlar endast platser i boenden där staden är huvudman. Förmedling till boenden som driv i privat regi handläggs av den enskilda stadsdelen, utan förmedlingsgruppens medverkan.

Kommentarer

I samtliga av ovan nämnda processer är utförarens roll mycket begränsad. De utförare som stadsledningskontoret varit i kontakt med efterlyser en bättre dialog mellan beställare, förmedlingsgrupp och utförare.

I ett valfrihetssystem ska alla, så långt det är möjligt, ges samma förutsättningar. Lagen ställer också krav på att alla kommuninvånare ska ges lika behandling. I staden ser processerna olika ut, beroende på vilken stadsdelsnämnd den enskilde tillhör, på kunskap och erfarenhet hos förmedlingsgrupperna och hos de enskilda handläggarna. Systemet med fyra förmedlingsgrupper innebär ett lokalt syn- och arbetssätt.

Det saknas idag lättillgänglig stadsövergripande information om vilka verksamheter som finns att tillgå och deras inriktning m.m.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret framhåller i sitt förslag att ett standardiserat förfaringssätt för handläggning av ansökningar och dokumentation av den enskildes behov måste utarbetas. Det måste också tas fram rutiner för kartläggning av framtida behov av bostad och andra insatser.

Den enskilde ska ges information om vad det innebär att lämna en ansökan eller få ett framtida behov kartlagt, hur den fortsatta processen ser ut, med tidsramar och olika steg. Både omedelbara behov av bostad och framtida önskemål ska fångas upp. Enligt stadens riktlinje ska bostad erbjudas inom tre månader.

Information om alla alternativ i valfrihetssystemet måste sammanställas och göras tillgängligt. En sammanhållen funktion bör skapas, med överblick över både utbud och efterfrågan.

Förslag finns om att avveckla de fyra förmedlingsgrupperna och ersätta dem med en permanent stadsövergripande grupp. Den centrala förmedlingsgruppen ska vara den förmedlande länken mellan utbud och efterfrågan och vara expert på alla boenden och dagliga verksamheter som ingår i valfrihetssystemet.

Ett planerings- och rapportsystem ska tas fram till hjälp för den centrala förmedlingsgruppen, som också ska föra en kontinuerlig dialog med alla utförare som ingår i valfrihetssystemet och ha aktuell information om verksamheterna. Den centrala förmedlingsgruppen förläggas enligt förslaget till socialtjänstnämnden.

Förmedlingsgruppen ska utgöra ett stöd åt både den enskilde och biståndshandläggarna och bl.a. vara behjälplig i att boka tider för besök hos de olika enheterna. Den lokala biståndshandläggaren, som har huvudansvar, ska vara behjälplig i den utsträckning den enskilde önskar.

Utföraren ska inte kunna neka en enskild person plats.

Stadsledningskontorets förslag på ny process av handläggningen av den enskildes val av boende

- Den enskilde vänder sig till sin stadsdel med önskemål om boende
- Den enskilde informeras av sin biståndshandläggare om den fortsatta processen, steg för steg och vilka tidsramar som gäller
- Den enskilde meddelar antingen ett framtida behov eller kommer med en formell ansökan
- Den enskilde fyller i formulär, i vilket behov och önskemål uttrycks
- Informationen förmedlas till den centrala förmedlingsgruppen
- Den centrala förmedlingsgruppen matchar informationen om den enskildes behov och önskemål med information om alla i systemet ingående boenden
- Den centrala förmedlingsgruppen återkommer, med beroende på omständigheterna, antingen
 - a) Vid ansökan: Erbjudande och information om möjliga alternativ (som regel inom tre

månader)

b) Vid kartläggning: En lägesbeskrivning och prognos (inom en månad)

- Om erbjudande:

a) Betänketid om två veckor

b) Möjlighet att besöka bostäderna

- Den enskilde gör sitt val

Parallell process

Utföraren inkommer med information om boendet och för därutöver en löpande dialog med den centrala förmedlingsgruppen

Övriga insatstyper

Övriga insatser som kommer att ingå i valfrihetssystemet omfattas inte av samma kompilerade val- och förmedlingsprocedur. Den centrala förmedlingsgruppens roll för dessa insatser är framförallt att förvalta det system där samtliga verksamheter och boenden finns redovisade. Informationen kan tillgängliggöras publikt, t.ex. via Internet, till skillnad mot lägenheter i grupp- och serviceboenden, som är att betrakta som de enskildas egna bostäder. Även korttidsboenden har en specifik nischning, vilket måste framgå i informationen till den enskilde.

Stadsledningskontorets sammanfattande bedömning

Stadsledningskontorets förslag till process för den enskildes val för bostad med särskild service för vuxna enligt LSS kan redovisas som ett val i två steg:

1. Den enskilde får möjlighet att uttrycka sina önskemål
2. Den enskilde får välja mellan de alternativ, som bl.a. utifrån givna önskemål, valts ut av den centrala förmedlingsgruppen.

Förslaget bedöms ge en avsevärt utökad valfrihet för den enskilde, ge alla i staden samma förutsättningar, ge en samlad överblick av behov och utbud, innebära en mer effektiv hantering, ge utföraren möjlighet att anpassas sina verksamheter, innebära högre grad av återkoppling och fasta tidsramar och därmed innebära högre trygghet för den enskilde m.m.

Nuvarande ersättningssystem

Medel för omsorgen om personer med funktionsnedsättning fördelas i dagsläget till stadsdelsnämnderna på följande sätt.

- Fast anslag
- Prestationsrelaterat anslag
- Ersättning för personlig assistans (de första 20 timmarna)
- Särskilt riktat anslag

I det aktuella ärendet berörs bara det prestationsrelaterade anslaget, som är kopplat till en nivåbedömning av den enskildes behov. Socialtjänstförvaltningens bedömningskansli gör nivåbedömningen som faller ut i en schablon, som betalas ut till stadsdelsnämnderna. Nivåfördelningen avläses två gånger per år och kan leda till budgetjusteringar i samband med tertialrapporterna. Nivåersättningarna är en metod att fördela medel till stadsdelsnämnderna, inte en riktad peng till den enskilde.

Idag omfattar schablonen samtliga kostnader för insatsernas utförande. Stadsdelsnämnderna gör ett avdrag för administration och politisk ledning och fördelar sen resurserna till utförarna. Alla insatser enligt LSS är avgiftsfria, egenavgifter utgår för hyra och kost. Ersättning för vaken nattbemanning ersätts utöver nivåerna. Särskild redovisning, d.v.s. ersättning för den faktiska kostnaden för permanentboende och daglig verksamhet, kan utgå för personer med stora omsorgsbehov.

Stadsledningskontorets förslag till LSS-peng

Förslaget innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem för LSS-insatser till stadsdelsnämnderna. Förslaget innebär fasta ersättningar utifrån nivåer som grundar sig på den nivåbedömningsmodell som bedömningskansliet använder.

Ersättningen ska täcka alla utförarens kostnader, inklusive hyreskostnader, politisk ledning och myndighetsutövning. För privata verksamheter, som inte är att betrakta som entreprenader, utgår även en lokalpeng. Stadsdelsnämnderna ska betala den av fullmäktige besluta

tade ersättningen för omsorgsinsatsen till den verksamhet där brukaren får sin beviljade insats.

I den föreslagna ersättningsmodellen görs ett avdrag på 5 % av schablonen, för myndighetsutövning och politisk ledning. Dessutom föreslås ett avdrag för gemensamhetslokaler. Återstående resurser, den s.k. LSS-pengen, tilldelas den verksamhet där brukaren får sin beviljade insats.

Lokalkostnader

Kostnader för gemensamhetslokaler föreslås inte ingå i LSS-pengen utan hanteras av stadsdelsförvaltningarna centralt när det gäller egen regi och entreprenader. Avdrag för en lokalschablon föreslås för att centralt kunna bekosta gemensamhetslokaler.

Enskilt drivna verksamheter som finns med på stadens avtal föreslås få en fast schablonersättning som kompensation för lokalkostnaden. Hanteringen av lokalkostnader ska utvärderas efter två år.

Inom verksamheten servicebostad görs inget schablonavdrag för lokalkostnader eftersom denna verksamhet inte har några gemensamhetslokaler.

Gällande gruppboende och barnboende föreslås att schablon betalas för gemensamhetslokaler, till enskilt drivna verksamheter, med 120 kr/dygn och plats. För utförare i egen regi föreslås samma hantering som idag, d.v.s. att den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden.

För daglig verksamhet föreslås att schablon betalas för lokalhyra, till enskilt drivna verksamheter, med 140 kr/dag och heltidsplats samt 112 kr/dag och deltidsp plats. För utförare i egen regi föreslås samma hantering som idag, d.v.s. att den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden.

För korttidshem föreslås att schablon betalas för lokalhyra, till enskilt drivna verksamheter, med 250 kr/dygn och plats. För utförare i egen regi föreslås samma hantering som idag, d.v.s. att den totala hyran hanteras inom stadsdelsnämnden.

Att den genomsnittliga kostnaden för lokalhyra är betydligt högre avseende korttidshem än gruppboende beror på att den enskilde inte betalar någon hyra för rum/lägenhet vilket innebär att hela hyreskostnaden ska betalas av utföraren.

Momskompensation

Momskompensation föreslås på 5,4 % för privata utförare som inte har möjlighet till momsavdrag på samma sätt som kommunala utförare har. Denna kompensation utgår även i dagsläget.

Konsekvensbeskrivning

Införande av en LSS-peng innebär att lika förutsättningar ges för att bedriva vård- och omsorg, oavsett regiform. Pengen ska täcka kostnader för omsorgsinsatsen och är lika för alla utförare inom valfrihetssystemet. Inget utrymme kommer att ges för diskussion om vad ersättningen ska täcka. LSS-pengen kommer att utgå till den verksamhet där brukaren får sin insats utförd.

Ambitionen är att ersättningssystemet skapa en schablon som utgör ett genomsnitt av kostnader för gemensamhetsytor i olika stadsdelar och verksamheter. Stadsdelsnämnderna kommer att ha möjlighet att utjämna skillnader mellan olika verksamheters högre och lägre hyror. Vid försäljning till annan stadsdelsnämnd får den säljande stadsdelsnämnden ersättning enligt beslutad LSS-peng plus den faktiska kostnaden för hyra.

Förslaget innebär att varje stadsdelsnämnd måste anpassa nuvarande system till pengnivån, vilket innebär både en förändrad ersättningsnivå till utförarenheter och en förändring av den andel av schablonen som stadsdelsnämnden kan använda till övergripande myndighetsutövning m.m.

Tomgångsersättning

Alla utförare föreslås att under max en månad få ersättning till 75 % av beviljad nivå, vid flytt eller dödsfall. Om en plats tas i anspråk under denna tid upphör tomgångsersättningen och utföraren får nivåersättning utifrån den boendes nivåbedömning. Utföraren får ersättning för de dagar platsen är belagd.

Resor till och från daglig verksamhet

Tanken med nuvarande system för ersättning för resor till daglig verksamhet är att beslut ska fattas om den verksamhet som är mest lämplig, utan att koppling görs till kostnaden för resor. Det nya förslaget till peng innebär att resekostnaden inte ingår i peng utan bekostas av köpande stadsdelsnämnd. En konsekvens av valfriheten kan bli att transportkostnaderna för daglig verksamhet ökar. Kostnadsutvecklingen avseende resorna ska följas upp noggrant.

Särskild redovisning, bostad med särskild service

För personer med mycket omfattande omsorgsbehov kan stadsdelsnämnden lämna ansökan om att få lämna särskild redovisning för att få kostnadstäckning. Den särskilda ersättningen utgår inte i någon specifik nivå.

Stimulansbidrag

Det stimulansbidrag som kan sökas av stadsdelsnämnderna från kommunfullmäktige, föreslås, genom ändring av reglerna, även kunna sökas av enskilt drivna verksamheter, för att skapa samma förutsättningar för alla utförare inom samma verksamhetsområde.

Årliga beslut om LSS-peng

Förslaget innebär att LSS-pengen utgör 95 % av schablonen med ytterligare ett fast avdrag för hyreskostnaden. Pengen ska gälla alla enheter som drivs i egen regi samt alla enskilt drivna verksamheter som finns med på ramavtal, i enlighet med den föreslagna Lagen om valfrihetssystem (LOV).

De entreprenadupphandlingar som genomförs bör ha långa avtalsperioder med möjlighet att med kortare intervaller säga upp avtalen, ifall kommunfullmäktige fattar beslut om pengnivån som innebär större förändringar av förutsättningarna.

Förvaltningens synpunkter

Förslaget på ny process i handläggningen är enligt förvaltningens bedömning heltäckande och tydlig. Den innebär samma rutiner, större enhetlighet och i ett stadsperspektiv mera lika process för invånare i hela staden, vilket är positivt. Förslaget innebär också en bättre och mer överskådlig process för brukaren.

Förvaltningen är positiv till att ta bort de lokala förmedlingsgrupperna. Att ha flera förmedlingsgrupper ger utrymme för olika rutiner och bedömningar utifrån samma situation och det korrelerar inte med likställighet och valfrihet.

Den nivå som anges i förslaget, 95 % av schablonen, bedömer förvaltningen vara rimlig.

Systemet med möjlighet att ansöka om att få lämna särskild redovisning, ställer sig förvaltningen positiv till. Det är nödvändigt att behålla systemet med möjlighet till full kostnadstäckning i dessa ärenden. Det är nödvändigt för att kunna erbjuda de enskilda brukarna erforderlig vård.

Förvaltningen stödjer också förslaget att behålla systemet med momskompensation för privata utförare.

Gällande förslaget om att stadsdelsnämnderna ska bekosta resekostnaden för resor till och från daglig verksamhet, utanför LSS-pengen, vill förvaltningen understryka vikten av att noggrant följa upp kostnadsvecklingen. Dessa resor utgör i dagsläget en förhållandevis stor andel av den totala kostnaden för daglig verksamhet. Det är viktigt att inte släppa frågan och nödvändigt att göra en analys av resekostnader i förhållande till övriga kostnader och bedöma rimligheten av dessa, i proportion till själva insatsen.

Följande frågor ställer sig förvaltningen utifrån förslaget:

- Vem ansvarar i de fall då beslutet inte går att verkställa inom de 3 månader som är fastställt inom stadens riktlinjer, t.ex. p.g.a. ett speciellt krav/behov hos en brukare, och hur löses situationen?
- Hur handläggs ärenden där brukaren har så speciella behov som inte går att tillgodose inom valfrihetssystemet överhuvudtaget och vem ansvarar för att erbjuda insats samt verkställa beslutet?

Handikapprådets synpunkter

Handikapprådet bedömer att en central förmedlingsgrupp bör innebära samma rutiner och handläggning av ärenden oberoende var i staden man bor, vilket är en fördel, rent av en

självklarhet, att det ska vara. För att detta ska fungera förutsätts att resurser inte rationaliseras bort för förmedlingsverksamheten.

Handikapprådet instämmer i förvaltningens frågeställningar, som är viktiga, inte minst ur den enskildes perspektiv och behov. Ansvaret måste klargöras.

En ytterligare fråga som handikapprådet ställer är vad som händer om en enskild person tackar nej till ett förslag som kommer från förmedlingskontoret. Finns möjligheten att tacka nej flera gånger, utan att tas bort ur systemet? Valfrihet för den enskilde måste ju kunna innebära möjligheten att säga nej till vissa erbjudanden.

En allmän fundering som kommer från handikapprådet gäller det betänkande som den statliga LSS-kommittén snart kommer med. Bör inte detta inväntas innan ett nytt förslag sätts i sjön? Förslaget kommer sannolikt att innebära vissa förändringar av dagens LSS-verksamhet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2008 att som svar på remissen till kommunstyrelsen överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande 2008-07-20.

Reservation anfördes av vice ordförande Jan Forsell m.fl. (s) samt ledamöterna Birger Jeansson (mp) och Heinz Spira (v), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Pia Toremar (c) enligt följande

Om jag hade haft yrkanderätt, hade jag röstat enligt majoritetens förslag.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 juli 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har remitterat ärendet "Förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning" till stadsdelsnämnden. I huvudsak stöder förvaltningen stadsledningskontorets förslag. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar och åberopar detta tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts gemensamt av beställaravdelningen för funktionshindrade och äldre och utföraravdelningen för funktionshindrade. Samråd har skett med avdelningen Ekonomi, upphandling och stadsmiljö. Lokala handikapprådet har tagit del av ärendet och behandlar detsamma på sitt sammanträde den 19 augusti 2008.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har 2008-05-26 beslutat att valfrihetssystem inom en rad insatser enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) skall införas från och med 2009-07-01.

Stadsledningskontoret har utarbetat ett förslag på en övergripande utformning av handläggningen av den enskildes val och ett förslag till ersättningssystem. Ärendet "Förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning" har skickats på remiss till samtliga stadsdelsnämnder. Remisstiden sträcker sig till den 30 augusti 2008.

Ärendet i korthet

Den enskildes val

Stadsledningskontorets förslag innebär att handläggningen av den enskildes val ska vara

densamma över hela staden. En central förmedlingsgrupp inrättas som ska besitta den samlade överblicken av behov och utbud. Förmedling av vissa LSS-insatser sköts av förmedlingsgruppen. Det är främst i val- och förmedlingsprocessen gällande bostad med särskild service som förmedlingsgruppen kommer att vara aktiv. Efter utredning och beslut om insatsen är det förmedlingsgruppen som matchar den enskildes behov och önskemål med alla boenden som ingår i valfrihetssystemet. De boenden som förmedlingsgruppen efter matchning bedömer som relevanta redovisas för den enskilde som därefter gör sitt val. Allt administrativt arbete som valet medför sköts av förmedlingsgruppen.

Ersättningssystem

Enligt stadsledningskontorets förslag ska en LSS-peng införas. Medel för omsorg om personer med funktionsnedsättning fördelas till stadsdelsnämnderna som i sin tur betalar ersättning till den verksamhet där den enskilde får sin beviljade insats utförd. Ersättningen är fast och utgår från de nivåer som bedömningskansliet beslutar vid mätning av den enskildes behov. Ersättningen ska täcka alla utförarens kostnader exklusive hyreskostnader, politisk ledning och myndighetsutövning. För verksamheter i privat regi som inte är entreprenader utgår även en lokalpeng. För politisk ledning och myndighetsutövning föreslås att stadsdelsnämnderna gör ett avdrag på 5 %. Avdraget för hyreskostnader varierar beroende på typ av boende. Återstående belopp, LSS-pengen, tilldelas den verksamhet där den enskilde får sin beviljade insats utförd.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen stöder i huvudsak stadsledningskontorets förslag. Den föreslagna handläggningen av den enskildes val med inrättandet av en central förmedlingsgrupp är en förutsättning för att alla i staden ska behandlas likvärdigt. I och med att den samlade överblicken gällande behov och utbud samlas hos en central förmedlingsgrupp skapas förutsättningar för valfrihet samtidigt som hanteringen av förmedlingsarbetet effektiviseras. Det föreslagna ersättningssystemet med en LSS-peng som följer den enskilde är positivt. Förslaget ger alla utförare, oavsett regiform, samma förutsättningar att bedriva verksamhet enligt LSS.

I valfrihetssystemet ingår inte insatsen annan särskilt anpassad bostad enligt 9.9 § LSS. Staden saknar rutiner för förmedling av insatsen vilket kan leda till att personer med behov av insatsen istället beviljas gruppboende eller serviceboende. I samband med införandet av valfrihetssystem bör utredas och beslutas hur förmedling av insatsen annan särskilt anpassad bostad skall handläggas.

Nedan ges kommentarer till vissa delar i förslaget där förvaltningen har avvikande mening eller anser att oklarhet råder.

Handläggningen av den enskildes val

Av förslaget framkommer inte vad som gäller om den enskilde avstår från att välja eller tackar nej till de alternativ som den centrala förmedlingsgruppen föreslår. Om särskilda skäl föreligger bör förmedlingsgruppen ha ansvar för att ta fram alternativ även utanför valfrihetssystemet. Inte heller framkommer vem som tar ansvar för eventuella sanktionsavgifter om beslut om insats av någon anledning inte kan verkställas inom rimlig tid.

Central förmedlingsgrupp

Det är viktigt att den centrala förmedlingsgruppen ges resurser och har ett fungerande systemstöd så att de tidsgränser som anges i förslaget kan hållas. Systemstödet måste vara väl fungerande innan förmedlingsgruppen startar sitt arbete.

Schablonavdrag/tillägg för lokalkostnader

I förslaget anges att inget schablonavdrag ska göras för lokalkostnad i serviceboende eftersom denna verksamhet inte har några egna gemensamhetslokaler. Enligt stadens definition av gruppboende och serviceboende enligt LSS (dnr 326-2604/2007) har serviceboende tillgång till gemensamhetslokal. Eftersom tillgång till gemensamhetslokal är vanligt förekommande i serviceboende måste schablonavdrag för lokalkostnad få göras även inom denna verksamhet.

Avläsning av nivåer

Nuvarande modell med avläsning av nivåer två gånger per år kan medföra osäkerhet gällande hur stor ersättning som utgår. För att underlätta för utförare att planera sin verksamhet

bör avläsning av nivåer göras fler än två gånger om året.

Resor till och från daglig verksamhet

Som påpekas i förslaget är det viktigt att följa kostnadsutvecklingen för resor till och från daglig verksamhet. Det bör utredas hur stor del av nuvarande kostnader för resor som verkligen är orsakade av långa avstånd mellan hemmet och den dagliga verksamheten.

Stimulansbidrag

Ett villkor för att få stimulansbidrag är enligt förslaget att det sker en faktisk ökning av antalet platser. Idag finns i staden ett antal bostäder med särskild service som inte är fullvärdiga enligt Boverkets norm. För att ge stadsdelarna incitament att bygga bort icke fullvärdiga bostäder bör stimulansbidrag för ny- och ombyggnad utgå även om antalet platser inte ökas.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 augusti 2008 att återropa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordförande Magnus Dannqvist m.fl. (s), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Rosa Lundmark (v), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Jonas Eklund (mp), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 juni 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om att valfrihetssystem inom en rad insatser enligt lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning (LSS) ska införas från och med 2009-07-01. Stadsledningskontoret har tagit fram förslag på hur den övergripande utformningen av handläggningen för den enskildes val ska se ut. Förslaget innebär att handläggningen ska se likadan ut, oavsett var i staden den enskilde bor. Staden ska genom en central funktion få en ökad och stadsövergripande kunskap om de enskildas behov och önskemål samt alla i valfrihetssystemet ingående boenden. Stadsledningskontoret har också tagit fram ett förslag till ersättningssystem innebärande fasta ersättningar, s.k. LSS-peng, som följer nivåerna i befintligt resursfördelningssystem. Förvaltningen är sammanfattningsvis positiv till både förslaget om den övergripande utformningen av handläggningen för den enskildes val och till det föreslagna ersättningssystemet. Förvaltningen anser dock att det kvarstår en del frågor bland annat beträffande vissa rutiner i handläggningsprocessen samt beträffande ersättningar för lokalkostnader i ersättningssystemet.

Ärendets beredning

Remissvaret är berett inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning, avdelningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning i samråd med ekonomiavdelningen. Ärendet inkom 2008-06-09 för besvarande senast 2008-08-30. Ärendet är remitterat till bland annat samtliga stadsdelsnämnder och socialtjänstnämnden. Stadsdelsnämndens handikappråd behandlar förvaltningens remissvar 2008-08-14.

Bakgrund och syfte

Kommunfullmäktige har beslutat att valfriheten ska öka och att staden ska skapa förutsättningar för att ge invånare så stor valfrihet som möjligt. Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om att valfrihetssystem inom en rad insatser enligt lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning (LSS) ska införas från och med 2009-07-01. Kommunstyrelsen gavs, i samband med beslutet om införande av valfrihetssystem, i

uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av den enskildes val. Kommunstyrelsen gavs också i uppdrag att ta fram ett ersättningssystem och förslag till ersättningar/nivåer eller annan utformning samt att föreslå hur transportkostnader ska hanteras. Förevarande remiss innehåller stadsledningskontorets förslag på den övergripande utformningen av handläggningen av den enskildes val samt förslag till LSS-peng.

Förslaget i sammanfattning

Den enskildes val

Nulägesanalys

Inledningsvis gör stadsledningskontoret, i remissen, en nulägesanalys beträffande den enskildes val. Nulägesanalysen kan sammanfattas enligt följande:

Processen vid val av utförare av en LSS-insats skiljer sig åt beroende på vilken stadsdelsnämnd den enskilde tillhör. Den enskildes önskemål och behov fångas inte till fullo in, vilket får till resultat att flera personer blir erbjudna lägenheter som de inte är intresserade av. Vissa lägenheter har stått tomma under långa perioder, detta trots att det råder en brist på bostäder med särskild service enligt LSS i staden. Utförarna efterlyser en utökad dialog med beställare och förmedlingsgrupper samt uttrycker önskemål om att få lämna information om sina grupp- eller servicebostäder innan förmedling sker. Detta med motiveringen att biståndshandläggare och förmedlingsgrupp ser varje individ medan utföraren själv har en mer övergripande bild av boendet och dess sammansättning. Ytterligare en anledning till detta önskemål är att utförarna står de enskilda brukarna i grupp- och servicebostäder nära och kan se deras behov förändras och utvecklas över tid. Det har exempelvis funnits fall där utförare sett möjligheter för och en vilja hos enskilda personer att göra boendekarriär, men där detta inte varit möjligt med rådande rutiner. Systemet med fyra lokala förmedlingsgrupper bygger på och upprätthåller ett lokalt syn- och arbetssätt. Det saknas också idag lättillgänglig stadsövergripande information om vilka boenden som finns att tillgå, vilken inriktning de har och hur platssituationen ser ut. Detta gäller även för övriga LSS-insatser, som daglig verksamhet, korttids- och barnboende.

Förslag på ändrade förutsättningar – central förmedlingsgrupp

Med anledning av den nulägesanalys som stadsledningskontoret utfört föreslår stadsledningskontoret sammanfattningsvis följande förändringar i processen kring den enskildes val för att denna ska vara förenlig med valfrihetssystemets syften och mål:

Stadsledningskontoret konstaterar att ett standardiserat förfaringssätt för handläggning av ansökningar och dokumentation av den enskildes behov måste utarbetas. Vidare måste det tas fram rutiner för kartläggning av framtida behov av bostad och andra insatser. Det är också av vikt att skapa en stadsövergripande rutin som säkerställer att den enskilde ges information om vad det innebär att lämna en ansökan eller få ett framtida behov kartlagt, hur den fortsatta processen ser ut samt vilka tidsramar som gäller. Information om samtliga i valfrihetssystemet ingående alternativ måste samlas och tillgängliggöras. Det planerings- och rapportsystem som stadsledningskontoret har i uppdrag att ta fram utgör ett mycket viktigt redskap i valfrihetsarbetet. Vidare bör en sammanhållen funktion skapas, en funktion med överblick över både utbud och efterfrågan. Stadsledningskontoret föreslår att en central förmedlingsgrupp ska utgöra den förmedlande länken mellan utbud och efterfrågan och vara expert på alla de i valfrihetssystemet ingående boendena och dagliga verksamheterna, de fyra befintliga förmedlingsgrupperna föreslås avvecklas. Stadsledningskontoret föreslår att den centrala förmedlingsgruppen förläggs till socialtjänstnämnden.

Förslag på övergripande utformning av handlägningsprocessen

Stadsledningskontoret föreslår i förevarande remiss att en ny handlägningsprocess av den enskildes val utformas. Sammanfattningsvis föreslås processen se ut enligt nedan för insatsen bostad med särskild service.

Föreslagen process	Nuvarande process	Kommentarer
Den enskilde vänder sig till sin stadsdel med önskemål om boende	Den enskilde vänder sig till sin stadsdel med önskemål om boende	Inga skillnader i förhållande till nuvarande process.

Den enskilde informeras av sin biståndshandläggare om den fortsatta processen, steg för steg och vilka tidsramar som gäller.

Den enskilde meddelar antingen ett framtida behov eller inkommer med en formell ansökan.

Den enskilde fyller i formulär, i vilket behov och önskemål uttrycks.

Informationen förmedlas till central förmedlingsgrupp

Den centrala förmedlingsgruppen matchar informationen om den enskildes behov och önskemål med information om alla i systemet ingående boenden.

Den centrala förmedlingsgruppen återkommer, med, beroende på omständigheterna, antingen;

Vid ansökan:	Vid kartläggning: En
Erbjudande och information om möjliga alternativ	lägesbeskrivning och prognos (Inom en månad)

(Som huvudregel inom tre månader)

Om erbjudande:	Betänketid varierar	Möjlighet att besöka bostäderna.
Betänketid om två veckor	Möjlighet att besöka bostäderna.	

Den enskilde gör sitt val

Parallell process:

Den enskilde meddelar antingen ett framtida behov eller inkommer med en formell ansökan.

Ärendedragning inom stadsdelen.

Därefter tas ärendet upp i lokal förmedlingsgrupp.

När en ledig lägenhet uppkommer erbjuds den enskilde plats.

Betänketid varierar	Möjlighet att besöka bostäderna.
---------------------	----------------------------------

I viss mån sker detta idag, men nu skall det ske strukturerat, med utsatta tidsangivelser för respektive moment.

Inga skillnader i förhållande till nuvarande process

Detta sker även idag, men i olika omfattning och på olika sätt. Nu en standardiserad process
Nytt

Med det nya förslaget sker urvalet utifrån alla i valfrihetssystemet ingående boenden. Dessutom börjar den centrala förmedlingsgruppen arbeta direkt. De nuvarande förmedlingsgrupperna sammanträder en gång/månad.

Den enskilde vet när besked kommer, det blir en tydlig återkoppling på intresseanmälan/ ansökan.

Ökad precision i erbjudandena samt samma betänketid över staden.

Utföraren inkommer med information om boendet och för därutöver en löpande dialog med den centrala förmedlingsgruppen

Idag sker visst informationsutbyte, men inte i strukturerad form.

För övriga insatser behöver förmedlingsgruppens roll i processen, enligt stadsledningskontoret, inte vara lika framträdande då insatserna inte omgärdas av samma komplexitet som bostad med särskild service. Stadsledningskontoret framhåller dock att förmedlingsgruppen kommer att spela en central roll även för övriga insatser när det gäller förvaltande av det system i vilket all information om verksamheterna ska finnas samlad.

Effekter av stadsledningskontorets förslag på handläggningsprocessen

Stadsledningskontoret har i ärendet sammanfattat effekterna av förslagen för processen av den enskildes val som följer:

- Alla i staden får samma förutsättningar, oberoende av vilken stadsdelsnämnd den enskilde tillhör.
- Den samlade överblicken av det totala behovet och utbudet som den centrala förmedlingsgruppen besitter skapar förutsättningar för en utökad valfrihet.
- Den föreslagna hanteringen är mer effektiv än den nuvarande och kommer att leda till att färre lägenheter står tomma under längre tid.
- Utföraren kan anpassa sin verksamhet och förändra sin inriktning utifrån behov.
- Kunskapen om behov och önskemål utgör också ett värdefullt underlag för skapande av nya bostäder, något som genererar en ännu större valfrihet på sikt. I en central förmedlingsgrupp får genomförandegruppen en motpart.
- Föreslagen process innebär en större trygghet för den enskilde. Högre grad av återkoppling och fasta tidsramar minskar osäkerheten om var i processen den enskildes ärende befinner sig.
- En stor del av de lokala biståndshandläggarnas resurser går idag till förmedlingsarbete och att leta möjliga alternativ till den enskilde, resurser som med det föreliggande förslaget kan disponeras på annat sätt.

Ersättningssystem

Stadens resursfördelningssystem för omsorg om funktionshindrade

Medel för omsorg om funktionshindrade fördelas idag till stadsdelsnämnderna på följande fyra sätt:

- Fast anslag
- Prestationsrelaterat anslag
- Ersättning för personlig assistans (de första 20 timmarna)
- Särskilt riktade anslag

De två sistnämnda berörs inte i stadsledningskontorets förevarande remiss och det fasta anslaget berörs endast vad gäller resor till och från daglig verksamhet. För det prestationsrelaterade anslaget gäller ett nytt resursfördelningssystem från 2008. Resursfördelningen är kopplad till en nivåbedömning, vilken utförs av socialtjänstförvaltningens bedömningskansli. Nivåsystemet baserar sig på den enskildes omsorgsbehov. Bedömningskansliet läser av nivåfördelningen två gånger per år vilket kan leda till budgetjusteringar i samband med årets två tertialrapporter. Detta gäller för såväl bostad med särskild service som korttidshem och daglig verksamhet, de insatser som behandlas i stadsledningskontorets remiss. Schablonen till stadsdelsnämnderna omfattar samtliga kostnader för insatsernas utförande. Stadsdelsnämnderna gör ett avdrag för administration och politisk ledning, varefter resurserna fördelas till utförarna. Alla insatser enligt LSS är avgiftsfria för den enskilde, egenavgifter tas ut för t.ex. hyra och kost.

Förslag till LSS-peng

Stadsledningskontoret föreslår att LSS-peng införs. Förslaget innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem för LSS-insatser till stadsdelsnämnderna. Stadsledningskontoret föreslår fasta ersättningar utifrån nivåer till samtliga berörda utförare. Ni-

våarna grundar sig på den nivåbedömningsmodell som bedömningskansliet använder vid mätning av den enskilde brukarens behov.

Stadsdelsnämnderna föreslås betala den av kommunfullmäktige beslutade ersättningen för omsorgsinsatsen till den verksamhet där brukaren får sin beviljade insats. De enskilda enheterna kan inte påverka kostnader för politisk ledning och central myndighetsutövning, dessa kostnader föreslås därför inte ingå i peng. Stadsdelsnämndernas kostnad för detta uppgick i genomsnitt till 0,6 % år 2007. Samma resonemang gäller för vissa verksamhetsövergripande kostnader inom verksamhetsområdet, t.ex. avdelningschef och myndighetsutövning. Stadsdelsnämndernas kostnad för detta uppgick i genomsnitt till 4,4 % av budgeten. Detta innebär att i föreslagen ersättningsmodell görs ett avdrag på 5 % av schablonen avseende myndighetsutövning och politisk ledning. Dessutom föreslås ett avdrag för kostnad för gemensamhetslokaler för verksamheter som drivs i egen regi eller på entreprenad. Kostnader för gemensamhetslokaler vid dessa driftsformer föreslås därför inte ingå i LSS-pengen utan hanteras och bekostas centralt av stadsdelsförvaltningarna. De enskilt drivna verksamheterna föreslås däremot få en fast schablonersättning som kompensation för lokalkostnaden. Ersättningens storlek föreslås variera beroende på typ av boende och motsvaras av avdraget som görs för verksamheter som drivs i egen regi eller på entreprenad. Ersättningen till privata utförare för lokalkostnader föreslås till följande:

- Servicebostad: Ingen schablonersättning för lokalkostnad eftersom denna verksamhet inte har några egna gemensamhetslokaler.
- Gruppboende och barnboende: 120 kr/dygn och plats
- Daglig verksamhet: 140 kr/dag och heltidsplats och 112 kr/dag och deltidsp plats
- Korttidshem: 250 kr/dygn och plats

Stadsledningskontoret föreslår också en momskompensation på 5,4 % till privata utförare som inte har möjlighet till de momsavdrag avseende hyra, varor och tjänster som kommunala utförare har rätt att göra.

Vid försäljning av plats till annan stadsdelsnämnd får den säljande stadsdelsnämnden ersättning enligt beslutad LSS-peng plus den faktiska kostnaden för hyra.

Stadsledningskontorets konsekvensbeskrivning av föreslaget ersättningssystem

Stadsledningskontoret framhåller inledningsvis att införandet av LSS-peng, som ska täcka kostnader för omsorgsinsatsen och som är lika för alla utförare, ger lika förutsättningar att bedriva vård och omsorg oavsett regiform. Inget utrymme ges heller för diskussioner kring vad ersättningen ska täcka. Konsekvensen kan bli att det för vissa utförare blir en höjning och för andra en sänkning av ersättningen i jämförelse med dagens ersättning. Detta kan medföra en anpassningsperiod för vissa enheter. Att som utförare ställa sig utanför valfrihetssystemet kan i ett längre perspektiv innebära att kundunderlaget minskar i och med att nya utförare tillkommer. Utförare utanför valfrihetssystemet kan då behöva anpassa kostnader och verksamhet till valfrihetssystemet för att vara konkurrenskraftiga. För brukare med privat utförare utanför det nya systemet sker inga förändringar.

I det föreslagna ersättningssystemet ska resurserna för omsorgsinsatserna, LSS-pengen, destinerats till den verksamhet där brukaren får sin insats utförd. Detta medför att stadsdelsnämnderna inte längre kan balansera kostnader inom och mellan verksamhetsområden. Dagens ersättningsnivåer till utförare varierar idag från stadsdel till stadsdel, schablonavdraget som görs för att täcka bl.a. administrativa kostnader varierar mellan 3 % - 10 %. För vissa stadsdelar täcker inte avdraget de faktiska kostnaderna, medel tas då från andra verksamhetsområden för att täcka kostnaderna. Förslaget till LSS-peng innebär att varje stadsdel måste anpassa sitt nuvarande system till pengnivån. Förslaget innebär dels en förändrad ersättningsnivå till utförarenheter, dels en förändring av den nyss nämnda andel av schablon som stadsdelsnämnden använder till bl.a. administration. Systemet med valfrihet och föreslaget pengsystem införs 2009-07-01, vilket innebär att stadsdelsnämnderna under första halvåret 2009 kan arbeta med nödvändiga anpassningar. Ett schablonavdrag för verksamheternas kostnader för gemensamhetsytor kan enligt stadsledningskontoret leda till att stads-

delsnämnderna kommer att ha möjlighet att utjämna skillnader mellan olika verksamheters högre och lägre hyror.

Förslaget innebär att LSS-pengen utgör 95 % av schablonen med ytterligare ett fast avdrag respektive ersättning för hyreskostnad. Kommunfullmäktiges beslut om en schablonhöjning innebär att pengan höjs motsvarande. Pengen gäller alla verksamheter som drivs i egen regi samt enskilt drivna verksamheter som finns med på ramavtal, upphandlade i enlighet med den föreslagna lagen om valfrihetssystem (LOV). I de fall entreprenadupphandlingar görs måste priset/pengen vara förutsägbar under hela avtalsperioden enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). En klausul om indexuppräkning ska därför finnas med i avtalet. De entreprenadupphandlingar som genomförs bör av verksamhetsmässiga skäl ha långa avtalsperioder men med möjlighet att med kortare intervaller säga upp avtalen ifall kommunfullmäktiges beslut om pengnivå innebär större förändringar av förutsättningarna.

Förslaget till LSS-peng innebär också att resor till och från daglig verksamhet inte ingår i pengan utan bekostas av köpande stadsdelsförvaltning. En konsekvens av valfrihet inom verksamhetsområdet kan bli att transportkostnaderna ökar, att nogsamt följa kostnadsutvecklingen för resor anses vara av vikt.

För brukare med mycket omfattande omsorgsbehov är valfriheten beträffande bostad med särskild service idag begränsad. Förhoppningen är att valfriheten även för dessa brukare ska öka genom tillkomsten av fler aktörer. Omkring 25 brukare i staden omfattas av s.k. särskild redovisning, d.v.s. utföraren har en kostnad som överstiger 600 tkr mer än beviljad högsta nivå för boende vilket gör att stadsdelsnämnden kan ansöka om särskild redovisning för att få kostnadstäckning. Stadsledningskontoret anser att erfarenheterna visar att systemet fungerar på ett tillfredsställande sätt.

I ett valfrihetssystem kan stadsdelsnämnderna inte garantera viss beläggning eftersom det är brukarens eget val som styr. Detta kan få till resultat att vissa verksamheter står med tomma platser. Beträffande tomgångsersättning föreslår dock stadsledningskontoret att utförare erhåller ersättning under ett visst antal dagar vid brukares flytt eller dödsfall. Förslaget innebär att ersättning utges till utförare med 75 % av beviljad nivå, dock maximalt under en månad och för det fall platsen inte ianspråktagas av annan brukare under denna tid.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är sammanfattningsvis positiv till den föreslagna handläggningsprocessen beträffande den enskildes val av utförare samt till förslaget om LSS-peng. Ur ett brukarperspektiv är det framför allt positivt med en handläggningsprocess, i samband med val av boende, som är densamma oavsett var brukaren bor. Förvaltningen menar också att de fasta tidsramarna som inryms i den föreslagna processen kommer brukaren tillgodo och tydliggör vad som kan förväntas efter det att önskemål om boende framförts. Förvaltningen anser också att det föreslagna ersättningssystemet, baserat på nivåersättningarna, främjar konkurrensneutraliteten mellan verksamheter oavsett dess regiform.

Handläggningsprocessen

Förvaltningen ställer sig positiv till att en central förmedlingsgrupp inrättas. Detta mot bakgrund av att förmedlingsgruppernas arbete i nuläget är lokalt förankrat. Förvaltningen anser det vara av vikt att staden beträffande förmedling av bostad med särskild service ses i ett helhetsperspektiv. En funktion med överblick över både utbud och efterfrågan torde vara nödvändig i ett valfrihetssystem. Förvaltningen vill också framhålla att det i denna, eller eventuellt annan central funktion, bör finnas en sammanhållen funktion för utbyggnad. Förvaltningen anser att de eller den funktion som överblickar efterfrågan, utbud och behov av utbyggnad behöver sammankopplas. Även genomförandegruppen är en viktig byggsten för att få ett så komplett helhetsperspektiv som möjligt. Utbudet av bostäder är avgörande för brukarens valfrihet. Det är av vikt att en central funktion kan ge stadsdelarna underlag och signaler om det faktiska behov av utbyggnad som föreligger. I ett stadsövergripande perspektiv kan det vara svårt för respektive stadsdel att avgöra det faktiska behovet, vilket kan både begränsa och skapa ett överskott av bostäder för målgruppen.

Stadsledningskontoret konstaterar i remissen att det behövs en strukturerad behovskart-

läggning för att fånga upp den enskildes omedelbara och framtida behov och önskemål av insats. Förvaltningen delar denna uppfattning men ställer sig samtidigt frågande till hur en strukturerad behovskartläggning är avsedd att utformas, bland annat med hänsyn till sekretessfrågor.

I remissen framförs också att en stadsövergripande rutin ska etableras, en sådan rutin ska säkerställa att den enskilde ges information om vad det innebär att lämna en ansökan eller få ett framtida behov klarlagt, hur den fortsatta handlägningsprocessen ser ut, steg för steg samt vilka tidsramar som gäller. Förvaltningen ser positivt på etableringen av en sådan rutin och ser att detta är en viktig förutsättning för att valfrihetssystemet för brukaren ska vara så tydligt och transparent som möjligt. Förvaltningen ser också att det vore av värde att klargöra hur och var en sådan rutin ska utarbetas för att vara praktiskt förankrad hos stadsdelsförvaltningarna.

Det är viktigt, enligt förvaltningen, att för brukarna tydliggöra att den del av den föreslagna handlägningsprocessen som handlar om kartläggning med lägesbeskrivning och prognos inte innebär att brukaren beviljats insatsen bostad med särskild service. Det är i anslutning till detta av vikt att se över vilka rutiner som ska gälla vid en situation då brukaren framfört önskemål om framtida boende, erhållit en lägesbeskrivning och prognos men sedan får sin ansökan om bostad med särskild service avslagen då behov av insatsen ej bedöms föreligga. Förvaltningen anser att det kan vara av värde att uppmärksamma den enskilde på att detta kan inträffa.

Den process för den enskildes val av utförare som stadsledningskontoret föreslår förutsätter att insatsen kan verkställas genom att förmedlingsgruppen erbjuder och informerar den enskilde om möjliga alternativ. Förvaltningen vill dock uppmärksamma det faktum att det förekommer att en insats av olika anledningar inte kan verkställas inom rimlig tid, det vill säga att ett erbjudande inte kan tas fram inom tre månader. Förvaltningen anser att det därför behöver tas fram rutiner för eller på annat sätt klargöras hur en sådan situation ska hanteras och var ansvaret för verkställigheten vilar. Det är exempelvis viktigt att reda ut om ansvaret i sådana fall ligger kvar hos den centrala förmedlingsgruppen eller om det går tillbaka till stadsdelsförvaltningen. Likaså är det viktigt att vidare utreda hur situationer då den enskilde tackar nej till samtliga erbjudna alternativ ska hanteras. Vidare anser förvaltningen att det behöver finnas en rutin för hur brukares önskemål om verkställighet inom en verksamhet som inte ingår i valfrihetssystemet ska hanteras. Även här behöver ansvarsfrågan förtydligas.

Förvaltningen ser också positivt på att den enskildes val av boende görs i två steg där brukaren i ett första skede får möjlighet att uttrycka sina önskemål och i det andra skedet får välja mellan de alternativ som valts ut av den centrala förmedlingsgruppen. Detta bär för att den enskilde får ett boende som på bästa sätt kan ge det stöd och den omsorg som den enskilde har behov av. Det är också positivt mot bakgrund av att en utförare i valfrihetssystemet inte ska kunna neka en enskild person plats.

Ersättningssystemet

Förvaltningen ser positivt på förslaget att LSS-pengen ska utgöra en fast andel av schablonen. För både utförare och beställare är då ersättningen på förhand bestämd och det är även tydligt för parterna vad denna LSS-peng avser att täcka. Förvaltningen finner också, av samma anledningar, att det föreslagna systemet med fasta ersättningar respektive avdrag för gemensamhetslokaler för de olika insatserna är positivt. Beträffande nivån på de ersättningar som ska utges för gemensamhetslokalerna menar förvaltningen att dessa ligger något högt i förhållande till genomsnittliga faktiska kostnader för sådana lokaler. Stadsledningskontoret nämner i förevarande remiss att vissa verksamheter kommer att få mer och vissa verksamheter mindre i och med den föreslagna nivån på LSS-pengen om 95 %, likaså kommer vissa stadsdelsförvaltningar att få en större andel och vissa en mindre andel som kan användas för administration. Enligt stadsledningskontoret torde detta resultera i att vissa anpassningar måste göras för att nyttja resurserna på ett mer effektivt sätt. Förvaltningen vill i anslutning till detta också föra fram att de föreslagna ersättningsnivåerna för gemensamhetslokaler kan innebära att ytterligare anpassningar måste göras inom stadsdelsförvaltningarna. Detta efter-

som köpande stadsdelar kan vara tvungna att utge högre ersättning för lokalkostnader än tidigare då den faktiska kostnaden låg till grund för ersättningens storlek. I remissen då stadsledningskontoret redogör för de olika nivåerna för lokalkostnader för bostad med särskild service omnämns inte huruvida hänsyn, i beräkningarna, har tagits till den av kostnaderna för gemensamhetslokaler som de boende själva numera ska vara med och betala i samband med hyran.

Ersättningarna för gemensamhetslokaler till de privata utförarna är, i remissen, beräknade och gäller per dygn/dag och plats. Förvaltningen anser att det behöver förtydligas huruvida detta gäller faktiska utförda dygn/dagar, det vill säga då den enskilde verkligen fått insatsen, eller om det är beslutade dygn/dagar som ligger till grund för den ersättning som utföraren erhåller för lokaler. I remissen framkommer också att de faktiska lokalkostnaderna kan tas ut vid försäljningar av platser till andra stadsdelar. Skälen till att dessa ska undantas från systemet med fast ersättning för lokalkostnader framgår inte. Förvaltningen menar att det kan finnas en risk för att ett sådant system kan bli administrativt krävande. Det är i vart fall av vikt att klargöra hur lokalkostnaderna i så fall ska beräknas och fördelas. Förvaltningen ser också att det kan vara svårt för både utförare och beställare att rent praktiskt och administrativt förena de två olika systemen för ersättning.

Förvaltningen är positiv till att LSS-pengen och de fastställda nivåerna ska gälla samtliga utförare i valfrihetssystemet oavsett regiform. I remissen framkommer att för det fall kommunfullmäktige fattar beslut om schablonhöjning så höjs pengan motsvarande för alla utförare. Vid entreprenadupphandlingar ska även en klausul om indexuppräknning finnas med i avtalet. Förvaltningen vill här lyfta frågan om det för verksamheter på entreprenad skulle kunna inträffa att indexuppräknning sker i enlighet med avtalet men att inget beslut från kommunfullmäktige beträffande höjning av schablonen fattas, vilket får till resultat att verksamheter på entreprenad under kortare eller längre tid erhåller högre LSS-peng än verksamheter i andra regiformer. Förvaltningen anser att detta ytterligare bör ses över och förtydligas. Det skulle också kunna leda till att dessa utförare får mer än 95 % av schablonen, vilket får konsekvenser för stadsdelsförvaltningarna. Inte heller torde ett sådant förhållande främja konkurrensneutraliteten mellan utförare.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 augusti 2008 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna detta till kommunstyrelsen som sitt svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Maria Hannäs (v), ledamoten Monika Lindh m.fl. (s) och ledamoten Birgitta Hansen (mp), till förmån för eget förslag till beslut att lämna förslaget utan eget ställningstagande.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om att ett valfrihetssystem inom en rad insatser enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska införas fr.o.m. 2009-07-01.

Kommunstyrelsen gavs därför i samband med beslutet om införande av valfrihetssystem i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildes val. Kommunstyrelsen gavs också i uppdrag att ta

fram ett ersättningssystem och förslag till ersättningar/nivåer eller annan utformning samt att föreslå hur transportkostnader ska hanteras.

Stadsledningskontoret har utrett ärendet till kommunstyrelsen som föreslår kommunfullmäktige att besluta bl.a. följande:

- att införa LSS-peng vilket följer nuvarande resursfördelningssystem för LSS-insatser. I föreslagen ersättningsmodell dras 5 % av schablonen avseende myndighetsutövning och politisk ledning.
- till enskilt drivna gruppboende och barnboende föreslås, att förutom LSS-peng, betalas schablon för gemensamhetslokaler om 120 kr/dygn och plats.
- till enskilt drivna verksamheter inom daglig verksamhet föreslås, att förutom LSS-peng, betalas schablon för lokalhyra om 140 kr/dag och heltidsplats samt 112 kr/dag och deltidspäls
- att utförare, oavsett regiorm, erhåller viss ersättning under ett antal dagar vid den enskildes flytt eller dödsfall. Ersättningen ska utgå till 75 % av beviljad nivå, dock maximalt under en månad
- för daglig verksamhet ingår inte resekostnaden i pengan utan bekostas av köpande stadsdelsförvaltning
- LSS-pengen utgör 95 % av schablonen med ytterligare ett fast avdrag för hyreskostnad, vilket medför att om kommunfullmäktige fattar beslut om en schablonhöjning så höjs pengan motsvarande
- en central förmedlingsgrupp för LSS-insatser, med placering inom socialtjänstförvaltningen, inrättas fr.o.m. 2009-07-01.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget och konstaterar att stadsdelsledningskontorets förslag relativt väl möter den komplexitet som dessa frågor har. Förslaget att avveckla de fyra förmedlingsgrupperna och ersätta dessa med en enda förmedlingsgrupp med placering inom socialtjänstförvaltningens organisation är väl genomtänkt, liksom att LSS-pengen inte innebär en förändring av det ersättningssystem som finns idag inom omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Att kostnaderna för gemensamhetslokaler inte ingår i LSS-pengen utan hanteras av stadsdelsförvaltningarna centralt för egen regi och entreprenadupphandlingar är också väl genomtänkt. Detta innebär att ersättningen för omvårdnad blir likadan för samma nivå oavsett i vilken gruppboende den enskilde bor.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen äldre och omsorg om personer med funktionsnedsättning. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen 2008-08-12 och i handikapprådet 2008-08-19.

Bakgrund

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om att ett valfrihetssystem inom en rad insatser enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska införas fr.o.m. 2009-07-01

I stadsledningskontorets (SLK) tjänsteutlåtande som ligger till grund för beslutet konstateras att de finns aspekter, specifika för omsorgsområdet, som i viss mån komplicerar processen kring den enskildes val, i synnerhet när det gäller den del av omsorgen som avser boende.

Området inrymmer en rad olika diagnoser och funktionsnedsättningar som i sig är så varierade att det ofta behövs skräddarsydda individuella lösningar. Dessutom har den sociala mixen och ålderstrukturen stor betydelse för omsorgen och dess kvalitet. För bostad med särskild service kan en enskild persons val ha stora effekter för övriga boende.

Kommunstyrelsen gavs därför i samband med beslutet om införande av valfrihetssystem i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildes val. Kommunstyrelsen gavs också i uppdrag att ta fram ett ersättningssystem och förslag till ersättningar/nivåer eller annan utformning samt att föreslå hur transportkostnader ska hanteras.

Föreliggande ärende innehåller stadsledningskontorets förslag på den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildes val. I utredningsarbetet ligger att beskriva en

process för den enskildes val som ska gälla för valfrihetssystemet samt att tydliggöra de roller som de inblandade parterna har i processen.

Sammanfattning av stadsledningskontorets förslag

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande:

- att ett ersättningssystem inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning i enlighet med föreliggande ärende godkänns
- övergripande utformning av handläggningen av den enskildes val av LSS-insatser i enlighet med föreliggande ärende godkänns
- en central förmedlingsgrupp för LSS-insatser, med placering inom socialtjänstförvaltningen, inrättas fr.o.m. 2009-07-01
- de lokala förmedlingsgrupperna avvecklas i samband med att den centrala förmedlingsgruppen inrättas.

SLK:s förslag till process för den enskildes val för bostad med särskild service för vuxna enligt LSS medger inte valfrihet i den utsträckning som till exempel valfriheten inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden gör.

Valet av bostad med särskild service kan enligt redovisade förslag beskrivas som ett val i två steg: I ett första skede får den enskilde möjlighet att uttrycka sina önskemål och i det andra skedet får den enskilde välja mellan de alternativ, som bland annat utifrån givna önskemål, valts ut av den centrala förmedlingsgruppen.

Jämfört med idag menar SLK emellertid att deras förslag innebär en avsevärd utökad valfrihet för den enskilde med följande effekter:

- alla i staden får samma förutsättningar, oberoende av vilken stadsdelsnämnd den enskilde tillhör
- den samlade överblicken av det totala behovet och utbudet som den centrala förmedlingsgruppen besitter skapar förutsättningar för en utökad valfrihet
- den föreslagna hanteringen är mer effektiv än den nuvarande och kommer att leda till att färre lägenheter står tomma under en längre period.
- utföraren kan anpassa sin verksamhet och förändra sin inriktning utifrån behov
- kunskapen om behov och önskemål utgör också ett värdefullt underlag för skapande av nya bostäder, något som genererar en ännu större valfrihet på sikt.
- föreslagen process innebär en större trygghet för den enskilde. Högre grad av återkoppling och fasta tidsramar minskar osäkerheten om var i processen den enskildes ärende befinner sig
- en stor del av de lokala biståndshandläggarnas resurser går idag till förmedlingsarbete och att leta möjligeter till den enskilde, resurser som med det föreliggande förslaget kan disponeras på annat sätt.

LSS-peng

SLK föreslår att införa LSS-peng vilket inte innebär någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem för LSS-insatser till stadsdelsnämnderna.

Den enskilde brukaren kan utifrån ett biståndsbeslut och enligt ärendet föreslagen process välja utförare i egen regi eller utförare som omfattas av avtal med staden.

SLK föreslår fasta ersättningar utifrån nivåer till samtliga utförare. Nivåerna grundar sig på den nivåbedömningsmodell som bedömningskansliet använder vid mätning av den enskilde brukarens behov. Den ersättning som utgår ska täcka alla utförarens kostnader exklusive hyreskostnader, politisk ledning och myndighetsutövning. För verksamheter som drivs i egen regi och inte är att beteckna som entreprenad utgår även en lokalpeng.

I föreslagen ersättningsmodell dras 5 % av schablonen avseende myndighetsutövning och politisk ledning. Dessutom föreslås ett avdrag för kostnad för gemensamhetslokaler, vars storlek varierar utefter typ av boende.

Återstoden är den s.k. LSS-pengen som delas ut till den verksamhet där brukaren får sin beviljade plats. LSS-pengen omfattar kostnader för omsorgsinsatsen samt viss administration såsom t.ex. faktura- och lönehantering

Lokalkostnad

Lokalkostnaderna varierar kraftigt mellan olika verksamheter, vilket medför att SLK föreslår att kostnader för gemensamhetslokalerna inte ingår i LSS-pengen utan hanteras av stadsdelsförvaltningarna centralt när det gäller egen regi och vid entreprenadupphandlingar. Förslaget innebär då en likartad lösning avseende lokalkostnader som införts avseende vård- och omsorgsboenden för äldre, dvs att stadsdelsnämnden centralt ansvarar för lokalkostnader. Stadsdelsnämnderna har alltid ansvar att se till att totala kostnader ryms inom tilldelad budget och om kostnader för lokaler ökar innebär detta att resurser till omsorg minskar.

Vid försäljning av platser till andra stadsdelar kan säljande stadsdel ta ut den faktiska lokalkostnaden. De enskilt drivna verksamheterna som finns med på stadens avtal föreslås få en schablonersättning som kompensation för lokalkostnaden, vilket motsvarar det avdrag som stadsdelsförvaltningen gör.

SLK föreslår dock att det är viktigt att följa utvecklingen av lokalkostnader och vilka effekter det valda systemet får för utförare i egen regi och enskilt drivna verksamheter.

Till enskilt drivna gruppboende och barnboende föreslås, att förutom LSS-peng, betalas schablon för gemensamhetslokaler om 120 kr/dygn och plats.

Till enskilt drivna verksamheter inom daglig verksamhet föreslås, att förutom LSS-peng, betalas schablon för lokalhyra om 140 kr/dag och heltidsplats samt

112 kr/dag och deltidspäls.

Till enskilt drivna korttidshem föreslås, att förutom LSS-peng, betalas schablon för lokalhyra om 250 kr/dygn och plats.

En moms-kompensation på 5,4 % föreslås till privata utförare som inte har möjlighet till de momsavdrag avseende hyra, varor och tjänster som kommunala utförare har rätt att göra.

Tomgångsersättning

SLK föreslår att utförare, oavsett regiform, erhåller viss ersättning under ett antal dagar vid den enskildes flytt eller dödsfall. Ersättningen ska utgå till 75 % av beviljad nivå, dock maximalt under en månad.

När det gäller korttidsplatser föreslås ingen tomgångsersättning utan utföraren får den ersättning för de dagar platsen är belagd.

Resor till och från daglig verksamhet

Fr.o.m. 2008-01-01 är resorna till och från daglig verksamhet anslagsfinansierade. Tidigare var de prestationsrelaterade. Målsättning med förändringen var att ett oberoende beslut ska kunna fattas om den dagliga verksamhet som passar bäst för brukaren utan att koppling görs till kostnaden för resor.

Förslaget till peng för daglig verksamhet innebär att resekostnaden inte ingår i peng utan bekostas av köpande stadsdelsförvaltning. Kostnaderna för resorna till och från daglig verksamhet tas från det fasta anslaget.

Konsekvensbeskrivning

SLK bedömer att det föreslagna systemet gagnar likställighet vad gäller förutsättningar att bedriva vård och omsorg, oavsett regiform samt inget tolkningsutrymme kring vad ersättningen ska täcka.

Konsekvensen kan bli att vissa utförare får en höjning medan andra får en minskning av den ersättning de får idag, vilket kan medföra vissa anpassningsproblem under en övergångsperiod. En annan effekt kan vara att vissa boenden väljer att ställa sig utanför valfrihetssystemet, speciellt sådana som idag har höga priser och liten konkurrens.

SLK menar dock att i ett längre perspektiv kommer systemet att medföra att de flesta utförare vill vara med, utifrån ett konkurrensmotiv.

I ett valfrihetssystem kan stadsdelsnämnden inte garantera en viss beläggning eftersom det är brukarens eget val som styr. Detta kan innebära att verksamheter får stå med tomma platser.

Förslaget till LSS-peng innebär att varje stadsdelsnämnd måste anpassa sitt nuvarande system till pengnivån. Det innebär dels en förändrad ersättningsnivå till utförarenheter, dels en förändring av den andel av schablon som stadsdelsnämnden kan använda till övergripande

de myndighetsutövning m.m.

Systemet med valfrihet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning och föreslaget pengssystem införs fr.o.m. 2009-07-01, vilket innebär att stadsdelsnämnderna under första halvåret 2009 kan arbeta med nödvändiga anpassningar till systemet.

En konsekvens av valfrihet inom daglig verksamhet kan bli att transportkostnaderna ökar, varför SLK anser att det är viktigt att nogsamt följa kostnadsutvecklingen avseende resorna.

Särskild redovisning, bostad med särskild service

Inom staden finns idag 25 brukare som har bedömts ha ett omfattande omsorgsbehov och som därför redovisas särskilt. Dygnersättningen är i dessa fall ofta avsevärt högre än den nuvarande högsta nivån i resursfördelningssystemet. Dessutom är antalet utförare starkt begränsad vad gäller att kunna erbjuda den omsorg de har behov av. Bedömningskansliet vid socialtjänstförvaltningen gör efter ansökan från stadsdelsförvaltningarna en särskild bedömning av varje enskild brukares behov.

Idag är valfriheten begränsad för brukare i behov av dessa boenden. Förhoppningen är att valfriheten för den enskilde brukaren ska öka genom tillkomsten av fler aktörer.

Stimulansbidrag

Kommunfullmäktige har i bokslut avsatt medel för kostnader i samband med ny-, om- och utbyggnad av bostad med särskild service för funktionshindrade. Medel kan sökas av stadsdelsnämnderna med det villkoret att detta medför en faktisk ökning av antalet platser. SLK föreslår att reglerna ses över så att även de enskilt drivna verksamheterna kan ansöka om stimulansbidrag.

Årliga beslut om LSS-peng

Förslaget innebär att LSS-pengen utgör 95 % av schablonen med ytterligare ett fast avdrag för hyreskostnad, vilket medför att om kommunfullmäktige fattar beslut om en schablonhöjning så höjs pengens motsvarande.

Pengen gäller alla enheter som drivs i egen regi samt alla enskilt drivna verksamheter som finns inom ramavtal upphandlade i enlighet med den föreslagna Lagen om valfrihetssystem (LOV). I de fall entreprenadupphandlingar görs så måste enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU) priset/pengen vara förutsägbar under hela avtalsperioden, dvs. att klausul om indexuppräknning ska finnas med i avtalet.

De entreprenadupphandlingar som genomförs bör av verksamhetsmässiga skäl ha långa avtalsperioder men med möjlighet att med kortare intervaller säga upp avtalen ifall kommunfullmäktiges beslut om pengnivå innebär större förändringar av förutsättningarna.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget och konstaterar att SLK:s förslag relativt väl möter den komplexitet som dessa frågor har.

Förslaget att avveckla de fyra förmedlingsgrupperna och att ersätta dessa med en enda förmedlingsgrupp med placering inom socialtjänstförvaltningens organisation är väl genomtänkt, likaså förslaget att LSS-pengen inte medför någon förändring av det ersättningssystem som idag råder inom omsorg om personer med funktionsnedsättning. Hanteringen av sekretessuppgifter måste noggrant ses över när informationsöverföring ska ske mellan förmedlingsgruppen och beställarenheten.

Att kostnaderna för gemensamhetslokaler inte ingår i LSS-pengen utan hanteras av stadsdelsförvaltningarna centralt för egen regi och entreprenadupphandlingar är också väl genomtänkt. Detta innebär att ersättningen för omvårdnad blir likadan för samma nivå oavsett i vilken gruppboendestaden enskilde bor.

Det är viktigt att följa upp de verksamheter där schablonersättningen för gemensamhetslokaler ej täcker kostnaderna så att inte för mycket pengar tas från omsorgsersättningen (LSS-pengen) för att täcka lokalkostnaderna.

Vidare tar ej utredningen upp frågan om de boendes hyra. De boende får, enligt stadens riktlinjer endast betala hyra upp till ett visst belopp. Om hyran för den boende överstiger

detta belopp måste överskjutande del betalas av verksamheten dvs. tas från omsorgs (LSS) pengarna. Om den enskilde ej kan betala sin hyra fullt ut måste dessa kostnader betalas av förvaltningen genom att pengar tas från schablonen. Detta gäller för boenden i egen regi. Det är också viktigt att informera utförarna i egen regi att kostnader för central administration såsom löne- och ekonomiadministration ska finansieras via LSS-pengarna.

Inom valfrihetssystemet behövs regler/riktlinjer om vad som gäller för lägenhet som stor tom och ingen brukare inom Stockholm stad önskar denna lägenhet.

Förvaltningens bedömning är dock att de områden som har behov av noggrann uppföljning är kostnadsutvecklingen inom persontransporter till och från dagliga verksamheter samt kvalitetsutvecklingen i stort inom valfrihetssystemet. Därför föreslår förvaltningen att kommunstyrelsen fortsätter att utreda hur persontransporterna ska kunna hanteras samt hur kvaliteten i stadens verksamheter ska kunna mätas och följas upp. Dessutom borde det inom valfrihetssystemet förtydligas att denna inte ger utrymme för önskemål hos enskilda att stå i kö för byte av bostad utan att detta kräver i så fall en ny ansökan och ett nytt beslut. Informationen till brukare, anhöriga/gode män måste vara tydlig vad gäller vid önskemål om boende, vid byte av bostad, att det inte går att ställa sig i kö för ett boende. Vidare är det viktigt att det finns bra information om vilka boenden, dagliga verksamheter och korttidsboende det finns att välja mellan och att det tydligt framkommer vilka grupper som boendet, den dagliga verksamheten, korttidsboendet vänder sig till.

Förvaltningens mening är slutligen att det finns ett tydligt behov av utökad samordning vad gäller planering och nybyggnation av bostäder, och håller med SLK om att regelverket kring stimulansbidrag bör ses över.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 augusti 2008 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m fl (s), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Mats E P Lindqvist (mp), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 juli 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige beslutade 2008-05-26 att ett valfrihetssystem för insatser enligt Lagen om särskilt stöd (LSS) ska införas från och med 2009-07-01 och att ett införande av valfrihetssystem med stöd i Socialtjänstlagen (SoL) införs från och med 2010-01-01. Kommunstyrelsen fick samtidigt i uppdrag att ta fram ett ersättningssystem och förslag till en övergripande handläggning av den enskildes val. Föreliggande förslag tar upp handläggning och LSS-peng för det första steget inför 2009-07-01.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Ärendet behandlas av handikapprådet den 11 augusti.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade 2008-05-26 att ett valfrihetssystem för insatser enligt Lagen om särskilt stöd (LSS) ska införas från och med 2009-07-01 och att ett införande av valfrihetssystem med stöd i Socialtjänstlagen (SoL) införs från och med 2010-01-01. Kommunstyrelsen fick samtidigt i uppdrag att ta fram ett ersättningssystem och förslag till en övergripande handläggning av den enskildes val.

Remissen i sammanfattning

Stadsledningskontorets förnyelseavdelning har tagit fram ett förslag ang ersättningssystem och handläggning av den enskildes val inför införandet av valfrihetssystem inom LSS.

Förslaget innebär att:

- handläggningen skall se lika ut oavsett var i staden man bor
- det inrättas en central förmedlingsgrupp för platser i gruppboende och de lokala förmedlingsgrupperna avvecklas
- det införs en LSS-peng som innebär att alla utförare inom valfrihetssystemet får samma ersättning för omsorgskostnaderna
- ersättningsnivåerna skall följa de fastslagna nivåerna i befintligt resursfördelningssystem och skall utgå från schablonerna i detsamma
- transportkostnad för resor till och från daglig verksamhet läggs utanför LSS-pengen

Förvaltningens synpunkter

Handläggning och central förmedlingsgrupp

Förvaltningen delar utredarnas analys att en förändring behövs för att skapa förutsättningar för att uppnå målen med valfrihetssystem. Det är mycket positivt att processen att bevilja och erbjuda en lägenhet blir lika oavsett var i staden man bor. Den nya modellen ger bättre förutsättningar för en löpande dialog mellan utföraren och den centrala förmedlingsgruppen vilket kommer att ge den blivande hyresgästen eller dennes företrädare en bättre information inför valet. De föreslagna rutinerna underlättar också för de personer som vill göra en boendekarriär.

Förslaget att inrätta en central förmedlingsgrupp med en tydlig struktur och som förläggs till socialtjänstnämnden anser förvaltningen är nödvändigt för att få systemet att fungera på ett bra sätt. Förmedlingsgruppen måste ha god kompetens om verksamhetsområdet, kunskap om de lokala förhållandena och bra rutiner för återkoppling till stadsdelsförvaltningarna. Förvaltningen anser också att det är viktigt att gruppen har tillräckligt antal handläggare för att hinna ge den sökande en så bra service som möjligt. Förvaltningen bedömer att handläggningen av ärenden riskerar att bli mer tidskrävande och komplicerad än det beskrivs i förslaget.

Utredarnas strukturerade processbeskrivning är mycket tydlig. En oklarhet i beskrivningen är att om en person blir erbjuden en lägenhet, kommer detta erbjudande ”frysas” för denne person eller kommer fler personer att erbjudas samma förslag. Förvaltningen vill i det sammanhanget påminna om att ett optimalt valfrihetssystem bygger på en viss överkapacitet av lägenheter. I förslaget påpekas också att val av bostad enligt LSS inte medger samma valfrihet som till exempel valfriheten inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden gör.

Effekterna av föreliggande förslag är dock att alla ges samma förutsättningar oberoende stadsdel och att överblicken genom en central förmedlingsgrupp blir större. Förhoppningsvis innebär den föreslagna hanteringen även att färre lägenheter kommer att stå tomma under en längre tid. Förvaltningen vill särskilt betona vikten av dialogen med utföraren så att utföraren kan anpassa sin verksamhet och förändra sin inriktning successivt utifrån kommande behov. Den process som föreslås ger sannolikt en större trygghet och bättre återkoppling till den enskilde.

Förvaltningen ställer sig dock tveksam till utredarnas slutsats att biståndshandläggarna på stadsdelsförvaltningen kommer att avlastas i nämnvärd omfattning i och med att det är de akuta ärendena som tar mest tid och som sannolikt inte kommer att snabbt kunna lösas via centrala förmedlingsgruppen i och med nuvarande brist på lägenheter.

LSS-peng

När det gäller ersättningssystemet innebär förslaget att LSS-pengen, som omfattar kostnaderna för omsorgsinsatsen samt viss administration, tilldelas den verksamhet där brukaren får sin beviljade insats. Förvaltningens bedömning är att det för vissa utförare även inom Farsta kommer att innebära förändringar. I dagsläget har en balansering av kostnader inom stadsdelen kunnat göras så att vissa gruppboenden fått en högre ersättning än vad en kommande LSS-peng kommer att ge och vissa har fått en lägre ersättning. Förslaget innebär

således att anpassningar måste göras under första halvåret 2009 för att berörda gruppboenden skall komma i nivå med kommande ersättningssystem.

En förutsättning för ett välfungerande system med en LSS-peng är att bedömningskansliet, som gör mätningar av brukarnas behov vilket ligger till grund för peng, ges tillräckliga resurser. Det är också viktigt att det finns goda kommunikationsrutiner med stadsdelarna för detta arbete. Det är under första tiden efter en inflyttning svårt att bedöma brukarens behov och justeringar av vårdbehovet, som ligger till grund för peng, behöver i de flesta fall justeras när en tid har gått. Bra kommunikation och snabb återkoppling mellan bedömningskansli och beställare och utförare är därför mycket viktigt för att utföraren så snabbt som möjligt skall kunna få kunskap om vilken ersättning som kommer att gälla.

Vad gäller resor till och från daglig verksamhet är förslaget att dessa inte skall ingå i peng, utan bekostas av köpande stadsdelsförvaltning. Förvaltningen hyser stor oro över att dessa kostnader på sikt kommer att öka kraftigt i och med att brukargruppen mer och mer kommer att ta del av sin frihet att välja verksamhet tvärs över staden med dyra resekostnader till följd. Förvaltningen vill därför betona vikten av att denna kostnadsutveckling följs upp kontinuerligt av staden.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2008 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av ledamoten Helena Söderlind Paues m.fl. (s) och ledamoten Kjell Marténg (v), *bilaga 1*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 juli 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret (SLK) har utrett hur den övergripande handläggningen ska ske och hur de ekonomiska ersättningarna till stadsdelsförvaltningarna och till utförarna bör se ut i det nya valfrihetssystemet för insatser till personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen menar att det finns fördelar med förslagen, men att många frågor måste utredas vidare. Det är t.ex. allvarligt om det nya systemet inte ger ekonomiska incitament för stadsdelsnämnderna att bygga ut gruppboendestäder

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för social omsorg. De fackliga organisationerna har informerats enligt 19 § MBL den 12 augusti 2008. Stadsdelsnämndens handikappråd har beretts tillfälle att lämna synpunkter på ärendet vid sitt sammanträde den 21 augusti 2008.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslöt i maj 2008 att ett valfrihetssystem för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska införas den 1 juli 2009. Stadsledningskontoret (SLK) har därefter utrett hur den övergripande handläggningen av valfrihetssystemet ska ske och hur de ekonomiska ersättningarna

till stadsdelsförvaltningarna och till utförarna bör se ut. De viktigaste delarna av förslagen, så som förvaltningen uppfattat dem, är följande:

En central förmedlingsgrupp ska inrättas under socialtjänstnämnden för förmedling av plats i bostad med särskild service, korttidshem och daglig verksamhet enligt LSS. Till sin hjälp ska förmedlingsgruppen ha det planerings- och rapportsystem, som SLK har i uppdrag

att ta fram. För dagliga verksamheter och korttidsboenden ska förmedlingsgruppens uppgift vara att tillhandahålla information om vad som finns att erbjuda.

Ingen förändring görs vad gäller storleken på de schabloner som ingår i det fasta anslaget till stadsdelsnämnderna, men schablonerna delas upp i flera delar. Den största delen av schablonen, 95% (dock med avdrag för lokalkostnader enligt nedan) ska utgöra en LSS-peng, som ska tilldelas den verksamhet där brukaren får sin insats.

Resterande fem procent av den nuvarande schablonen får stadsdelsnämnden använda till att täcka övergripande kostnader för politisk ledning, administration m.m.

Lokalkostnader (men inte driftskostnader) ska betalas av stadsdelsnämnden centralt till verksamheter som drivs i egen regi och på entreprenad. Till att täcka kostnaderna får stadsdelsnämnden en schablonersättning med 120 kr/dygn och plats för gruppboende och barnboende och med 140 kr/dag och heltidsplats och 112 kr/dag och deltidsplats för daglig verksamhet. För korttidsboende, där brukarna inte betalar någon hyra, ska schablonersättningen vara 250 kr/dygn och plats.

Privata utförare får ersättning med motsvarande belopp samt en kompensation med 5,4% för de momsavdrag för hyra, varor och tjänster som kommunala utförare har rätt att göra.

Tomgångersättning med 75% av beviljad nivå ska, oavsett regiform, utgå under högst en månad om brukaren avlider eller flyttar från servicebostad, gruppboende eller daglig verksamhet. För korttidsplatser föreslås ingen tomgångersättning, utan utföraren får ersättning för de dagar platsen är belagd.

SLK anser att reglerna för stimulansbidrag ska ändras så att även enskilt drivna verksamheter ska kunna ansöka om bidrag till kostnader för ny- och ombyggnad som ger fler platser i bostad med särskild service.

Förvaltningens synpunkter

Central förmedlingsgrupp och handläggning av den enskildes val

En central förmedlingsgrupp kan vara en tillgång, eftersom den ger överblick över utbud och efterfrågan och behandlar ansökningar från alla stadsdelar på ett likartat sätt. Därmed kan gruppen bidra till en effektivare förmedling av platser i särskilt boende givet att den får tillräckliga resurser för att matcha brukarnas önskemål med befintliga platser.

Generellt är det dock, enligt förvaltningens erfarenhet, så att de flesta brukare vill ha bostad i det område där de redan bor, få vill flytta ens till närliggande stadsdelar. Behovet av överblick över de samlade resurserna är kanske därför i praktiken inte så stort, vilket kan tala för en fortsatt decentraliserad förmedling. Förvaltningen menar att lokala förmedlingsgrupper, som till antalet lämpligen bör vara fyra stycken, kan vara ett alternativ om de har tydliga riktlinjer för handläggningen och tillgång till den gemensamma databas som föreslås.

Oavsett om förmedlingen är central eller decentraliserad bör ett centralt register finnas som innehåller standardiserade grunduppgifter om boendena – inriktning, platsantal, bemanning etc. – och aktuella uppgifter om lediga platser.

Om en central förmedlingsgrupp inrättas är det konsekvent att förlägga den till socialtjänstnämnden, som redan ansvarar för bedömningskansliet.

De nackdelar som framför allt kan finnas med en central förmedling är att handläggningen kan dra ut på tiden när förmedlingsarbetet är skilt från det faktiska ekonomiska ansvaret för placeringen.

Enligt förslaget ska redovisning, dvs. anvisning av bostad, i normalfallet ske inom tre månader. Den enskilde ska sedan ha två veckor på sig att göra sitt val. LSS föreskriver att gynnande beslut ska verkställas inom skälig tid. Med detta menas i praktiken att beslutet ska ha verkställts inom tre månader från det att insatsen beviljades. Förvaltningen ser en stor och tydlig risk för att denna tidsgräns kan passeras om förmedlingsgruppen har så lång tid på sig som tre månader för att anvisa bostad. Stadsdelsnämnderna är skyldiga att redovisa till länsstyrelsens vilka erbjudanden som lämnats och om inte tillräckligt gjorts för att verkställa beslutet kan nämnden åläggas att betala särskilt avgift, som kan uppgå till mycket kännbara belopp. För att undvika detta bör tidsgränsen för anvisning kortas ned och erbjudanden om bostad alltid skickas samtidigt till flera sökanden. Det är dock viktigt att de vet om de har

första prioritet eller ej. En snabbare förmedlingsprocess gagnar också utförarna som fortare kan få sina platser fyllda.

En komplikation med central förmedling är att den inte gynnar de förvaltningar som byggt upp gruppbostäder. Det finns inte heller ekonomiska incitament för att bygga nya. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har exempelvis planerat att inrätta en ny gruppbostad som ersättning för den icke-fullvärdiga befintliga gruppboastaden Ekan, med tanken att de som nu bor på Ekan ska flytta till den nya moderna gruppboastaden. Konsekvenserna av den centrala förmedlingen och valfrihetssystemet blir dock att de nya platserna inte kan reserveras för dem som bor på Ekan, utan brukare från andra delen av staden kan göra anspråk på plats där. Samma sak gäller för det nya boende som måste inrättas för att ersätta de lokaler som för närvarande disponeras av Klubbackens barn- och ungdomsboende.

De bristande incitamenten för att bygga fler gruppbostäder kan medföra att stadsdelsnämnderna avstår från att bygga de boenden som behövs, t.ex. för särskilt vårdkrävande personer. Intresset kan också minska hos stadsdelsnämnderna för att leta kreativa och lokalt anpassade lösningar för att tillfredsställa behoven hos olika grupper av brukare.

I remissen sägs att utföraren inte ska kunna neka att ta emot en brukare som erbjudits plats på gruppboastaden ifråga. Förvaltningen menar dock att det måste finnas möjlighet för utföraren att säga nej om personen t.ex. inte alls passar in bland de brukare som redan finns där. För att minska risken för felaktiga erbjudanden är det viktigt att förmedlingsgruppen har fullständig och korrekt information om brukarens behov och att den informationen lämnas vidare till gruppboastaden. Det är också nödvändigt att förmedlingsgruppen samråder med ansvarig biståndsbedömare vid stadsdelsförvaltningen om vilka erbjudanden som bör ges. En fråga som behöver besvaras är vad som händer om biståndsbedömaren tycker att ett erbjudande är olämpligt.

En fråga som inte belyses i remissen är vad som händer om brukaren tackar nej till erbjudande. Inte heller framgår det vad som händer om en brukare har mycket speciella önskemål, t.ex. om gruppbostad i Gamla stan?

Remissens sammanfattande bedömning

Förvaltningen håller inte med om att en stor del av biståndshandläggarnas resurser idag går till förmedlingsarbete. För normalärenden gäller att förmedlingsarbetet tar marginellt med tid. Det som är tidskrävande är att hitta boende för brukare med särskilda behov, t.ex. personer med både utvecklingsstörning och aggressivt beteende eller psykisk sjukdom. Förvaltningen önskar få klarlagt om det är den tänkta centrala förmedlingsgruppen eller biståndsbedömarna som ska leta lämpligt boende åt dessa personer.

Ersättningssystemet

Även det nya ersättningssystemet ska baseras på bedömningskansliets uppskattning av brukarens behov av insatser. Enligt förvaltningens uppfattning är det gällande nivåsystemet bättre än det tidigare genom att det innehåller fler nivåer och har större spann. Fler brukare hamnar därmed inom nivåerna och färre behöver extra prövning. Problem finns dock, i form av att felbedömningar kan ske genom att bedömningskansliet bara grundar sig på uppgifter från personal och aldrig på sammanträffanden med brukaren. När utförarna anser att en felbedömning skett bör de ha möjlighet att diskutera bedömningen med bedömningskansliet. Denna möjlighet saknas idag, kansliets bedömning kan endast ändras om behoven förändrats, vilket förvaltningen anser vara ett bristfälligt system.

En fråga som behöver klargöras är vad som gäller fram till dess att bedömningskansliet är klart med sin utredning, dvs. vem bestämmer den preliminära omsorgsnivån och på vilka grunder?

Förvaltningen är positiv till LSS-pengen, som gör att villkoren för utförarna blir tydligare. Presentationen av ersättningssystemet i sin helhet är dock ottydlig och det därför är svårt att bedöma de ekonomiska och praktiska konsekvenserna av det. Av remissen framgår t.ex. inte vad som ingår i LSS-pengen eller vad som innefattas i de administrationskostnader som ska stanna på stadsdelsförvaltningen. Det är inte heller klart hur ”den administrativa penge” ska betalas till stadsdelsnämnderna.

SLK nämner att vissa kostnader är ”centrala” och att vissa avser ”myndighetsutövning”, men förklarar inte vad som egentligen åsyftas. Förvaltningen kan därför exempelvis inte avgöra om det är utföraren som av LSS-pengen ska betala sina kostnader för lönehantering, om kostnaden ska tas ur förvaltningens anslag för administration eller om utförarna ska betala administrationskostnader till förvaltningen.

LSS-pengen har, så som förvaltningen förstår det, beräknats genom att SLK reducerat nuvarande schablon med administrationskostnader och därefter lagt till momskompensation och/eller hyresschablon. Detta beräkningssätt tar således inte hänsyn till att verksamheter i egen regi betalar 43% i sociala avgifter, medan privata utförare endast betalar ca 32%. Förvaltningen menar att LSS-pengen borde justeras med hänsyn till de olika lönekostnader som blir resultatet av denna skillnad i förutsättningar mellan olika utförare.

För närvarande gäller att det finns två mätdatum per år (mars och augusti) som avgör tilldelning av nivåersättning till stadsdelsnämnderna från staden. Förvaltningen anser att det är för lite med två mättillfällen, åtminstone för gruppboenden, eftersom förändringar i ersättningen kan leda till omfattande budgetjusteringar. Om en plats står tom vid mätdatumet får stadsdelsnämnden inte ersättning för den platsen förrän efter ett halvår, även om en brukare flyttat in under tiden och trots att kostnaderna för platsen finns kvar i form av lokaler, personal m.m.

Lokalkostnader

Lokalkostnader ska ersättas med en schablon som fastställts efter de genomsnittliga kostnaderna för befintliga lokaler. Av remissen framgår dock inte vad som ingår i lokalkostnaden och inte heller hur lokalschablonen ska betalas ut till stadsdelsnämnderna. Enligt förvaltningens uppfattning bör den utgå i form av ett särskilt lokalanslag, som blir tydligt och relativt enkelt att administrera.

Vid försäljning till andra stadsdelar får stadsdelsnämnderna enligt förslaget ta ut ersättning för den faktiska lokalkostnaden, men det framgår inte om med det avses bara hyreskostnaden eller om även el, städning etc. får debiteras. Oavsett vad som ingår i kostnaden medföra en ökad manuell administration när priserna blir olika beroende på om placeringen är från den egna stadsdelsförvaltningen eller från någon annan.

Ytterligare en fråga som behöver klarläggas är vart den hyra ska gå som brukarna betalar för sina lägenheter.

Förvaltningen hyser stor oro för att lokalschablonen inte ska täcka hyreskostnaderna i de gruppbestäder som behöver tillkomma i nybyggnation. Om lokalschablonen hamnar på den nivå som skissats kommer stadsdelsnämnderna få budgetunderskott för alla nybyggda och tillkommande gruppbestäder. Detta är ytterst problematiskt och kommer i praktiken att innebära att nämnderna knappast kommer att verka för tillkomsten av nya gruppbestäder. Det vore därför rimligt att nämnderna på samma sätt som inom förskoleverksamheten kan söka tilläggsanslag för dyra lokaler.

Om schablonen blir för låg riskerar den att inte heller räcka till i de fall där verksamheterna måste ha stora lokaler till följd av att man har brukare som har omfattande funktionsnedsättningar och därför behöver många hjälpmedel.

Huruvida barn- och ungdomsboenden bör inkluderas i valfrihetssystemet är tveksamt, eftersom sådana boenden är små och mycket speciella. Om de ska ingå bör lokalersättningen vara densamma som på korttidshem, eftersom de boende saknar egen inkomst och inte betalar någon hyresdel.

SLK föreslår att olika lokalschablon ska utgå till daglig verksamhet beroende på om platsen är på heltid eller deltid. Förvaltningen menar att schablonen måste vara densamma i båda fallen, eftersom lokalkostnaden blir densamma för verksamheten oavsett tidsomfattning på insatsen. Det är inte så att två personer ”delar” på en plats, utan de är oftast där samtidigt.

Konsekvensbeskrivning

Förändring av ersättningen till utförarna

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd bedriver idag två verksamheter som på grund av målgruppens behov är mycket kostsamma. Det är Klubbackens barn- och ungdomsboende

och Västertorps dagliga verksamhet, som båda är för personer med grav utvecklingsstörning. Om ersättningen blir för låg blir det inte möjligt att fortsätta att driva dessa verksamheter.

Utförare utanför systemet

I förslaget sägs att ”för brukare med insatser från en privat utförare utanför det nya systemet, sker inga förändringar såvitt inte brukaren själv väljer att byta till en utförare inom valfrihetssystemet”. Förvaltningen har svårt att förstå innebörden av denna skrivning och önskar ett klarläggande av vad den, eftersom ett antal personer troligen kommer att ha privata utförare som inte är med i valfrihetssystemet.

Balansering av kostnader

Enligt remissen förekommer det idag att stadsdelarna balanserar kostnaderna mellan olika verksamheter. Förvaltningen är tveksam till om medel idag tas från insatser för personer med funktionsnedsättning. De flesta stadsdelsnämnder måste, i likhet med Hägersten-Liljeholmen, istället tillföra medel till detta verksamhetsområde.

Likvärdiga förutsättningar

Förvaltningen anser att det behövs en precisering av vad som avses med att stadsdelsnämnderna måste skapa så likvärdiga förutsättningar som möjligt för utförare i egen regi och enskilt drivna verksamheter.

Tomgångsersättning

I förslaget sägs att utföraren ska få ersättning med 75% i tomgångshyra under högst en månad. Förvaltningen ifrågasätter varför ersättningen endast ska vara på 75% på när samtliga kostnader kvarstår även om brukaren flyttat eller avlidit.

Tidsgränsen om en månad är också kort när det gäller dödsfall, som ju till skillnad från flyttningar, sällan kan förberedas. Vid dödsfall behövs därför längre tid, både med hänsyn till verksamhetens och eventuella anhörigas behov av omställningstid.

Utförare kan t.ex. behöva göra förändringar i bemanningen med hänsyn till olikheter i behoven mellan den förra brukaren och den nya.

Vilken tidsgräns som än bestäms så behöver den preciseras så att den framgår vad som egentligen avses: betyder ”en månad” en månad från dödsfallet eller avflyttningen eller betyder börjar månaden löpa från t.ex. nästkommande månadsskifte?

Reskostnader

Stadsledningskontoret påtalar att reskostnaderna kan öka till följd av valfriheten och att det därför är viktigt att noga följa kostnadsutvecklingen vad gäller resor.

Enligt förvaltningens uppfattning är reskostnaderna redan mycket höga, vilket är ett problem för stadsdelsnämnderna. För att förhindra att kostnaderna blir ännu högre bör förmedlingsgruppen beakta eventuella reskostnader om daglig verksamhet ska ingå i valfrihetssystemet och brukarna bör inte ha en ovillkorlig rätt att välja daglig verksamhet oavsett de reskostnader som uppkommer.

Särskild redovisning

För närvarande har stadsdelsförvaltningarna möjlighet att söka extra ersättning när kostnaderna för insatser till en brukare är mer än 600 tkr över den högsta nivåersättningen. Om merkostnaderna uppgår till exempelvis 300 tkr eller 590 tkr per brukare skapas snabbt ett budgetunderskott i miljonklassen om det finns flera brukare i den kategorin. Förvaltningen menar därför att beloppsgränsen för särskild redovisning bör minskas.

I remissen uttalas förhoppningen om att det nya valfrihetssystemet ska medföra att fler aktörer ska erbjuda insatser för personer med mycket omfattande omsorgsbehov. Möjligen kan det gälla privata utförare, men för stadsdelsförvaltningarna ger det nya systemet, som påpekats ovan, inte incitament att starta nya verksamheter.

Pågående entreprenader

I remissen nämns att det för närvarande bara finns en entreprenad inom LSS-området och att den ligger under Kungsholmens stadsdelsnämnd. I Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde finns dock en annan entreprenad: gruppboenden Broder Pehr som drivits av Resurscenter Mo Gård AB sedan år 2000. Det nuvarande avtalet med entreprenören löper t.o.m. den 31 januari 2010 och det nuvarande ersättningssystemet gäller således intill dess.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2008 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som remissvar.

Reservation anfördes av ledamöterna Liliane Svensson (s), Rebwar Hassan (mp) samt vice ordföranden Margareta Johansson (v), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsen har föreslagit att kommunfullmäktige beslutar om

1. förslag till ersättningssystem inom omsorgen enligt LSS för personer med funktionsnedsättning i enlighet med föreliggande ärende godkänns
2. förslag till övergripande utformning av handläggningen av den enskildes val av LSS insatser i enlighet med föreliggande ärende godkänns
3. en central förmedlingsgrupp för LSS-insatser med placering inom socialtjänstförvaltningen inrättas fr o m 1 juli 2009
4. de lokala förmedlingsgrupperna avvecklas i samband med att den central förmedlingsgruppen inrättas.

Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget om utbyggd valfrihet är positivt. Med fast ersättning ges stadsdelarna större möjlighet att förutse kostnaden för omsorgen.

I förslaget till ersättning för daglig verksamhet kommer resekostnaden inte att ingå i ersättningssystemet. Detta kommer köpande stadsdel själva att få bekosta. Skärholmens stadsdelsförvaltning anser att mot redovisade kostnader, bör stadsdelarna kunna erhålla ersättning för resor till och från daglig verksamhet.

Förmedling av bostäder kommer att förläggas centralt vilket ger en bättre och snabbare service samt större överblick av behov och önskemål för framtida planering av bostäder. Vad gäller förslag angående kostnad för gemensamhetslokal kommer ersättning inte att ingå, utan ska bekostas av stadsdelsförvaltningen centralt. Med detta förslag kommer stadsdelsförvaltningarna själva att stå för kostnaderna. Vid planering av nya bostäder kan de gemensamma lokalytorna komma att minimeras för att hålla kostnaderna nere. Detta i sin tur riskerar att urholka resurserna till omsorgen på sikt.

Vad gäller tidsperspektivet på genomförandet av förslaget bedöms det vara för snävt med införande 1 juli 2009.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av beställar- och utförarchefer inom enheten för Stöd till personer med funktionsnedsättning. Stadsdelens handikappråd har lämnat synpunkter på remissen (se bilaga).

Bakgrund

Kommunfullmäktige fattade 26 maj 2008 beslut om valfrihetssystem inom en rad insatser enligt LSS med införande 1 juli 2009. Stadsdelarna gavs under våren möjlighet att ge remissvar angående införande av valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS och SoL för personer med funktionsnedsättning (dnr 006/084-2008).

De insatser som bedöms vara lämpliga att ingå i ett utbyggt valfrihetssystem enligt LSS är Bostad med särskild service, Daglig verksamhet och Korttidsvistelse utanför det egna hemmet i form av korttidshem.

Kommunstyrelsen gavs i samband med beslutet om införande av valfrihetssystem i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildes val.

Kommunstyrelsen gavs i uppdrag att ta fram ett ersättningssystem och förslag till ersätt-

ning/nivåer eller annan utformning samt att föreslå hur transportkostnader ska hanteras.

Ärendet innehåller också förslag till ersättningssystem.

Förvaltningen synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget om utbyggd valfrihet är positivt för den enskilde. Personer med funktionsnedsättning ges möjlighet att välja vem som ska utföra beviljade insatser. Förmedling av bostäder kommer att organiseras centralt vilket troligen ger bättre och snabbare service till den enskilde. Organisationen får en större och övergripande kunskap om behov och önskemål för vidare planering. Idag råder brist på bostäder i staden och många personer väntar på boende. Utveckling av nya gruppboendestäder, så att brukarna verkligen kan erbjudas valfrihet, bör prioriteras i Stockholm stad.

I valfrihetssystemet finns ingen garanti från stadsdelen om viss beläggning eftersom det är den enskildes val som styr. Detta kan innebära att verksamheter kan få stå med tomma platser vilket riskerar att bli kostnadsdrivande.

Det är också viktigt att det finns kommunala alternativ att välja för den enskilde då kommunen alltid är ytterst ansvarig.

De av stadsledningskontorets föreslagna fasta ersättningar följer nivåerna i befintligt resursfördelningssystem och utgår från schablonerna i detsamma.

Med fast ersättning ges stadsdelen större möjligheter att förutse kostnaden för omsorgen. Ersättningen grundas på bedömningskansliets nivåmätning som sedan tilldelas utföraren. Det är därför mycket viktigt att dessa nivåer är helt korrekt bedömda. En förutsättning för att utföraren ska klara av att ta emot brukare, är kravet på att de vet vilket belopp som beviljas. Ersättningen bör vara direkt knuten till brukaren d v s personbunden.

Enligt stadsledningskontorets förslag ska kostnaden för gemensamhetslokaler inte ingå i ersättningen, utan ska bekostas av stadsdelsförvaltningen centralt. Med detta förslag kommer stadsdelsförvaltningarna själva att stå för kostnaderna. Konsekvens av förslaget blir att vid planering av nya bostäder minimeras de gemensamma lokalytorna för att hålla kostnaderna nere. Detta i sin tur riskerar att urholka resurserna till omsorgen på sikt.

Kommunstyrelsen gavs i uppdrag i samband med införandet av valfrihetssystemet att ta fram ett annat ersättningssystem och utformning av transportkostnader till och från Daglig verksamhet. Idag är resorna anslagsfinansierade i stället för som tidigare vara prestationsrelaterade. Förslaget till peng för daglig verksamhet innebär att resekostnaden inte ska ingå i pengan utan bekostas av köpande stadsdel. Skärholmens stadsdelsförvaltning bedömer att det därmed finns en risk för ökade kostnader kring resor till och från daglig verksamhet inom staden. Skärholmens stadsdelsförvaltning anser att mot redovisade kostnader för resor, bör stadsdelarna kunna erhålla ersättning för detta.

Målgruppen är känslig och därför måste förändringarna enligt det nya valfrihetssystemet göras med stor känslighet för den enskildes behov av kontinuitet och trygghet och individuella behov. Organisation och rutiner kring handläggning och förmedlingsgrupp måste vara väl förberedda och genomtänkta för att minimera risken för olikheter i bedömning eftersom arbetsuppgifterna utförs av fler handläggare. Dubbelarbete och byråkratiska förhållningssätt får inte försvåra genomförandet av valfriheten. Det är av stor vikt att utbildning och framtagna rutiner i god tid finns färdigställda för att underlätta för både den enskilde och för organisationen i Stockholms stad.

Det IT-stöd som staden förväntas ta fram för köhantering, avgiftshantering och nivåbedömningar bör byggas så flexibelt att det går att jämkas samman med stadens befintliga system och förberedas för samkörning av andra system.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2008 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Majvi Andersson m fl (s), ledamoten Maj-Len Eklund (v) och ledamoten Kenneth Rönquist (mp), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 juni 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om att ett valfrihetssystem inom en rad insatser enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska införas fr.o.m. 2009-07-01.

Kommunstyrelsen gavs därför i samband med beslutet om införande av valfrihetssystem i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildes val. Kommunstyrelsen gavs också i uppdrag att ta fram ett ersättningssystem och förslag till ersättningar/nivåer eller annan utformning samt att föreslå hur transportkostnader ska hanteras.

Stadsledningskontoret har utrett ärendet till kommunstyrelsen som föreslår kommunfullmäktige att besluta bl.a. följande:

- att införa LSS-peng vilket följer nuvarande resursfördelningssystem för LSS-insatser. I föreslagen ersättningsmodell dras 5 % av schablonen avseende myndighetsutövning och politisk ledning
- till enskilt drivna gruppboende föreslås, att förutom LSS-peng, betalas schablon för gemensamhetslokaler om 120 kr/dygn och plats.
- till enskilt drivna verksamheter inom daglig verksamhet föreslås, att förutom LSS-peng, betalas schablon för lokalhyra om 140 kr/dag och heltidsplats samt 112 kr/dag och deltidspäls
- att utförare, oavsett regiform, erhåller viss ersättning under ett antal dagar vid den enskildes flytt eller dödsfall. Ersättningen ska utgå till 75 % av beviljad nivå, dock maximalt under en månad
- för daglig verksamhet ingår inte resekostnaden i pengan utan bekostas av köpande stadsdelsförvaltning
- LSS-pengen utgör 95 % av schablonen med ytterligare ett fast avdrag för hyreskostnad, vilket medför att om kommunfullmäktige fattar beslut om en schablonhöjning så höjs pengan motsvarande
- en central förmedlingsgrupp för LSS-insatser, med placering inom socialtjänstförvaltningen, inrättas fr.o.m. 2009-07-01.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget och konstaterar att stadsledningskontorets förslag relativt väl möter den komplexitet som dessa frågor har. Förslaget att avveckla de fyra förmedlingsgrupperna och ersätta dessa med en enda förmedlingsgrupp med placering inom socialtjänstförvaltningens organisation är väl genomtänkt, likaså att LSS-pengen inte innebär en förändring av det ersättningssystem som finns idag inom omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom verksamhetsområdet för vuxna, funktionshindrade och äldre. Ärendet har behandlats i handikapprådet och förvaltningsgruppen

2008-08-21.

Bakgrund

Kommunfullmäktige fattade 2008-05-26 beslut om att ett valfrihetssystem inom en rad insatser enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska införas fr.o.m. 2009-07-01

I stadsledningskontorets (SLK) tjänsteutlåtande som ligger till grund för beslutet konstateras att det finns aspekter, specifika för omsorgsområdet, som i viss mån komplicerar processen kring den enskildes val, i synnerhet när det gäller den del av omsorgen som avser

boende.

Området inrymmer en rad olika diagnoser och funktionsnedsättningar som i sig är så varierade att det ofta behövs skraddarsydd individuella lösningar. Dessutom har den sociala mixen och ålderstrukturen stor betydelse för omsorgen och dess kvalitet. För bostad med särskild service kan en enskild persons val ha stora effekter för övriga boende.

Kommunstyrelsen gavs därför i samband med beslutet om införande av valfrihetssystem i uppdrag att föreslå den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildes val. Kommunstyrelsen gavs också i uppdrag att ta fram ett ersättningssystem och förslag till ersättningar/nivåer eller annan utformning samt att föreslå hur transportkostnader ska hanteras.

Föreliggande ärende innehåller stadsledningskontorets förslag på den övergripande utformningen av handläggningen av de enskildes val. I utredningsarbetet ligger att beskriva en process för den enskildes val som ska gälla för valfrihetssystemet samt att tydliggöra de roller som de inblandade parterna har i processen.

Sammanfattning av stadsledningskontorets förslag

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande:

- att ett ersättningssystem inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning i enlighet med föreliggande ärende godkänns
- övergripande utformning av handläggningen av den enskildes val av LSS-insatser i enlighet med föreliggande ärende godkänns
- en central förmedlingsgrupp för LSS-insatser, med placering inom socialtjänstförvaltningen, inrättas fr.o.m. 2009-07-01
- de lokala förmedlingsgrupperna avvecklas i samband med att den centrala förmedlingsgruppen inrättas.

SLK:s förslag till process för den enskildes val för bostad med särskild service för vuxna enligt LSS medger inte valfrihet i den utsträckning som till exempel valfriheten inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden gör.

Valet av bostad med särskild service kan enligt redovisade förslag beskrivas som ett val i två steg: I ett första skede får den enskilde möjlighet att uttrycka sina önskemål och i det andra skedet får den enskilde välja mellan de alternativ, som bland annat utifrån givna önskemål, valts ut av den centrala förmedlingsgruppen.

Jämfört med idag menar SLK emellertid att deras förslag innebär en avsevärd utökad valfrihet för den enskilde med följande effekter:

- alla i staden får samma förutsättningar, oberoende av vilken stadsdelsnämnd den enskilde tillhör
- den samlade överblicken av det totala behovet och utbudet som den centrala förmedlingsgruppen besitter skapar förutsättningar för en utökad valfrihet
- den föreslagna hanteringen är mer effektiv än den nuvarande och kommer att leda till att färre lägenheter står tomma under en längre period.
- utföraren kan anpassa sin verksamhet och förändra sin inriktning utifrån behov
- kunskapen om behov och önskemål utgör också ett värdefullt underlag för skapande av nya bostäder, något som genererar en ännu större valfrihet på sikt. I en central förmedlingsgrupp får genomförandegruppen en motpart
- föreslagna process innebär en större trygghet för den enskilde. Högre grad av återkoppling och fasta tidsramar minskar osäkerheten om var i processen den enskildes ärende befinner sig
- en stor del av de lokala biståndshandläggarnas resurser går idag till förmedlingsarbete och att leta möjligheter till den enskilde, resurser som med det föreliggande förslaget kan disponeras på annat sätt.

LSS-peng

SLK föreslår att införa LSS-peng vilket inte innebär någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem för LSS-insatser till stadsdelsnämnderna.

Den enskilde brukaren kan utifrån ett biståndsbeslut och enligt ärendet föreslagen process välja utförare i egen regi eller utförare som omfattas av avtal med staden.

SLK föreslår fasta ersättningar utifrån nivåer till samtliga utförare. Nivåerna grundar sig på den nivåbedömningsmodell som bedömningskansliet använder vid mätning av den enskilda brukarens behov. Den ersättning som utgår ska täcka alla utförarens kostnader exklusive hyreskostnader, politisk ledning och myndighetsutövning. För verksamheter som drivs i egen regi och inte är att beteckna som entreprenad utgår även en lokalpeng.

I föreslagen ersättningsmodell dras 5 % av schablonen avseende myndighetsutövning och politisk ledning. Dessutom föreslås ett avdrag för kostnad för gemensamhetslokaler, vars storlek varierar utefter typ av boende.

Återstoden är den s.k. LSS-pengen som delas ut till den verksamhet där brukaren får sin beviljade plats. LSS-pengen omfattar kostnader för omsorgsinsatsen samt viss administration såsom t.ex. faktura- och lönehantering

Lokalkostnad

Lokalkostnaderna varierar kraftigt mellan olika verksamheter, vilket medför att SLK föreslår att kostnader för gemensamhetslokaler inte ingår i LSS-pengen utan hanteras av stadsdelsförvaltningarna centralt när det gäller egen regi och vid entreprenadupphandlingar. Förslaget innebär då en likartad lösning avseende lokalkostnader som införts avseende vård- och omsorgsboenden för äldre, dvs att stadsdelsnämnden centralt ansvarar för lokalkostnader. Stadsdelsnämnderna har alltid ansvar att se till att totala kostnader ryms inom tilldelad budget och om kostnader för lokaler ökar innebär detta att resurser till omsorg minskar.

Vid försäljning av platser till andra stadsdelar kan säljande stadsdel ta ut den faktiska lokalkostnaden. De enskilt drivna verksamheterna som finns med på stadens avtal föreslås få en schablonersättning som kompensation för lokalkostnaden, vilket motsvarar det avdrag som stadsdelsförvaltningen gör.

SLK föreslår dock att det är viktigt att följa utvecklingen av lokalkostnader och vilka effekter det valda systemet får för utförare i egen regi och enskilt drivna verksamheter.

Till enskilt drivna gruppboende och barnboende föreslås, att förutom LSS-peng, betalas schablon för gemensamhetslokaler om 120 kr/dygn och plats.

Till enskilt drivna verksamheter inom daglig verksamhet föreslås, att förutom LSS-peng, betalas schablon för lokalhyra om 140 kr/dag och heltidsplats samt

112 kr/dag och deltidspäls.

Till enskilt drivna korttidshem föreslås, att förutom LSS-peng, betalas schablon för lokalhyra om 250 kr/dygn och plats.

En moms-kompensation på 5,4 % föreslås till privata utförare som inte har möjlighet till de momsavdrag avseende hyra, varor och tjänster som kommunala utförare har rätt att göra.

Tomgångersättning

SLK föreslår att utförare, oavsett regiform, erhåller viss ersättning under ett antal dagar vid den enskildes flytt eller dödsfall. Ersättningen ska utgå till 75 % av beviljad nivå, dock maximalt under en månad.

När det gäller korttidsplatser föreslås ingen tomgångersättning utan utföraren får den ersättning för de dagar platsen är belagd.

Resor till och från daglig verksamhet

Fr.o.m. 2008-01-01 är resorna till och från daglig verksamhet anslagsfinansierade, istället som tidigare prestationsrelaterade. Målsättning med förändringen var att ett oberoende beslut ska kunna fattas om den dagliga verksamhet som passar bäst för brukaren utan att koppling görs till kostnaden för resor.

Förslaget till peng för daglig verksamhet innebär att resekostnaden inte ingår i pengens utan bekostas av köpande stadsdelsförvaltning.

Konsekvensbeskrivning

SLK bedömer att det föreslagna systemet gynnar likställighet vad gäller förutsättningar att bedriva vård och omsorg, oavsett regiform samt inget tolkningsutrymme kring vad ersättningen ska täcka.

Konsekvensen kan bli att vissa utförare får en höjning medan andra får en minskning av den ersättning de får idag, vilket kan medföra vissa anpassningsproblem under en övergångsperiod. En annan effekt kan vara att vissa boenden väljer att ställa sig utanför valfrihetssystemet, speciellt sådana som idag har höga priser och liten konkurrens.

SLK menar dock att i ett längre perspektiv kommer systemet att medföra att de flesta utförare vill vara med, utifrån ett konkurrensmotiv.

I ett valfrihetssystem kan stadsdelsnämnden inte garantera en viss beläggning eftersom det är brukarens eget val som styr. Detta kan innebära att verksamheter får stå med tomma platser.

Förslaget till LSS-peng innebär att varje stadsdelsnämnd måste anpassa sitt nuvarande system till pengnivån. Det innebär dels en förändrad ersättningsnivå till utförarenheter, dels en förändring av den andel av schablon som stadsdelsnämnden kan använda till övergripande myndighetsutövning m.m.

Systemet med valfrihet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning och föreslaget pengsystem införs fr.o.m. 2009-07-01, vilket innebär att stadsdelsnämnderna under första halvåret 2009 kan arbeta med nödvändiga anpassningar till systemet.

En konsekvens av valfrihet inom daglig verksamhet kan bli att transportkostnaderna ökar, varför SLK anser att det är viktigt att nogsamt följa kostnadsutvecklingen avseende resorna.

Särskild redovisning, bostad med särskild service

Inom staden finns idag 25 brukare som har bedömts ha ett omfattande omsorgsbehov och som därför redovisas särskilt. Dygnersättningen är i dessa fall ofta avsevärt högre än den nuvarande högsta nivån i resursfördelningssystemet. Dessutom är antalet utförare starkt begränsad vad gäller att kunna erbjuda den omsorg de har behov av. Bedömningskansliet vid socialtjänstförvaltningen gör efter ansökan från stadsdelsförvaltningarna en särskild bedömning av varje enskild brukares behov.

Idag är valfriheten begränsad för brukare i behov av dessa boenden. Förhoppningen är att valfriheten för den enskilde brukaren ska öka genom tillkomsten av fler aktörer.

Stimulansbidrag

Kommunfullmäktige har i bokslut avsatt medel för kostnader i samband med ny-, om- och utbyggnad av bostad med särskild service för funktionshindrade. Medel kan sökas av stadsdelsnämnderna med det villkoret att detta medför en faktisk ökning av antalet platser. SLK föreslår att reglerna ses över så att även de enskilt drivna verksamheterna kan ansöka om stimulansbidrag.

Årliga beslut om LSS-peng

Förslaget innebär att LSS-pengen utgör 95 % av schablonen med ytterligare ett fast avdrag för hyreskostnad, vilket medför att om kommunfullmäktige fattar beslut om en schablonhöjning så höjs pengens motsvarande.

Pengen gäller alla enheter som drivs i egen regi samt alla enskilt drivna verksamheter som finns inom ramavtal upphandlade i enlighet med den föreslagna Lagen om valfrihetssystem (LOV). I de fall entreprenadupphandlingar görs så måste enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU) priset/pengen vara förutsägbart under hela avtalsperioden, dvs. att klausul om indexuppräknings ska finnas med i avtalet.

De entreprenadupphandlingar som genomförs bör av verksamhetsmässiga skäl ha långa avtalsperioder men med möjlighet att med kortare intervaller säga upp avtalen ifall kommunfullmäktiges beslut om pengnivå innebär större förändringar av förutsättningarna.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget och konstaterar att SLK:s förslag relativt väl möter den komplexitet som dessa frågor har. Förslaget att avveckla de fyra förmedlingsgrupperna och att ersätta dessa med en enda förmedlingsgrupp med placering inom socialtjänstförvaltningens organisation är väl genomtänkt, likaså förslaget att LSS-pengen inte medför någon förändring av det ersättningssystem som idag råder inom omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningens bedömning är dock att de områden som har behov av noggrann uppföljning är kostnadsutvecklingen inom transporter till och från dagliga verksamheter samt kvalitetsutvecklingen i stort inom valfrihetssystemet. Därför föreslår förvaltningen att kommunstyrelsen fortsätter att utreda hur transporterna ska kunna hanteras samt hur kvaliteten i stadens verksamheter ska kunna mätas och följas upp. Dessutom borde det inom valfrihetssystemet förtydligas att denna inte ger utrymme för önskemål hos enskilda att stå i kö för byte av bostad utan att detta kräver i så fall en ny ansökan och ett nytt beslut.

Förvaltningens mening är slutligen att det finns ett tydligt behov av utökad samordning vad gäller planering och nybyggnation av bostäder, och håller med SLK om att regelverket kring stimulansbidrag bör ses över.

Socialtjänstnämnden

Socialtjänstnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2008 att hänvisa till och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Karin Rågsjö (v) och ledamöterna Abdo Goriya m.fl. (s), *bilaga 1*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 juli 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att stadsledningskontorets förslag i huvudsak är bra till ersättnings-system och övergripande utformning av handläggning av den enskildes val inom ramen för det valfrihetssystem enligt LSS som ska införas den 1 juli 2009. Det kommer emellertid att vara fortsatt brist på bostäder med särskild service vid valfrihetssystemets införande vilket begränsar valfriheten för den enskilde. Det är angeläget att stadens berörda nämnder och styrelser gemensamt arbetar för att behovet med bostäder med särskild service tillgodoses. Det är av avgörande betydelse för såväl handläggare som enskilda brukare att det IT-system som planeras tas fram verkligen fungerar vid införande av valfrihetssystemet.

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen har till socialtjänstnämnden för yttrande överlämnat tjänsteutlåtande från stadsledningskontoret med förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i valfrihetssystem inom omsorgen enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) om personer med funktionsnedsättning. Remisstiden går ut den 30 augusti 2008.

Ärendet har även remitterats till samtliga stadsdelsnämnder och kommunstyrelsens handikappråd.

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom kansliavdelningen i samarbete med avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Remissen i sammanfattning

Ärendet omfattar stadsledningskontorets förslag på en övergripande utformning av handläggning av den enskildes val inom ramen för det valfrihetssystem enligt LSS som, enligt beslut i kommunfullmäktige den 26 maj 2008, ska införas den 1 juli 2009. Valfrihetssystemet ska omfatta LSS-insatserna daglig verksamhet, korttidsboende, ansökan om bostad med särskild service för barn samt ansökan om bostad med särskild service för vuxna. Införande av valfrihetssystem med stöd av socialtjänstlagen (SoL) ska införas från den 1 januari 2010.

Stadsledningskontorets förslag innebär att handläggningen ska se likadan ut, oavsett var i staden den enskilde bor och att staden, genom en central funktion, får en ökad och stadsövergripande kunskap och information om de enskildas behov och önskemål, samt alla i valfrihetssystemet ingående boenden.

Stadsledningskontorets förslag till process för den enskildes val för bostad med särskild service för vuxna enligt LSS medger inte valfrihet i den utsträckning som till exempel valfriheten inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden gör. Valet av bostad med särskild service enligt förslaget kan beskrivas som ett val i två steg: I ett första skede får den enskilde möjlighet att uttrycka sina önskemål och i det andra skedet får den enskilde välja mellan de alternativ, som bland annat utifrån givna önskemål, valts ut av den centrala förmedlingsgrupp som föreslås inrättas. Jämfört med hur det ser ut idag innebär stadsledningskontorets förslag emellertid en avsevärt utökad valfrihet för den enskilde.

De övriga insatstyper som kommer att ingå i valfrihetssystemet omgärdas inte av samma komplexitet som bostad med särskild service för vuxna vad avser själva val- och förmedlingsproceduren. Den centrala förmedlingsgruppens roll i dessa val behöver därför inte vara lika framträdande. Dock spelar den centrala förmedlingsgruppen en central roll i förvaltande av det system, där samtliga dagliga verksamheter och boenden ska finnas redovisade. Uppgifter om korttidsboenden och dagliga verksamheter är, så länge de inte innehåller uppgifter om enskilda personer, inte känsliga i samma utsträckning som är fallet för bostad med särskild service och bör därför med fördel kunna tillgängliggöras publikt, till exempel via Internet.

Ärendet innehåller också ett förslag till ersättningssystem. De av stadsledningskontoret föreslagna fasta ersättningarna följer nivåerna i befintligt resursfördelningssystem och utgår från schablonerna i detsamma.

Genom införandet av en LSS-peng, som ska täcka kostnader för omsorgsinsatsen och som är lika för alla utförare, ges lika förutsättningar att bedriva vård- och omsorg oavsett regiform. Inget utrymme ges heller för diskussioner kring vad ersättningen ska täcka.

Förslaget till peng för daglig verksamhet innebär att resekostnaden inte ingår i pengens utan bekostas av köpande stadsdelsförvaltning. En konsekvens av valfrihet inom daglig verksamhet kan bli att transportkostnaderna ökar.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att stadsledningskontorets förslag i huvudsak är bra till ersättningssystem och övergripande utformning av handläggning av den enskildes val inom ramen för det valfrihetssystem enligt LSS som ska införas den 1 juli 2009.

Stadsledningskontoret beskriver i sitt tjänsteutlåtande hur nuvarande handläggning går till på stadsdelsnämnderna vid ansökan av LSS-insatserna daglig verksamhet, korttidsboende, ansökan om bostad med särskild service för barn samt ansökan om bostad med särskild service för vuxna. Handläggningen fungerar likartat utom vad gäller bostad med särskild service för vuxna. Förvaltningen delar stadsledningskontorets bedömning att införande av valfrihetssystem kommer att öka möjligheterna för den enskilde att få samma förutsättningar vid ansökan om insats oberoende av vilken stadsdelsnämnd man har kontakt med, vilket är i överensstämmelse med bestämmelserna i kommunallagen om likställighet mellan kommunens invånare.

En fråga som inte tas upp i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande är hur man ska hantera valfriheten vid ansökan om bostad med särskild service för barn. Det konstateras att denna insats i regel föregås av en lång process och att det är svårt att prata i termer om standardiserade rutiner och förfaringssätt. Förvaltningen anser att grundprincipen när det gäller barn är att de ska tas om hand i det egna hemmet och där få de insatser de behöver enligt LSS. Det är tveksamt om insatsen bostad med särskild service för barn kan behandlas inom ramen för valfrihetssystemet.

Valfrihetssystemet kommer att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att skapa en tillvaro utifrån egna önskemål. Socialtjänstnämnden framförde den 18 mars 2008 i sitt remissvar på kommunstyrelsens förslag till införande av valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS och SoL, dnr 106-0068/2008, att det emellertid kommer att vara fortsatt brist på bostäder med särskild service vid valfrihetssystemets införande vilket begränsar valfriheten för den enskilde. Det är angeläget att stadens berörda nämnder och styrelser gemensamt arbetar för att behovet av bostäder med särskild service tillgodoses.

Socialtjänstnämnden har kommunfullmäktiges uppdrag att samordna genomförandet av utbyggnad av särskilda boendeformer för funktionshindrade. Antalet bostäder motsvarar långt ifrån efterfrågan. Förvaltningen bedömer att det finns ett fortsatt stort behov av utbyggnad av bostäder med särskild service för funktionshindrade. Det visar de inventeringar som gjorts samt de kontakter som tagits med brukarorganisationer och HSO:s bostadsgrupp (HSO – Handikapporganisationernas SamordningsOrgan).

Det är angeläget att staden årligen på ett mer systematiskt och enhetligt sätt inhämtar uppgifter om behovet av särskilda boenden. Förvaltningen anser att det är viktigt att hålla samman frågorna om hur behovet ser ut med planeringen för utbyggnad och att kontinuerligt göra avstämningar av behovet mot utbyggnadsplaner. Trots att det under de senaste åren har skett en stor utbyggnad kvarstår ytterligare behov.

Förvaltningens bedömning är att arbetet med utbyggnadsfrågor skulle kunna effektiviseras med ett förstärkt samordnat ansvar över staden, där olika berörda förvaltningar medverkar. Då skulle man få ett mer övergripande perspektiv i planeringen och bättre kunna samordna mindre funktionshindergruppers behov av boenden. I budget för 2008 fick socialtjänstnämnden i uppdrag att bland annat att se över arbetsformerna för genomförandegruppen för utbyggnad av bostäder med särskild service. Ett förslag kommer att redovisas för socialtjänstnämnden under hösten 2008.

Det är positivt att stadsledningskontoret nu har fått i uppdrag att ta fram ett planerings- och rapportsystem inför införandet av valfrihetssystem för insatser enligt LSS. Socialtjänstnämnden har länge ansett att det är svårt att få vetskap dels om stadens totala behov av bostäder med särskild service dels om pågående planering för utbyggnad inom stadsdelsnämnderna. Det finns inte heller något lätthanterligt stöd för handläggarna när det gäller att skaffa sig en uppfattning om utsikterna att tillhandahålla en särskild bostad till den enskilde sökande. Ansvariga politiker och beslutsfattande tjänstemän saknar också möjlighet att få överblick över behovet att bygga ut för de egna medborgarna. Socialtjänstnämnden beslutade den 19 april 2005 rekommendera kommunstyrelsen att uppdraga åt stadsledningskontoret att inleda utveckling av ett datasystem för hantering av särskilda boenden i staden.

Det är av avgörande betydelse för såväl handläggare som enskilda brukare att det IT-system som planeras tas fram verkligen fungerar vid införande av valfrihetssystemet inom omsorgen enligt LSS för personer med funktionsnedsättning. För att kunna göra ett val och för att kunna lämna information om valmöjligheter är det helt nödvändigt att information kan tillhandahållas på det lättillgängliga och överskådliga sätt som är möjligt i ett IT-system. Det är också viktigt att det planerade IT-systemet ger förutsättningar för att kunna följa upp beslut om insatser. Förvaltningen instämmer i stadsledningskontorets bedömning att uppgifter om särskilda boenden är känsliga och knappast kommer att kunna tillgängliggöras för allmänheten genom exempelvis broschyrer eller Internet.

I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande finns en detaljerad redogörelse för hur handläggningen av den enskildes val av bostad med särskild service ska utformas. Förvaltningen anser att den föreslagna processen bör kunna ge den enskilde så goda valmöjligheter som är möjligt att få när det gäller insatsen bostad med särskild service enligt LSS. Det är bra att man tydliggjort att utföraren inte ska kunna neka en enskild person plats. Möjligen är tiden för val av bostad alltför kort. Om den enskilde ska kunna göra sitt val inom två veckor efter att ha fått konkreta erbjudanden ställer detta stora krav på att utförarna är generösa med att tillmötesgå den enskilde med visningar.

Inrättande av en central förmedlingsgrupp är en viktig del av processen handläggningen av den enskildes val av bostad med särskild service. Den centrala förmedlingsgruppen föreslås förläggas till socialtjänstnämnden. Stadsledningskontoret anger att det systemstöd som kommer att tas fram kommer att medföra en förenkling av processen vilket skapar förutsättningar för att den centrala förmedlingsgruppen kan klara sitt uppdrag med relativt liten bemanning. Förvaltningen anser att det är angeläget att en noggrann analys av förmedlingsgruppens dimensionering görs innan beslut om förmedlingsgruppens storlek fattas. Det krävs en hög kompetens inom funktionshinderområdet för att ge stadsdelsnämndernas bistands-

handläggare och de enskilda brukarna nödvändig information inför det val brukaren ska göra. Det är också viktigt att erforderliga medel avsätts i budgeten för 2009 till såväl förmedlingsgruppen som till förvaltning av IT-systemet.

Förslaget till ersättningssystem skapar ett enhetligt system över hela staden. Förvaltningen tillstyrker förslaget att införa en LSS-peng och bedömer att konstruktionen av LSS-pengen är bra. Förslaget till hantering av lokalkostnaderna anser förvaltningen också är bra.

Stadsledningskontorets redogörelse för ersättningssystemet är emellertid inte helt enkelt att sätta sig in och förstå. Förvaltningen förstår inte fullt ut hur beräkningen av LSS-pengen för dygnersättning korttidsvistelse har gjorts.

Kommunstyrelsens handikappråd

Kommunstyrelsens handikappråds remissyttrande daterat den 8 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Inledning

Handikapprådet har fått rubricerade förslag för yttrande under sommaren. Det är förslag av stor betydelse för många människor med funktionsnedsättning. Vi är därför mycket kritiska till att rådet inte har fått möjligheter att bereda ärendet på ett tillfredsställande sätt eftersom remisstiden har infallit under sommartid då rådet inte sammanträder. Återigen har vi fått erfara att stadens rotlar inte respekterar de arbetsförhållanden som handikappråden arbetar under. De synpunkter vi lämnar bygger därför i hög grad på vad vi har framfört i andra sammanhang.

Handläggning av den enskildes val

Handikapprådet har tidigare vid flera tillfällen uttalat sin positiva inställning till att också personer med funktionsnedsättning ges möjligheter att själva bestämma vad de behöver få hjälp med, vem som ska ge hjälpen och hur den ska ges. Men vi har betonat att valfriheten måste ges i sådana former att den går att förena med trygghet och kontinuitet för brukaren. Utformningen, inte minst ett ersättningssystem, har också etiska aspekter som nog måste tänkas igenom.

Inledningsvis måste vi framhålla att någon valfrihet värd namnet inte kan existera så länge det råder brist på bostäder med särskild service och på alternativa driftformer. Vi ställer oss därför givetvis bakom förslaget att omsorgsbehovet t.v. ska vara den omständighet som ska styra förmedlingen. Dock får denna regel inte tillämpas så stelbent att inte den enskilde tillåts tacka nej till ett förslag för att avvakta ett kommande alternativ som tillgodoser dennes önskemål på ett bättre sätt.

Vi har tidigare understrukt vikten av att den enskildes ges tid att ta ställning till erbjudanden om bostad. För att valfriheten ska få ett reellt innehåll behöver många av brukarna konkret information, dvs. möjligheter att besöka den bostad som erbjudandet gäller, bekanta sig med andra hyresgäster och med personalen etc. Det är inte möjligt att hinna med inom två veckor.

Det är också viktigt att brukarna ges möjlighet att, om de så önskar, får en individuell plan upprättad inför ett beslut att förändra sina bostadsförhållanden. Staden har hittills inte använt detta instrument på det sätt som lagstiftaren har avsett. Här krävs en aktiv utbildningsinsats från staden centralt för att få stadsdelsförvaltningarna att ta sig an denna uppgift.

Vi kräver

- att den enskilde ges minst fyra veckors betänketid och att hänsyn tas till de enskilda brukarnas förutsättningar att fatta väl genomtänkta beslut
- att arbetet med individuella planer enligt LSS aktiveras i stadsdelsförvaltningarna och att socialtjänstförvaltningen ges i uppdrag att genomföra en utbildning i ämnet.

Vi tillstyrker förslaget om en sammanhållen funktion för förmedlingen av bostäder. Det är positivt att denna centrala förmedlingsgrupp ska föra en löpande dialog med alla i valfrihetssystemet ingående utförare men minst lika viktigt är att en dialog förs med brukarorganisationerna. Det är också viktigt att gruppen får en tillräcklig och kompetent bemanning så att den kan bemöta brukarna och deras företrädare på ett kunnigt och empatiskt sätt.

Vi yrkar

- att det i instruktionen för förmedlingsgruppen anges att den regelbundet ska samverka med brukarorganisationerna kring aspekter och synpunkter som rör bostädernas utformning, boendets sociala sammanställning, stödinsatsernas utformning m.m.
- att gruppen blir tillräckligt stor och har god kompetens för att kunna ge ett gott bemötande.

Om valfriheten ska tas på allvar måste brukarnas förutsättningar att förstå innebörden av olika alternativ och att välja mellan dem på ett genomtänkt sätt ägnas stor uppmärksamhet. Och inte bara brukarna utan också deras företrädare, anhöriga och/eller gode män, måste informeras. Såväl informationskanaler som informationens innehåll och utformning är fakto-

rer av stor betydelse i ett valfrihetssystem.

Vi yrkar

- att en arbetsgrupp ges i uppdrag att utforma ett samlat program för information till alla berörda inför införandet av ett valfrihetssystem för LSS-insatser. I arbetsgruppen ska givetvis också brukarna vara företrädare genom sina organisationer.

Ersättningssystemet

Vi har tidigare varnat för ett alltför standardiserat system för ersättning såväl till stadsdelsförvaltningarna som till den enskilde. Ett system för bostad med särskild service kan inte åsättas ett pris utan att det tas hänsyn till brukarens behov. Den klassificering av behov som hittills har tillämpats för tilldelningen av resurser till stadsdelsförvaltningarna har gett vissa möjligheter till utjämning eftersom brukarkollektivet är relativt stort. När man nu ska fastställa en individuell LSS-peng blir svårigheterna och de etiska riskerna uppenbara.

Vad gäller frågan om hur de gemensamma utrymmena i en gruppbofastad ska finansieras anser vi att detta är en fråga helt och hållet för förvaltningen. Den enskilde ska inte, så som staden tyvärr har beslutat nyligen, drabbas av dessa kostnader. De är en del av den omsorg som brukaren behöver på grund av sin funktionsnedsättning, vilket föredragande statsrådet tydligt uttalade i propositionen (1992/93:159) och stöd och service till vissa funktionshindrade. Vi citerar (sid.100):

”En avgift bör kunna tas ut av huvudmannen för bostad. Avgiften bör avse den enskildes privata bostad. Den enskilde bör däremot inte ha kostnader för gemensamma utrymmen och personalutrymmen. De senare bör betraktas som del av den särskilda service och omvårdnad som skall ges i anslutning till bostaden.”

Vi har inte några invändningar mot det ersättningssystem som f.n. används för att fördela resurser till stadsdelsnämnderna; erfarenheterna är dock än så länge små. Vi är däremot tveksamma till att använda samma system för att ersätta utförarna för de insatser som en enskild brukare faktiskt behöver. Något förslag till alternativ har vi inte men vill betona att systemet måste vara flexibelt så att de faktiska kostnaderna inte blir ett hinder för den enskildes valfrihet och inte heller föremål för ett oetiskt schackrande mellan förvaltning och utförare.

Vi anser alltså

- att det nuvarande systemet för tilldelning av resurser till stadsdelsförvaltningarna t.v. kan bestå i sina huvuddrag men att kostnaderna för gemensamma utrymmen i gruppbofastäder helt och hållet ska finansieras av förvaltningarna
- att förslaget om en LSS-peng och dess utformning kan prövas men att pengarna inte får sätta käppar i hjulet för den enskildes valfrihet och inte heller göra den enskilde till ett ”vara på en marknad”.

Uppföljning är en nödvändighet

De omvälvande förändringar som nu är på gång måste givetvis följas upp. Det gäller såväl utformningen av själva valfrihetssystemet och informationen om det som systemet för ersättning till stadsdelsförvaltningarna och LSS-pengen. Resurser måste avdelas för uppföljning och ansvaret för den göras tydligt. Handikapprörelsen ska givetvis ges möjlighet att aktivt delta i det arbetet.

RESERVATIONER M.M.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Abebe Hailu m.fl. (s), enligt följande.

Att avslå förvaltningens förslag beslut samt att därutöver anför följande.

Vi anser liksom stadsledningskontoret att det i dagsläget finns förhållanden inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte är optimala och där förändringar krävs. Till exempel framhåller SLK att processen för handläggning av den enskildes val skiljer sig åt beroende på vilken stadsdelsnämnd som den enskilde tillhör. Vi anser att en likvärdig och rättvis behandling för den enskilde ska vara en förutsättning med eller utan ett valfrihetssystem. Därför ställer vi oss starkt kritiska till argumentet om att likvärdighet bara kan garanteras genom att införa ett valfrihetssystem.

Rätten till inflytande över sitt eget liv och stöd från samhället för att kunna leva ett liv som andra är oerhört viktigt. Alla stockholmare, oavsett ålder, kön och funktionsnedsättning ska kunna välja hur den omsorg man behöver ska se ut. Det är viktigt att den rätten inte blandas ihop med konkurrensutsättning.

Att de enskildas önskemål och behov inte till fullo fångas in i dagens rutiner är en allvarlig brist som måste beaktas och åtgärdas. Där är SLK:s förslag om ett standardiserat förfaringssätt för handläggning av ansökningar av den enskildes behov ett steg i rätt riktning.

Vidare föreslår stadsledningskontoret att dagens system med fyra lokala förmedlingsgrupper ska avvecklas för att ersättas av en permanent stadsövergripande grupp. En sammanslagning skulle utgöra länken mellan utbud och efterfrågan samt vara expert på de olika komponenterna i valfrihetssystemet.

Socialdemokrater är inte emot en sammanslagning av de fyra förmedlingsgrupperna som sådant, utan vi kan tvärtom se vissa fördelar med det. Det är dock viktigt att klargöra vad som händer om förmedlingsgruppen inte kan hitta en lämplig bostad att erbjuda den enskilde inom tre månader; vem är ansvarig då och vem står för eventuell sanktionsavgift och merkostnader?

Trots att ambitionerna är goda med att till exempel införa en stadsövergripande förmedlargrupp, anser vi att frågan hanteras i helt fel ände. Att införa ett valfrihetssystem när det råder stor brist på särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning är inte rimligt. Det största problemet med att införa ett valfrihetssystem idag, enligt de borgerliga direktiven, är att det tyvärr inte kan bli en framgångssaga då majoriteten av de få lägenheter som finns idag redan är fulla och då det byggs allt för få nya. Att antalet bostäder motsvarar långt ifrån efterfrågan har konstaterats av ett flertal instanser vid det här laget. Därför riskerar valfrihetssystemet att bli ett slag i luften.

Den verkliga knäckfrågan blir om det nya systemet kan skapa fler boenden för att utbudet ska nå efterfrågan, och gärna mer därtill för att skapa reell möjlighet att välja. Redan idag upphandlas stora delar av omsorgen för personer med funktionsnedsättning, vilket inte har gjort att antalet boenden har ökat explosionsartat. Istället råder fortfarande akut brist på bostäder med särskild service.

Vidare konstaterar stadsledningskontoret att det inom det här området ofta behövs individuella lösningar. Vi håller med om detta, men med en LSS-peng och ständiga centraliseringar kommer stadsdelsnämndernas möjligheter att skräddarsy lösningar utifrån behoven hos personer med funktionsnedsättning snarare att minska. Vi är därför kritiska till att införa en LSS-peng då den inte kan ta hänsyn till stadsdelarnas lokala behov.

Slutligen är den föreslagna ersättningsmodellen ytterligare en pusselbit i valfrihetsmodellen inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning som redovisas separat. Detta gör att varken oppositionen eller remissinstanserna har en reell möjlighet att skapa sig en helhetsbild.

Reservation anfördes av ledamoten Jakob Dencker m.fl. (mp) samt ledamoten Gunilla Bhur m.fl. (v) enligt följande.

Att i sitt svar på remissen
avslå förslaget om en central förmedlingsgrupp
därutöver anförda

Att den enskildes valmöjligheter nu ökar genom förändringarna i LSS-systemet kan vara bra. Informationen om de alternativ som ingår i valfrihetssystemet behöver samlas och göras tillgänglig. Det är viktigt att detta görs utifrån hänsyn till de specifika behoven hos dem som är berättigade till insatser enligt LSS.

Däremot är det en stor risk att inrättandet av en central förmedlingsgrupp kommer att leda till att viktiga lokala kunskaper går förlorade. Stadsledningskontoret anser att en relativt liten bemanning ska klara uppdraget att också avlasta stadsdelsnämnderna i sökandet efter lämpliga alternativ, ett antagande som starkt kan ifrågasättas. För att löpande kunna föra en dialog med alla de utförare som ingår i valfrihetssystemet kan de nuvarande fyra förmedlingsgrupperna, med sitt lokala syn- och arbetssätt, behövas. Det är naturligtvis viktigt att bedömningar görs likvärdigt i staden, men en centralisering av förmedlingsfunktionen ska för den skull inte vara nödvändig. Förmedlingsgruppen ska även utgöra ett stöd för de enskilda och de lokala biståndshandläggarna. För detta krävs en skälig bemanning.

När det gäller ersättningssystemet och LSS-pengen är förslaget mycket svårt att överblicka, liksom att bedöma vilka de ekonomiska effekterna blir. I stadsledningskontorets utredning ges inga svar på hur de merkostnader som redan uppstått ska hanteras. En klar nackdel med införandet av en LSS-peng med lika ersättning för alla omsorgsinsatser är att stadsdelsnämndernas handlingsutrymme riskerar att minska. Det kan också leda till att utförare, med höga priser och liten konkurrens, väljer att ställa sig utanför valfrihetssystemet.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamöterna Rune Olofsson (s), Awad Hersi (mp), Jonas Ljungstedt (v), Eva Andersson (s), Azad Hassan (s) och tjänstgörande ersättaren Melad Issa (s), enligt följande.

Förslag till beslut

Att stadsdelsnämnden avger följande yttrande

Rätten till inflytande över sitt eget liv och stöd från samhället för att kunna leva ett liv som andra är oerhört viktigt. Alla Stockholmare, oavsett ålder, kön och funktionsnedsättning ska kunna välja hur den omsorg man behöver ska se ut. Det är viktigt att konstatera att detta kan utformas på många olika sätt. Den borgerliga majoriteten är övertygad att deras modell är den rätta. Vi i oppositionen har delvis andra förslag, ett av dessa är brukarvalssystem i samarbete med handikapporganisationer och handikappråd.

Trots att det finns goda ambitioner med att till exempel införa en stadsövergripande förmedlargrupp, anser vi att frågan hanteras i helt fel ände. Att införa ett valfrihetssystem när det rådet stor brist på särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning är inte rimligt.

Det största problemet med att införa ett valfrihetssystem idag, enligt de borgerliga direktiven, är att det tyvärr inte kan bli en framgångssaga då majoriteten av de få lägenheter som finns idag redan är fulla och då det byggs allt för få nya. Att antalet bostäder motsvarar långt ifrån efterfrågan har konstaterats av flertal instanser vid det här laget. Därför riskerar valfrihetssystemet att bli ett slag i luften.

Inom det här området behövs ofta individuella lösningar. Med en LSS-peng och ständiga centraliseringar riskerar stadsdelsnämndernas möjligheter att skraddarsy lösningar utifrån

behoven hos personer med funktionsnedsättning att minska. Därför är det inte helt problemfritt att införa en LSS-peng då den inte kan ta hänsyn till stadsdelarnas lokala behov.

Det lokala handikapprådet i Spånga-Tensta uttrycker förhoppningar att utredarnas förslag ska göra det möjligt för intresseorganisationer, kooperativ och andra former av socialt företagande att etablera sig. Men man ser också problem för personer med allvarliga psykiska funktionshinder, att kunna få information och en bar överblick över utbudet.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Karin Hanqvist (s), Lillemor Samuelsson (v) och Eie Herlitz (mp), enligt följande.

Vi ville avslå förvaltningens förslag till beslut och därutöver anförda följande:

Vi anser liksom stadsledningskontoret att det i dagsläget finns förhållanden inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte är optimala och där förändringar krävs. Till exempel framhåller SLK att processen för handläggning av den enskildes val skiljer sig åt beroende på vilken stadsdelsnämnd som den enskilde tillhör. Vi anser att en likvärdig och rättvis behandling för den enskilde ska vara en förutsättning med eller utan ett valfrihetssystem. Därför ställer vi oss starkt kritiska till argumentet om att likvärdighet bara kan garanteras genom att införa ett valfrihets-system.

Rätten till inflytande över sitt eget liv och stöd från samhället för att kunna leva ett liv som andra är oerhört viktigt. Alla stockholmare, oavsett ålder, kön och funktionsnedsättning ska kunna välja hur den omsorg man behöver ska se ut. Det är viktigt att den rätten inte blandas ihop med konkurrensutsättning.

Att de enskildas önskemål och behov inte till fullo fångas in i dagens rutiner är en allvarlig brist som måste beaktas och åtgärdas. Där är SLK:s förslag om ett standardiserat förfaringssätt för handläggning av ansökningar av den enskildes behov ett steg i rätt riktning.

Vidare föreslår stadsledningskontoret att dagens system med fyra lokala förmedlingsgrupper ska avvecklas för att ersättas av en permanent stadsövergripande grupp. En sammanslagning skulle utgöra länken mellan utbud och efterfrågan samt vara expert på de olika komponenterna i valfrihetssystemet. Vi är inte emot en sammanslagning av de fyra förmedlingsgrupperna som sådant, utan vi kan tvärtom se vissa fördelar med det. Det är dock viktigt att klargöra vad som händer om förmedlingsgruppen inte kan hitta en lämplig bostad att erbjuda den enskilde inom tre månader; vem är ansvarig då och vem står för eventuell sanktionsavgift och merkostnader?

Trots att ambitionerna är goda med att till exempel införa en stadsövergripande förmedlargrupp, anser vi att frågan hanteras i helt fel ände. Att införa ett valfrihetssystem när det råder stor brist på särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning är inte rimligt. Det största problemet med att införa ett valfrihetssystem idag, enligt de borgerliga direktiven, är att det tyvärr inte kan bli en framgångssaga då majoriteten av de få lägenheter som finns idag redan är fulla och då det byggs allt för få nya. Att antalet bostäder motsvarar långt ifrån efterfrågan har konstaterats av ett flertal instanser vid det här laget. Därför riskerar valfrihetssystemet att bli ett slag i luften.

Den verkliga knäckfrågan blir om det nya systemet kan skapa fler boenden för att utbudet ska nå efterfrågan, och gärna mer därtill för att skapa reell möjlighet att välja. Redan idag upphandlas stora delar av omsorgen för personer med funktionsnedsättning, vilket inte har gjort att antalet boenden har ökat explosionsartat. Istället råder fortfarande akut brist på bostäder med särskild service.

Vidare konstaterar stadsledningskontoret att det inom det här området ofta behövs individuella lösningar. Vi håller med om detta, men med en LSS-peng och ständiga centraliseringar kommer stadsdelsnämndernas möjligheter att skraddarsy lösningar utifrån behoven hos per-

soner med funktionsnedsättning snarare att minska. Vi är därför kritiska till att införa en LSS-peng då den inte kan ta hänsyn till stadsdelarnas lokala behov.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Berit Kruse m fl (s), enligt följande.

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden avslår förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss från kommunstyrelsen.

Stadsdelsnämnden anför därutöver följande

Vi anser att det i dagsläget finns förhållanden inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte är optimala och där förändringar krävs. Till exempel finns det skillnader angående handläggningen av den enskildes val beroende på vilken stadsdelsnämnd som den enskilde tillhör. Vi anser att en likvärdig och rättvis behandling för den enskilde ska vara en förutsättning med rätten att välja sitt boende. Vill man bo kvar i en kommunal verksamhet skall man inte utsätta detsamma till konkurrensutsättning. Därför ställer vi oss starkt kritiska till argumentet om att likvärdighet bara kan garanteras genom att konkurrensutsätta omsorgen.

Rätten till inflytande över sitt eget liv och stöd från samhället för att kunna leva ett liv som andra är oerhört viktigt. Alla stockholmare, oavsett ålder, kön och funktionsnedsättning ska kunna välja hur den omsorg man behöver ska se ut. Det är viktigt att den rätten inte blandas ihop med konkurrensutsättning.

Att de enskildas önskemål och behov inte till fullo fångas in i dagens rutiner är en allvarlig brist som måste beaktas och åtgärdas. Förslaget om ett standardiserat förfaringsätt för handläggning av ansökningar av den enskildes behov är ett steg i rätt riktning.

Vidare föreslås det att dagens system med fyra lokala förmedlingsgrupper ska avvecklas för att ersättas av en permanent stadsövergripande grupp. En sammanslagning skulle utgöra länken mellan utbud och efterfrågan samt vara expert på de olika komponenterna i den totalt konkurrensutsatta handikappomsorgen. Vi är inte emot en sammanslagning av de fyra förmedlingsgrupperna som sådant, utan vi kan tvärtom se vissa fördelar med det.

Det är dock viktigt att klargöra vad som händer om förmedlingsgruppen inte kan hitta en lämplig bostad att erbjuda den enskilde inom tre månader; vem är ansvarig då och vem står för eventuell sanktionsavgift och merkostnader?

Trots att ambitionerna är goda med att till exempel införa en stadsövergripande förmedlargrupp, anser vi att frågan hanteras i helt fel ände. Att påtvinga omsorgen konkurrensutsättning mot organisationernas vilja när det råder stor brist på särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning är inte rimligt. Det största problemet idag, enligt de borgerliga direktiven, är att det tyvärr inte kan bli en framgångssaga då majoriteten av de få lägenheter som finns idag redan är fulla och då det byggs allt för få nya. Att antalet bostäder motsvarar långt ifrån efterfrågan har konstaterats av ett flertal instanser vid det här laget.

Den verkliga knäckfrågan är att skapa fler boenden för att skapa en reell möjlighet att välja. Redan idag upphandlas stora delar av omsorgen för personer med funktionsnedsättning, vilket inte har gjort att antalet boenden har ökat explosionsartat. Istället råder fortfarande akut brist på bostäder med särskild service.

Vidare konstateras det att det inom det här området ofta behövs individuella lösningar. Vi håller med om detta, men med en LSS-peng och ständiga centraliseringar kommer stadsdelsnämndernas möjligheter att skräddarsy lösningar utifrån behoven hos personer med funktionsnedsättning snarare att minska. Vi är därför kritiska till att införa en LSS-peng då den inte kan ta hänsyn till stadsdelarnas lokala behov.

Reservation anfördes av ledamot Leif Larsson (v), enligt följande.

Leif Larsson hänvisade till skrivelse 2008-08-02 från FUB, här citerat:

”Att beakta i valfrihetssystemet

Målgruppernas behov ser mycket olika ut. Därför krävs bland annat att information anpassas efter varje persons förutsättningar, tid för den enskilde att formulera sina behov av stöd, service och omvårdnad samt tid för gode män, förvaltare och närstående för att de ska kunna bistå i valet. Viktigt är också att dessa personer ges utbildning.

Föreningen vill påpeka att många har stora svårigheter att välja bland ett stort antal utförare som för den enskilde kan skapa otrygghet och upplevas som besvärligt. Studier har visat att för många är det viktigaste kvalitetskriteriet för en god insats den personliga kontakten.

Att enbart kunna välja utförare är kanske inte det allra viktigaste, utan väl så viktigt, att kunna välja vad man vill ha hjälp med och vilka personer som ska ge hjälpen.

Föreningen anser att det i valfrihetssystemet måste finnas kommunala alternativ att välja. Anledningen är att erfarenheten visat att många med funktionsnedsättning önskar det därför att det ger den bästa garantin för långsiktighet i åtagandet och därmed för trygghet, kompetens och kontinuitet. Vidare behöver kommunen egna erfarenheter för att kunna formulera relevanta kvalitetskrav och tillsyn samt för jämförelser vid prissättning av alternativa utförare. Vid behov av att snabbt ta hand om verksamheter som av olika skäl inte kan drivas vidare av alternativa utförare, eftersom kommunen har det yttersta ansvaret.

Föreningen anser att ett viktigt steg mot valfrihet är om staden man låta dagliga verksamheter och boendeenheter m.m. presentera sig på Internet i sådan form så personer med utvecklingsstörning får möjlighet att förstå vad som finns möjlighet att välja mellan. Föreningen driver ett projekt med stöd av Arvsfonden som bland annat ska utveckla teknik och kunskap om hur information bör utformas för att kunna förstås av så många som möjligt.

Föreningen föreslår att staden tar del av erfarenheterna och i samarbete med föreningen startar ett projekt med syfte att utveckla information till brukarna inom ramen för valfrihetsreformen.

Vidare anser föreningen att det finns risk att den föreslagna förmedlingsgruppen som ska täcka hela staden och samtliga verksamheter inte får tid att sätta sig in i ett stort antal personer skiftande behov och därmed sämre service. I förslaget saknas redovisning av dimensioneringen av förmedlingsgruppen. Föreningen anser att det måste finnas tillräckligt med personal i den centrala förmedlingsgruppen.

I utredningen konstateras att ingen förändring kommer att ske av nuvarande resursfördelningssystem för LSS-insatser till stadsdelsnämnderna men föreningen anser att skrivningen om gemensamhetslokaler är otydlig och vag. Av skrivningen framgår att om lokalkostnaderna ökar så kommer resurserna till omsorgen att minska. Är föreningens tolkning riktig kan detta inte accepteras.”

Särskilt uttalande gjordes av ledamot Tomas Melin (mp), enligt följande.

Att den enskildes valmöjligheter nu ökar genom förändringarna i LSS-systemet är bra. Informationen om de alternativ som ingår i valfrihetssystemet behöver samlas och göras tillgänglig. Det är viktigt att detta görs utifrån hänsyn till de specifika behoven hos dem som är berättigade insatser enligt LSS.

Däremot är det en stor risk att inrättandet av en central förmedlingsgrupp kommer att leda till att viktiga lokala kunskaper går förlorade. Stadsledningskontoret anser att en relativt liten bemanning ska klara uppdraget att också avlasta stadsdelsnämnderna i sökandet efter lämpliga alternativ, ett antagande som starkt kan ifrågasättas. För att löpande kunna föra en dialog med alla de utförare som ingår i valfrihetssystemet kan de nuvarande fyra förmedlingsgrupperna, med sitt lokala syn- och arbetssätt, behövas. Det är naturligtvis viktigt att bedömningar görs likvärdigt i staden, men en centralisering av förmedlingsfunktionen ska för den skull inte

vara nödvändig. Förmedlingsgruppen ska även utgöra ett stöd för de enskilda och de lokala biståndshandläggarna. För detta krävs en skäligen bemanning.

När det gäller ersättningssystemet och LSS-pengen är förslaget mycket svårt att överblicka, liksom att bedöma vilka de ekonomiska effekterna blir. I stadsledningskontorets utredning ges inga svar på hur de merkostnader som redan uppstått ska hanteras. En klar nackdel med införandet av en LSS-peng med lika ersättning för alla omsorgsinsatser är att stadsdelsnämndernas handlingsutrymme riskerar att minska. Det kan också leda till att utförare, med höga priser och liten konkurrens, väljer att ställa sig utanför valfrihetssystemet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Håkan Wahlén m.fl. (s) och Reijo Kittilä (v), enligt följande.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att valfrihetssystemet inom omsorgen enligt LSS bör omarbetas av stadsledningskontoret utifrån vad som framförs i detta beslut.

Det föreslagna pengsystemet minskar det demokratiska politiska inflytandet och försvarar planeringen av omsorgen för de funktionshindrade, till nackdel för dem.

Målsättningen bör vara att öka brukarnas och de anhörigas inflytande över hur de beviljade insatserna ska utföras. Vi vill ha ett brukarvalssystem i dialog med stadens handikappråd och handikapporganisationerna, inte ett system där främsta syftet är att konkurrensutsätta och privatisera så stora delar av verksamheten som möjligt.

Staden ska ha huvudansvaret för både planeringen och driften av de verksamheter som utför insatserna för de funktionsnedsatta. Samtliga upphandlingar av driften av gruppboenden ska stoppas.

- Brukarna ska så långt som möjligt ha tillgång till den beviljade insatsen där de har sin huvudsakliga sociala förankring om de inte själva önskar annat.
- Samtliga verksamheter ska hålla en hög kvalitet.
- Även de som har mycket speciella behov måste ha tillgång till skraddarsydda, individuella lösningar i närheten där de och deras närstående bor.
- Verksamheterna måste byggas ut så att tillgången motsvarar behoven.
- Det måste skapas ett system där verksamhetens (exempelvis boendets) och individens behov och önskemål kan balanseras.
- En central förmedlingsgrupp innebär att viktiga lokala kunskaper går förlorade. De fyra lokala förmedlingsgrupperna bör finnas kvar.

Brukarna ska ha ett stort inflytande över de insatser som de har rätt till enligt LSS. Att använda begreppet valfrihet kan dock leda till missförstånd, besvikelser och frustration när det i praktiken inte är möjligt att verkställa valfriheten.

Reservation anfördes av Ingegerd Akselsson Le Douaron (mp), enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslår i sitt svar på remissen att

- avslå förslaget om en central förmedlingsgrupp
- därutöver anför

Att den enskildes valmöjligheter nu ökar genom förändringarna i LSS-systemet är bra. Informationen om de alternativ som ingår i valfrihetssystemet behöver samlas och göras tillgänglig. Det är viktigt att detta görs utifrån hänsyn till de specifika behoven hos dem som är berättigade insatser enligt LSS.

Däremot är det en stor risk att inrättandet av en central förmedlingsgrupp kommer att leda till att viktiga lokala kunskaper går förlorade. Stadsledningskontoret anser att en relativt liten bemanning ska klara uppdraget att också avlasta stadsdelsnämnderna i sökandet efter lämpliga alternativ, ett antagande som starkt kan ifrågasättas. För att löpande kunna föra en dialog med alla de utförare som ingår i valfrihetssystemet kan de nuvarande fyra förmedlingsgrup-

perna, med sitt lokala syn- och arbetssätt, behövas. Det är naturligtvis viktigt att bedömningar görs likvärdigt i staden, men en centralisering av förmedlingsfunktionen ska för den skull inte vara nödvändig. Förmedlingsgruppen ska även utgöra ett stöd för de enskilda och de lokala biståndshandläggarna. För detta krävs en skälig bemanning.

När det gäller ersättningssystemet och LSS-pengen är förslaget mycket svårt att överblicka, liksom att bedöma vilka de ekonomiska effekterna blir. I stadsledningskontorets utredning ges inga svar på hur de merkostnader som redan uppstått ska hanteras. En klar nackdel med införandet av en LSS-peng med lika ersättning för alla omsorgsinsatser är att stadsdelsnämndernas handlingsutrymme riskerar att minska. Det kan också leda till att utförare, med höga priser och liten konkurrens, väljer att ställa sig utanför valfrihetssystemet.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamoten Yildiz Kafkas (mp) samt vice ordföranden Lars Arell m.fl. (s) och ledamoten Hans Enroth (v), enligt följande.

Avslå förslaget tills en övertygande analys av "valfrihetssystemets" förträfflighet kan redovisas, och att det verkligen innebär en valfrihet för brukaren i vården.

Därutöver anför följande:

I ett tidigare remissvar till kommunstyrelsen, daterat den 27 mars 2008 har vi från miljöpartiets sida genom ett särskilt uttalande visat vår oro över det alltför framhastade systemändringen utan en övertygande analys av den så kallade valfrihetens effekter. Vi vänder oss emot den tvingande valfriheten och hänvisar nedan till vårt tidigare svar i ämnet den 27 mars 2008:

"Det finns risk att "valfrihetssystemet för handikappade" leder till att de handikappade i första hand användas som handelsvara. Protokolluppgifter från Norrmalms handikappråds möte från den 27 februari 2008, som vi fick ta del av, är oroande. Vi instämmer i deras synpunkter i stort och är övertygade om att det är de själva som vet bäst vad som är bra för dem och vad de uppfattar som valfrihet. Här är några synpunkter från Norrmalms handikappråd som bör tas med i valfrihetssystemet:

- En helhetssyn på människan måste gälla oberoende av om brukaren fyllt 65 år eller inte.
- Det måste finnas regler för att hindra att "valfrihet" för handikappade blir främst en affärsidé. (hänvisning till rådets protokoll: "Det uppmärksammades att det har förekommit att vårdgivare tagit sig friheten att försöka "värva" brukare. Var går gränsen för otillbörlig påverkan och hur skall den enskilde stöttas så att valet blir det bästa?")
- Viktigt med en god information om de alternativ som kommer att finnas. Information som t.ex. finns på en hemsida måste också finnas i tryckt form eller kunna inhämtas via ett telefonsamtal.
- Rådet vill vara delaktigt i upphandlingsprocessen. En möjlig väg kan vara att genom representant(er) få ta del av underlaget för anbudsgivningen.
- Verksamheternas kvalitet kontinuerligt följs upp.
- Det är viktigt att man fastslår formerna för hur valet av utförare skall gå till rent praktiskt och i ärendet föreslås det att riktlinjer skall utarbetas för detta. Handikapprådet anser det mycket viktigt att det inte uppstår godtycke och vill därför framhålla att sådana riktlinjer är mycket angelägna.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Hanna Broberg (m), ledamoten Amelie Tarschys Ingre (fp), ledamoten Johanna Jämstorp (kd) och ersättaren Cecilia Önfelt (c), enligt följande.

Valfriheten inom LSS är en viktig reform och man måste hitta rätt former för att detta ska fungera väl i praktiken. Det handlar både om ett utvecklat utbud och om en kunnig rådgivning

i biståndsbedömningen. Då det idag inte finns en tillräcklig konkurrens när det gäller utbudet av olika tjänster och verksamheter ser vi att staden bör vara tydlig med att detta ersättnings-system, framöver, måste omfatta alla aktörer. Vi vill se en utveckling där fokus blir att möta olika och mycket specialiserade behov, ett större utbud av verksamheter och där ersättningen är reglerad i en tydlig och långsiktigt hållbar modell.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Rolf Lindell m fl (s), enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

Att i remissvaret avslå stadsledningskontorets förslag till valfrihetssystem och LSS-peng samt att därutöver anför följande.

Rätten till inflytande över sitt eget liv, med vid behov stöd från samhället för att kunna leva ett liv som andra, är oerhört viktig. Alla stockholmare, oavsett ålder, kön och funktionsnedsättning, ska kunna välja hur den omsorg som man behöver. Det är viktigt att den rätten inte blandas ihop med konkurrensutsättning.

Det största problemet med att införa ett valfrihetssystem i enlighet med de borgerliga direktiven är att majoriteten av de lägenheter som finns redan är upptagna och att det byggs alltför få. Därför riskerar valfrihetssystemet att bli ett slag i luften och den verkliga knäckfrågan blir om det nya systemet kan skapa fler boenden för att utbudet ska nå efterfrågan och gärna mer därtill.

Förslaget med en s.k. LSS-peng avslås då den inte kan ta hänsyn till individuella lösningar och behoven i de olika stadsdelarna. Med ständiga centraliseringar kommer stadsdelsnämndernas möjligheter att skräddarsy lösningar utifrån behoven hos personer med funktionsnedsättning snarare att minska.

Reservation anfördes av ledamoten Marion Sundqvist (mp), enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

Att i sitt svar på remissen avslå förslaget om en central förmedlingsgrupp samt att därutöver anför följande.

Att den enskildes valmöjligheter nu ökar genom förändringarna i LSS-systemet är bra. Informationen om de alternativ som ingår i valfrihetssystemet behöver samlas och göras tillgänglig. Det är viktigt att detta görs utifrån hänsyn till de specifika behoven hos dem som är berättigade insatser enligt LSS.

Däremot är det en stor risk att inrättandet av en central förmedlingsgrupp kommer att leda till att viktiga lokala kunskaper går förlorade. Stadsledningskontoret anser att en relativt liten bemanning ska klara uppdraget att också avlasta stadsdelsnämnderna i sökandet efter lämpliga alternativ, ett antagande som starkt kan ifrågasättas. För att löpande kunna föra en dialog med alla de utförare som ingår i valfrihetssystemet kan de nuvarande fyra förmedlingsgrupperna, med sitt lokala syn- och arbetssätt, behövas. Det är naturligtvis viktigt att bedömningar görs likvärdigt i staden, men en centralisering av förmedlingsfunktionen ska för den skull inte vara nödvändig. Förmedlingsgruppen ska även utgöra ett stöd för de enskilda och de lokala biståndshandläggarna. För detta krävs en skälig bemanning.

När det gäller ersättningssystemet och LSS-pengen är förslaget mycket svårt att överblicka, liksom att bedöma vilka de ekonomiska effekterna blir. I stadsledningskontorets utredning ges inga svar på hur de merkostnader som redan uppstått ska hanteras. En klar nackdel med införandet av en LSS-peng med lika ersättning för alla omsorgsinsatser är att stadsdelsnämndernas handlingsutrymme riskerar att minska. Det kan också leda till att utförare, med höga priser och liten konkurrens, väljer att ställa sig utanför valfrihetssystemet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Jan Forsell m.fl. (s) samt ledamöterna Birger Jeansson (mp) och Heinz Spira (v), enligt följande.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Att avslå förvaltningens förslag beslut samt att som svar på remissen anför följande.

Vi anser liksom stadsledningskontoret att det i dagsläget finns förhållanden inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte är optimala och där förändringar krävs.

Till exempel framhåller SLK att processen för handläggning av den enskildes val skiljer sig åt beroende på vilken stadsdelsnämnd som den enskilde tillhör. Vi anser att en likvärdig och rättvis behandling för den enskilde ska vara en förutsättning med eller utan ett valfrihetssystem. Därför ställer vi oss starkt kritiska till argumentet om att likvärdighet bara kan garanteras genom att införa ett valfrihetssystem.

Rätten till inflytande över sitt eget liv och stöd från samhället för att kunna leva ett liv som andra är oerhört viktigt. Alla stockholmare, oavsett ålder, kön och funktionsnedsättning ska kunna välja hur den omsorg man behöver ska se ut. Det är viktigt att den rätten inte blandas ihop med konkurrensutsättning och skulle ge begreppet valfrihet ett verkligt innehåll.

Att de enskildas önskemål och behov inte till fullo fångas in i dagens rutiner är en allvarlig brist som måste beaktas och åtgärdas. Där är SLK:s förslag om ett standardiserat förfaringssätt för handläggning av ansökningar av den enskildes behov ett steg i rätt riktning.

Vidare föreslår stadsledningskontoret att dagens system med fyra lokala förmedlingsgrupper ska avvecklas för att ersättas av en permanent stadsövergripande grupp. En sammanslagning skulle utgöra länken mellan utbud och efterfrågan samt vara expert på de olika komponenterna i valfrihetssystemet. Vi är inte emot en sammanslagning av de fyra förmedlingsgrupperna som sådant, utan vi kan tvärtom se vissa fördelar med det. Det är dock viktigt att klargöra vad som händer om förmedlingsgruppen inte kan hitta en lämplig bostad att erbjuda den enskilde inom tre månader; vem är ansvarig då och vem står för eventuell sanktionsavgift och merkostnader?

Trots att ambitionerna är goda med att till exempel införa en stadsövergripande förmedlargrupp, anser vi att frågan hanteras i helt fel ände. Att införa ett valfrihetssystem när det råder stor brist på särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning är inte rimligt. Det största problemet med att införa ett valfrihetssystem idag, enligt de borgerliga direktiven, är att det tyvärr inte kan bli en framgångssaga då majoriteten av de få lägenheter som finns idag redan är fulla och då det byggs allt för få nya. Att antalet bostäder motsvarar långt ifrån efterfrågan har konstaterats av ett flertal instanser vid det här laget. Därför riskerar valfrihetssystemet att bli ett slag i luften.

Den verkliga knäckfrågan blir om det nya systemet kan skapa fler boenden för att utbudet ska nå efterfrågan, och gärna mer därtill för att skapa reell möjlighet att välja. Redan idag upphandlas stora delar av omsorgen för personer med funktionsnedsättning, vilket inte har gjort att antalet boenden har ökat explosionsartat. Istället råder fortfarande akut brist på bostäder med särskild service.

Vidare konstaterar stadsledningskontoret att det inom det här området ofta behövs individuella lösningar. Vi håller med om detta, men med en LSS-peng och ständiga centraliseringar kommer stadsdelsnämndernas möjligheter att skräddarsy lösningar utifrån behoven hos personer med funktionsnedsättning snarare att minska. Vi är därför kritiska till att införa en LSS-peng då den inte kan ta hänsyn till stadsdelarnas lokala behov.

Slutligen är den föreslagna ersättningsmodellen ytterligare en pusselbit i valfrihetsmodellen inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning som redovisas separat. Detta gör att varken oppositionen eller remissinstanserna har en reell möjlighet att skapa sig en helhetsbild.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Magnus Dannqvist m.fl. (s), enligt följande.

Att avlämna förvaltningens svar utan eget ställningstagande

Samt att därutöver anföra följande

Vi anser liksom stadsledningskontoret att det i dagsläget finns förhållanden inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte är optimala och där förändringar krävs. Till exempel framhåller SLK att processen för handläggning av den enskildes val skiljer sig åt beroende på vilken stadsdelsnämnd som den enskilde tillhör. Vi anser att en likvärdig och rättvis behandling för den enskilde ska vara en förutsättning med eller utan ett valfrihetssystem. Därför ställer vi oss starkt kritiska till argumentet om att likvärdighet bara kan garanteras genom att införa ett valfrihetssystem.

Rätten till inflytande över sitt eget liv och stöd från samhället för att kunna leva ett liv som andra är oerhört viktigt. Alla stockholmare, oavsett ålder, kön och funktionsnedsättning ska kunna välja hur den omsorg man behöver ska se ut. Det är viktigt att den rätten inte blandas ihop med konkurrensutsättning.

Att de enskildas önskemål och behov inte till fullo fångas in i dagens rutiner är en allvarlig brist som måste beaktas och åtgärdas. Där är SLK:s förslag om ett standardiserat förfaringssätt för handläggning av ansökningar av den enskildes behov ett steg i rätt riktning.

Vidare föreslår stadsledningskontoret att dagens system med fyra lokala förmedlingsgrupper ska avvecklas för att ersättas av en permanent stadsövergripande grupp. En sammanslagning skulle utgöra länken mellan utbud och efterfrågan samt vara expert på de olika komponenterna i valfrihetssystemet. Vi är inte emot en sammanslagning av de fyra förmedlingsgrupperna som sådant, utan vi kan tvärtom se vissa fördelar med det. Det är dock viktigt att klargöra vad som händer om förmedlingsgruppen inte kan hitta en lämplig bostad att erbjuda den enskilde inom tre månader; vem är ansvarig då och vem står för eventuell sanktionsavgift och merkostnader?

Trots att ambitionerna är goda med att till exempel införa en stadsövergripande förmedlargrupp, anser vi att frågan hanteras i helt fel ände. Att införa ett valfrihetssystem när det råder stor brist på särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning är inte rimligt. Det största problemet med att införa ett valfrihetssystem idag, enligt de borgerliga direktiven, är att det tyvärr inte kan bli en framgångssaga då majoriteten av de få lägenheter som finns idag redan är fulla och då det byggs allt för få nya. Att antalet bostäder motsvarar långt ifrån efterfrågan har konstaterats av ett flertal instanser vid det här laget. Därför riskerar valfrihetssystemet att bli ett slag i luften.

Den verkliga knäckfrågan blir om det nya systemet kan skapa fler boenden för att utbudet ska nå efterfrågan, och gärna mer därtill för att skapa reell möjlighet att välja. Redan idag upphandlas stora delar av omsorgen för personer med funktionsnedsättning, vilket inte har gjort att antalet boenden har ökat explosionsartat. Istället råder fortfarande akut brist på bostäder med särskild service.

Vidare konstaterar stadsledningskontoret att det inom det här området ofta behövs individuella lösningar. Vi håller med om detta, men med en LSS-peng och ständiga centraliseringar kommer stadsdelsnämndernas möjligheter att skräddarsy lösningar utifrån behoven hos personer med funktionsnedsättning snarare att minska. Vi är därför kritiska till att införa en LSS-peng då den inte kan ta hänsyn till stadsdelarnas lokala behov.

Slutligen är den föreslagna ersättningsmodellen ytterligare en pusselbit i valfrihetsmodellen inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning som redovisas separat. Detta gör att varken oppositionen eller remissinstanserna har en reell möjlighet att skapa sig en helhetsbild.

Reservation anfördes av ledamoten Rosa Lundmark (v), enligt följande.

Stadsdelsnämnden lämnar följande yttrande över remissen.

Det borgerliga valfrihetssystemet bygger på konkurrensutsättning, vilket vi tagit avstånd ifrån i samband med kommunfullmäktiges beslut. För att vi ska ha en solidarisk omsorg likvärdig för alla brukare måste alla upphandlingar i staden avbrytas. Nya direktiv behöver tas fram för att utarbeta ett demokratiskt brukarvalssystem i nära dialog med handikapporganisationerna.

Däremot är vi positiva till den övergripande utformningen av handläggningen som föreslås i denna remiss, eftersom det ökar tydligheten inför brukarna. Även förslaget med en central förmedlingsgrupp kan vara positivt. I bästa fall kan erfarenheterna i en sådan grupp bidra till att öka utbyggnaden av gruppboheter. För att fullt ut kunna värdera förslaget behöver dock utvärderingen av de lokala förmedlingsgrupperna förmedlas till de lokala politikererna.

Införandet av en LSS-peng är vi helt emot, eftersom det bidrar till att flytta makten från de demokratiska politiska organen till marknaden som bara tar ekonomiska hänsyn. Vi menar att pengssystem inte alls ger brukarna som helhet ökad makt, tvärtom minskar deras inflytande över verksamheterna i deras roll som medborgare. Pengssystem har en strukturell ojämställdhet, eftersom de gynnar välbeställda medborgare och missgynnar sämre lottade. Det har till exempel visat sig att mekanismerna bakom att välja skola är komplicerade. Den kommunala likställigheten minskar därmed oavsett vilka informationssystem som införs.

Det finns fördelar med fast ersättning oavsett vem som driver verksamheten, vilket kan ordnas utan LSS-peng. Ett enhetligt pris måste dock kombineras med tydliga kvalitetskrav för att inte vinstdrivande företag ska försämrat kvaliteten för att få ut sin vinst.

I remissen finns oklarheter om likställigheten mellan kommunala och privata utförare. Det framgår exempelvis inte hur nivån på momskompensationen har räknats fram eller varför det föreslås olika system för ersättningen till gemensamhetslokaler. Vi ser också i likhet med förvaltningen att det finns risker för att privata utförare med indexuppräknning i avtalen får högre LSS-peng än kommunala utförare om kommunfullmäktige inte höjer schablonerna. Vi ser gärna att brukardrivna organisationer kan få stimulansbidrag för utbyggnad av gruppboheter men anser inte att vinstdrivande företag ska få ett sådant offentligt bidrag.

Reservation anfördes av ledamoten Jonas Eklund (mp), enligt följande.

Stadsdelsnämnden anför följande som svar på remissen.

Att den enskildes valmöjligheter ökar genom förändringarna i LSS-systemet är bra. Informationen om de alternativ som ingår i valfrihetssystemet behöver samlas och göras tillgänglig. Det är viktigt att detta görs utifrån hänsyn till de specifika behoven hos dem som är berättigade till insatser enligt LSS.

Däremot är det en risk att inrättandet av en central förmedlingsgrupp kommer att leda till att viktiga lokala kunskaper går förlorade. Stadsledningskontoret anser att en relativt liten bemanning ska klara uppdraget att avlasta stadsdelsnämnderna i sökandet efter lämpliga alternativ, ett antagande som starkt kan ifrågasättas. För att löpande kunna föra en dialog med alla de utförare som ingår i valfrihetssystemet kan de nuvarande fyra förmedlingsgrupperna, med sitt lokala syn- och arbetssätt, behövas. Det är naturligtvis viktigt att bedömningar görs likvärdigt i staden, men en centralisering av förmedlingsfunktionen måste för den skull inte vara nödvändig. Förmedlingsgruppen ska även utgöra ett stöd för de enskilda och de lokala biståndshandläggarna. För detta krävs en tillräcklig bemanning.

När det gäller ersättningssystemet och LSS-pengen är förslaget mycket svårt att överblicka, liksom att bedöma vilka de ekonomiska effekterna blir. I stadsledningskontorets utredning ges inga svar på hur de merkostnader som redan uppstått ska hanteras. En klar nackdel med införandet av en LSS-peng är att stadsdelsnämndernas handlingsutrymme riskerar att minska. Det kan också leda till att vissa utförare, som har höga dygnspriser och liten konkurrens, väljer att ställa sig utanför valfrihetssystemet. Effekterna av en LSS-peng behöver därför

utredas närmare. Om ett pengsystem införs måste det utformas så att det verkligen ger lika ekonomiska villkor för kommunala och privata utförare.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m fl (s), enligt följande.

Stadsdelsnämnden avslår förvaltningens förslag till beslut och anför följande.

Den moderatledda borgliga majoriteten har under denna mandatperiod systematiskt centraliserat stadsdelsnämndernas verksamheter. Mest omfattande är flytten av grundskolan och skolbarnomsorgen, även jobbtorgen, upphandlingarna, kontakterna o s v. Systemet med pengcheckar i stället för anslag är en dold centralisering. Pengsystemen innebär i praktiken att behovsprövningen upphör, alla får lika trots olika behov och förutsättningar. Majoriteten centraliserar och behåller ett tomt stadsdelsnämndsskal. Det är ett hån mot demokratin att detta sker utan beslut om helheten, utan analys av konsekvenserna för invånarna, medarbetarna, styrningen, maktbalansen, delaktigheten, samhörigheten, samordningsvinsterna, effektiviteten. Politikerföraktet ökar vilket är farligt för demokratin.

Förslagen i remitterat ärende är ytterligare en åtgärd från borgarna om att avveckla stadsdelsnämnderna genom förslag om centralisering av olika uppdrag.

Vi har tyvärr stora svårigheter att med hjälp av tjänsteutlåtandena förstå vad förslagen innebär för invånarna inom vår stadsdel samt medarbetarna inom vår förvaltning.

Framförallt har vi svårt att se hur förslagen leder till förbättringar för dessa grupper. Vi avstyrker därför dessa förslag från Stadsledningskontoret.

Reservation anfördes av Mats E P Lindqvist (mp), enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslår i sitt svar på remissen att

I huvudsak tillstyrka stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

avslå förslaget om en central förmedlingsgrupp

därutöver anför

Att den enskildes valmöjligheter nu ökar genom förändringarna i LSS-systemet är bra. Informationen om de alternativ som ingår i valfrihetssystemet behöver samlas och göras tillgänglig. Det är viktigt att detta görs utifrån hänsyn till de specifika behoven hos dem som är berättigade insatser enligt LSS.

Däremot är det en stor risk att inrättandet av en central förmedlingsgrupp kommer att leda till att viktiga lokala kunskaper går förlorade. Stadsledningskontoret anser att en relativt liten bemanning ska klara uppdraget att också avlasta stadsdelsnämnderna i sökandet efter lämpliga alternativ, ett antagande som starkt kan ifrågasättas. För att löpande kunna föra en dialog med alla de utförare som ingår i valfrihetssystemet kan de nuvarande fyra förmedlingsgrupperna, med sitt lokala syn- och arbetssätt, behövas. Det är naturligtvis viktigt att bedömningar görs likvärdigt i staden, men en centralisering av förmedlingsfunktionen ska för den skull inte vara nödvändig. Förmedlingsgruppen ska även utgöra ett stöd för de enskilda och de lokala biståndshandläggarna. För detta krävs en skälig bemanning.

När det gäller ersättningssystemet och LSS-pengen är förslaget mycket svårt att överblicka, liksom att bedöma vilka de ekonomiska effekterna blir. I stadsledningskontorets utredning ges inga svar på hur de merkostnader som redan uppstått ska hanteras. En klar nackdel med införandet av en LSS-peng med lika ersättning för alla omsorgsinsatser är att stadsdelsnämndernas handlingsutrymme riskerar att minska. Det kan också leda till att utförare, med höga priser och liten konkurrens, väljer att ställa sig utanför valfrihetssystemet.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamoten Helena Söderlind Paues m.fl. (s) och ledamoten Kjell Marténg (v), enligt följande.

Att avslå stadsledningskontorets förslag på ersättningssystem samt övergripande handläggning av ärenden i valfrihetssystem enligt LSS

Samt att därutöver anför följande

Vi anser liksom stadsledningskontoret att det i dagsläget finns förhållanden inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte är optimala och där förändringar krävs. Till exempel framhåller SLK att processen för handläggning av den enskildes val skiljer sig åt beroende på vilken stadsdelsnämnd som den enskilde tillhör. Vi anser att en likvärdig och rättvis behandling för den enskilde ska vara en förutsättning med eller utan ett valfrihetssystem. Därför ställer vi oss starkt kritiska till argumentet om att likvärdighet bara kan garanteras genom att införa ett valfrihetssystem.

Rätten till inflytande över sitt eget liv och stöd från samhället för att kunna leva ett liv som andra är oerhört viktigt. Alla stockholmare, oavsett ålder, kön och funktionsnedsättning ska kunna välja hur den omsorg man behöver ska se ut. Det är viktigt att den rätten inte blandas ihop med konkurrensutsättning.

Att de enskildas önskemål och behov inte till fullo fångas in i dagens rutiner är en allvarlig brist som måste beaktas och åtgärdas. Där är SLK:s förslag om ett standardiserat förfaringssätt för handläggning av ansökningar av den enskildes behov ett steg i rätt riktning.

Vidare föreslår stadsledningskontoret att dagens system med fyra lokala förmedlingsgrupper ska avvecklas för att ersättas av en permanent stadsövergripande grupp. En sammanslagning skulle utgöra länken mellan utbud och efterfrågan samt vara expert på de olika komponenterna i valfrihetssystemet. Vi är inte emot en sammanslagning av de fyra förmedlingsgrupperna som sådan, utan vi kan tvärtom se vissa fördelar med det. Det är dock viktigt att klargöra vad som händer om förmedlingsgruppen inte kan hitta en lämplig bostad att erbjuda den enskilde inom tre månader; vem är ansvarig då och vem står för eventuell sanktionsavgift och merkostnader?

Trots att ambitionerna är goda med att till exempel införa en stadsövergripande förmedlargrupp, anser vi att frågan hanteras i helt fel ände. Att införa ett valfrihetssystem när det råder stor brist på särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning är inte rimligt. Det största problemet med att införa ett valfrihetssystem idag, enligt de borgerliga direktiven, är att det tyvärr inte kan bli en framgångssaga då majoriteten av de få boenden som finns idag redan är fulla och då det byggs allt för få nya. Att antalet bostäder motsvarar långt ifrån efterfrågan har konstaterats av ett flertal instanser vid det här laget. Därför riskerar valfrihetssystemet att bli ett slag i luften.

Den verkliga knäckfrågan blir om det nya systemet kan skapa fler boenden så att utbudet står i samklang med efterfrågan, och gärna mer därtill för att skapa reell möjlighet att välja. Redan idag upphandlas stora delar av omsorgen för personer med funktionsnedsättning, vilket inte har medfört att antalet boenden har ökat explosionsartat. Istället råder fortfarande akut brist på bostäder med särskild service.

Vidare konstaterar stadsledningskontoret att det inom det här området ofta behövs individuella lösningar. Vi håller med om detta, men med en LSS-peng och ständiga centraliseringar kommer stadsdelsnämndernas möjligheter att skräddarsy lösningar utifrån behoven hos personer med funktionsnedsättning snarare att minska. Vi är därför kritiska till att införa en LSS-peng då den inte kan ta hänsyn till stadsdelarnas lokala behov.

Slutligen är den föreslagna ersättningsmodellen ytterligare en pusselbit i valfrihetsmodellen inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning som redovisas separat. Detta gör att varken oppositionen eller remissinstanserna har en reell möjlighet att skapa sig en helhetsbild.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamöterna Liliane Svensson (s), Rebwar Hassan (mp) samt vice ordföranden Margareta Johansson (v), enligt följande.

Att Skärholmens stadsdelsnämnd beslutar avslå förvaltningens förslag till remissvar

Samt att därutöver anför följande

Vi anser liksom stadsledningskontoret att det i dagsläget finns förhållanden inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte är optimala och där förändringar krävs. Till exempel framhåller SLK att processen för handläggning av den enskildes val skiljer sig åt beroende på vilken stadsdelsnämnd som den enskilde tillhör. Vi anser att en likvärdig och rättvis behandling för den enskilde ska vara en förutsättning med eller utan ett valfrihetssystem. Därför ställer vi oss starkt kritiska till argumentet om att likvärdighet bara kan garanteras genom att införa ett valfrihetssystem.

Rätten till inflytande över sitt eget liv och stöd från samhället för att kunna leva ett liv som andra är oerhört viktigt. Alla stockholmare, oavsett ålder, kön och funktionsnedsättning ska kunna välja hur den omsorg man behöver ska se ut. Det är viktigt att den rätten inte blandas ihop med konkurrensutsättning.

Att de enskildas önskemål och behov inte till fullo fångas in i dagens rutiner är en allvarlig brist som måste beaktas och åtgärdas. Där är SLK:s förslag om ett standardiserat förfaringssätt för handläggning av ansökningar av den enskildes behov ett steg i rätt riktning.

Vidare föreslår stadsledningskontoret att dagens system med fyra lokala förmedlingsgrupper ska avvecklas för att ersättas av en permanent stadsövergripande grupp. En sammanslagning skulle utgöra länken mellan utbud och efterfrågan samt vara expert på de olika komponenterna i valfrihetssystemet. Vi är inte emot en sammanslagning av de fyra förmedlingsgrupperna som sådant, utan vi kan tvärtom se vissa fördelar med det. Det är dock viktigt att klargöra vad som händer om förmedlingsgruppen inte kan hitta en lämplig bostad att erbjuda den enskilde inom tre månader; vem är ansvarig då och vem står för eventuell sanktionsavgift och merkostnader?

Trots att ambitionerna är goda med att till exempel införa en stadsövergripande förmedlargrupp, anser vi att frågan hanteras i helt fel ände. Att införa ett valfrihetssystem när det råder stor brist på särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning är inte rimligt.

Det största problemet med att införa ett valfrihetssystem idag, enligt de borgerliga direktiven, är att det tyvärr inte kan bli en framgångssaga då majoriteten av de få lägenheter som finns idag redan är fulla och då det byggs allt för få nya. Att antalet bostäder motsvarar långt ifrån efterfrågan har konstaterats av ett flertal instanser vid det här laget. Därför riskerar valfrihetssystemet att bli ett slag i luften.

Den verkliga knäckfrågan blir om det nya systemet kan skapa fler boenden för att utbudet ska nå efterfrågan, och gärna mer därtill för att skapa reell möjlighet att välja. Redan idag upphandlas stora delar av omsorgen för personer med funktionsnedsättning, vilket inte har gjort att antalet boenden har ökat explosionsartat. Istället råder fortfarande akut brist på bostäder med särskild service.

Vidare konstaterar stadsledningskontoret att det inom det här området ofta behövs individuella lösningar. Vi håller med om detta, men med en LSS-peng och ständiga centraliseringar kommer stadsdelsnämndernas möjligheter att skräddarsy lösningar utifrån behoven hos personer med funktionsnedsättning snarare att minska. Vi är därför kritiska till att införa en LSS-peng då den inte kan ta hänsyn till stadsdelarnas lokala behov.

Slutligen är den föreslagna ersättningsmodellen ytterligare en pusselbit i valfrihetsmodellen inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning som redovisas separat. Detta gör att varken oppositionen eller remissinstanserna har en reell möjlighet att skapa sig en helhetsbild.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Majvi Andersson m fl (s), ledamoten Maj-Len Eklund (v) och ledamoten Kenneth Rönquist (mp), enligt följande.

Förslag till beslut

Älvsjö Stadsdelsnämnd beslutar att avslå förvaltningens förslag till beslut samt anför därutöver följande.

Vi anser liksom stadsledningskontoret att det i dagsläget finns förhållanden inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte är optimala och där förändringar krävs. Till exempel framhåller stadsledningskontoret, SLK, att processen för handläggning av den enskildes val skiljer sig åt beroende på vilken stadsdelsnämnd som den enskilde tillhör. Vi anser att en likvärdig och rättvis behandling för den enskilde ska vara en förutsättning med eller utan ett valfrihetssystem. Därför ställer vi oss starkt kritiska till argumentet om att likvärdighet bara kan garanteras genom att införa ett valfrihetssystem.

Rätten till inflytande över sitt eget liv är viktigt. Att samhället kan ge det stöd som behövs för att även den som är funktionshindrad ska kunna leva sitt liv som alla andra är oerhört viktigt. Alla stockholmare, oavsett ålder, kön och funktionsnedsättning ska kunna välja hur den omsorg man behöver ska se ut. Det är viktigt att den rätten inte blandas ihop med konkurrensutsättning.

Att de enskildas önskemål och behov inte till fullo fångas in i dagens rutiner är en allvarlig brist som måste beaktas och åtgärdas. Där är SLK:s förslag om ett standardiserat förfaringssätt för handläggning av ansökningar av den enskildes behov ett steg i rätt riktning.

SLK föreslår att dagens system med fyra lokala förmedlingsgrupper ska avvecklas för att ersättas av en permanent stadsövergripande grupp. En sammanslagning skulle utgöra länken mellan utbud och efterfrågan samt vara expert på de olika komponenterna i valfrihetssystemet. Vi är inte emot en sammanslagning av de fyra förmedlingsgrupperna som sådant, utan vi kan tvärtom se vissa fördelar med det. Det är dock viktigt att klargöra vad som händer om förmedlingsgruppen inte kan hitta en lämplig bostad att erbjuda den enskilde inom tre månader; vem är ansvarig då och vem står för eventuell sanktionsavgift och merkostnader?

Trots att ambitionerna är goda med att till exempel införa en stadsövergripande förmedlargrupp, anser vi att frågan hanteras i helt fel ände. Att införa ett valfrihetssystem när det råder stor brist på särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning är inte rimligt. Det största problemet med att införa ett valfrihetssystem idag, enligt de borgerliga direktiven, är att det tyvärr inte kan bli en framgångssaga då majoriteten av de få lägenheter som finns idag redan är fulla och då det byggs allt för få nya. Att antalet bostäder motsvarar långt ifrån efterfrågan har konstaterats av ett flertal instanser vid det här laget. Därför riskerar valfrihetssystemet att bli ett slag i luften.

Den verkliga knäckfrågan blir om det nya systemet kan skapa fler boenden för att utbudet ska kunna möta efterfrågan – och gärna mer därtill – för att skapa reell möjlighet att välja. Redan idag upphandlas stora delar av omsorgen för personer med funktionsnedsättning men det har inte medfört att antalet boenden har ökat explosionsartat, ja inte ens tillfredsställande. Istället råder fortfarande akut brist på bostäder med särskild service.

Vidare konstaterar SLK att det inom det här området ofta behövs individuella lösningar. Vi håller med om detta, men med en LSS-peng och ständiga centraliseringar kommer stadsdelsnämndernas möjligheter att skräddarsy lösningar utifrån behoven hos personer med funktionsnedsättning snarare att minska. Vi är därför kritiska till att införa en LSS-peng då den inte kan ta hänsyn till stadsdelarnas lokala behov.

När det gäller ersättningssystemet och LSS-pengen är förslaget mycket svårt att överblicka liksom att bedöma vilka de ekonomiska effekterna blir. I SLKs utredning ges inga svar på hur de merkostnader som redan uppstått ska hanteras. En klar nackdel med införandet av

en LSS-peng med lika ersättning för alla omsorgsinsatser är att stadsdelsnämndernas handlingsutrymme riskerar att minska. Det kan också leda till att utförare med höga priser och liten konkurrens väljer att ställa sig utanför valfrihetssystemet.

Slutligen är den föreslagna ersättningsmodellen ytterligare en pusselbit i valfrihetsmodellen inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionsnedsättning som redovisas separat. Detta gör att varken oppositionen eller remissinstanserna har en reell möjlighet att skapa sig en helhetsbild.

Socialtjänstnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Karin Rågsjö (v) och ledamöterna Abdo Goriya m.fl. (s), enligt följande.

Socialtjänstnämnden avslår förvaltningens förslag till beslut.
Därutöver framförs följande.

Rätten till inflytande över sitt eget liv och stöd från samhället för att kunna leva ett liv som andra är grundläggande. Alla stockholmare oavsett kön, ålder eller funktionsnedsättning ska kunna välja hur den omsorg hon eller han behöver ska se ut. Det är viktigt att den rätten inte blandas ihop med konkurrensutsättning, vilket görs i det borgerliga valfrihetssystemet.

Ett stort problem med att införa ett valfrihetssystem enligt de borgerliga direktiven är att det saknas så många lägenheter att förmedla. Friheten att välja blir inget värd då det inte finns något annat att välja på än att stå i en kö. Dessutom garanteras inte rätten att välja kommunalt boende eller rätten att få säga nej till konkurrensutsättning av sitt eget gruppboende. Redan idag upphandlas stora delar av omsorgen om personer med funktionsnedsättningar, vilket inte har ökat antalet boenden på något explosionsartat sätt. Ett borgerligt valfrihetssystem riskerar i själva verket att bli ett slag i luften, åtminstone sett utifrån den enskildes perspektiv.

Vi instämmer däremot i att det behövs förbättringar inom stöd och service till personer med funktionsnedsättningar. Till exempel skiljer sig handläggningen i stadsdelsnämnderna, vilket inte garanterar likvärdighet för den enskilde. Vi är därför positiva till den tydliga utformning av handläggningsprocessen som föreslås. En likvärdig och rättvis behandling för den enskilde ska vara en förutsättning med eller utan valfrihetssystem. Därför ställer vi oss starkt kritiska till argumentet att likvärdighet bara kan garanteras genom ett borgerligt valfrihetssystem.

Även förslaget om en central förmedlingsgrupp som ersättning för de fyra regionala grupperna kan vara positivt. Ett mer stadsövergripande förmedlingsperspektiv kan bidra till att det byggs fler gruppboendestäder. Det är dock viktigt att klargöra vad som händer om förmedlingsgruppen inte kan hitta en lämplig bostad inom tre månader. Vem är ansvarig? Vem står för eventuell sanktionsavgift? För att fullt ut kunna värdera förslaget bör möjlighet finnas att ta del av utvärderingen av de fyra förmedlingsgrupperna.

I remissen konstateras att det ofta krävs individuella lösningar inom LSS. Vi befarar dock att en LSS-peng minskar stadsdelsnämndernas möjligheter att skräddarsy lösningar utifrån individens behov. Dessutom ger pengsystem inte brukarna som helhet ökad makt, tvärtom flyttar inflytandet för brukare som medborgare över till marknaden. Pengsystem gynnar välsituerade och välinformerade medborgare och befäster därmed en strukturell ojämställdhet. Den kommunala likställigheten minskar oavsett vilka informationssystem som införs.

Det finns fördelar med fast ersättning oavsett vem som driver verksamheten, vilket kan ordnas utan LSS-peng. Ett enhetligt pris måste dock alltid kombineras med tydliga kvalitetskrav för att inte vinstdrivande företag ska försämra kvaliteten för att få ut sin vinst.

I remissen finns oklarheter om likställigheten mellan kommunala och privata utförare. Det framgår exempelvis inte hur nivån på momskompensationen har räknats fram eller varför det föreslås olika system för ersättningen till gemensamhetslokaler. Vi ser också att det finns risker för att privata utförare med indexuppräknings i avtalen får högre LSS-peng än kommu-

nala utförare om kommunfullmäktige inte höjer schablonerna. Vi ser gärna att brukardrivna organisationer kan få stimulansbidrag för utbyggnad av gruppboheter men anser inte att vinstdrivande företag ska få ett sådan offentligt bidrag.

Slutligen vill vi betona att den föreslagna ersättningsmodellen är ytterligare en pusselbit i valfrihetsmodellen inom omsorgen enligt LSS som redovisas separat. Detta gör att varken oppositionen eller remissinstanserna har en reell möjlighet att skapa sig en helhetsbild.